

somuncubaba

AYLIK İLİM KÜLTÜR VE EDEBİYAT DERGİSİ YIL: 32 • SAYI: 297 • TEMMUZ 2025 • ISSN:2791-9595

Tarihimize ve
Kültürümüze Sahip
Çıkmak

Kadir ÖZKÖSE

Osman Hulûsi Efendi'nin
Birlik ve
Beraberliğe Çağrısı

Fatih ÇINAR

İlk Müslüman Türk
Hükümdarı: Satuk
Buğra Han

Rasul KESENCELİ

Kore'de Destanlar
Yazan Kahraman
Mehmetçik

İsmail ÇOLAK

15 Temmuz,
Geceyi Aydınlatan
Kutlu Bir Meşaledir

M. Nihat MALKOÇ

ISSN:2791-9595

9 771302 080076 00267

DİVÂN-I HULÛSÎ MOBİL UYGULAMASI YAYINLANDI!

20.Yüzyıl Mutasavvıf Dîvân Şâiri
Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi'nin
Dîvân-ı Hulûsî-i Dârendevî adlı eseri
Mobil Uygulamaya Aktarıldı!

- Oku - İncele - Dinle
- Fihrist - Arama
- Sözlük - Kelimeler
- Dîvân Radyo
- Dîvândan Görseller

Android ve IOS
Platformlarından
Ücretsiz
İndirebilirsiniz.

ES-SEYYİD OSMAN
HULÛSÎ EFENDİ VAKFI

ANDROID & IOS İNDİR

Birlikteki Rahmet ve 15 Temmuz'un Ardında Yatan Rûh

Bir milletin en büyük gücü, fertlerinin birbirine bağlılığı, gönülden gelen sadâkati ve ortak değerleri etrafında kenetlenmesidir. Tarih boyunca nice zorluklar, işgaller, saldırılar ve ihânetler, milletimizin bağrında saklı bu birlik rûhuyla bertaraf edilmiştir. 15 Temmuz 2016 gecesi yaşanan hain darbe girişimi de işte bu rûhun sınındığı ve yeniden dirildiği bir geçedir.

O karanlık gecede tanklar caddelere sürüldü, uçaklar şehirlerimizin üzerinde alçakça uçtu. Ama milletimiz korkmadı. Silahsız, sivil ve iman dolu milyonlar, "Bu vatan bizim." diyerek meydanlara indi. Hiçbir ayırım gözetmeksizin; kadın, erkek, genç, yaşlı, sağcı, solcu, şehirli ya da köylü demeden tek bir yürek, tek bir bilek oldular. Çünkü onlar biliyordu ki; "Birlik rahmettir, tefrika (ayrılık) afettir."

İşte bu noktada Vakıfımızın Kurucusu Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi (k.s.)'nin şu sözü anlam kazandırıyor: "İslâm dininin diğer bir adı da 'Tevhid dini'dir. O ki, Allah'ın birliği esasına dayanır." Tevhid sadece inançta değil, toplumun sosyal dokusunda da birliği ifade eder. 15 Temmuz'da milletimizin gösterdiği bu destansı direniş, tevhid inancının, yani birlik şuurunun ete kemiğe bürünmüş hâlidir.

O gece gösterilen dayanışma ve cesaret, sadece bir siyâsî kalkışmayı değil, çok daha derin bir parçalanmayı önlemiştir. Hulûsi Efendi (k.s.)'nin şu tespiti bu yüzden çok çarpıcıdır: "Tevhid, böyle bir mânâ taşır ki bozulması cemiyet için felâket olur." Evet, tevhid rûhu olmasaydı, o gece ülkemiz belki de paramparça olacak, iradesi elinden alınacaktı.

Sevgili okuyucular, 15 Temmuz'un bize öğrettiği en büyük ders, sözde değil, özde bir beraberliğin ne kadar hayati olduğudur. "Birbirimize karşı iyi niyetle ve faydalı olmaya çalışmalıyız, birbirimizi incitmemek dinimizin emri ve icabı olmakla beraber aynı zamanda insanlık şiarıdır." Bu çağrı sadece bir nasihat değil, 15 Temmuz şehitlerinin bizlere bıraktığı mirastır. Onlar, en değerli varlıkları olan canlarını, milletin ve devletin bekâsi uğruna fedâ ettiler. Onların bıraktığı emâneti yaşatmak ise, bu birlik ve kardeşliği bozmamaktan geçer.

Ne acıdır ki, tarih boyunca olduğu gibi bugün de aramıza nifak sokmak isteyenler var. Hulûsi Efendi (k.s.) bu konuda şöyle uyarıyor: "Mel'un ve muhteris münâfıkların kötü niyetli bölücü sözüne ve tahrikine kulak asmayalım." Çünkü bu kötü niyetli kişiler, kardeşlik bağlarımızı koparmak, bizleri birbirimize düşürmek ve milletin dirliğini yok etmek isteyen karanlık odaklardır.

Her karış toprağı, aziz şehitlerimizin "mukaddes kanları ile sulanmış" olan bu cennet vatanda yaşamak, sadece bir hak değil, aynı zamanda sorumluluktur. Bu sorumluluk; birlik içinde olmak, vatanın kıymetini bilmek, geçmişten ders alıp geleceğe umutla bakmak demektir. Artık uyanalım ve şu çağrıyla içselleştirelim: "Milletimizin, cennet vatanımızın huzur içinde yaşamasına birlik ve beraberlikle çalışalım."

Unutmayalım ki, 15 Temmuz'da milletin kalbi birlikte attı, eller birlikte semaya açıldı, tekbirler birlikte yükseldi. Bu rûh yaşadığı sürece hiçbir güç bizi yıkamaz. Ayrılık zayıflatır, birlik güçlendirir. Hem dünyevî hem uhrevî saâdetin yolu, birlikte yürümekten geçer. Gelin, nefsi bir kenara bırakalım ve gönülleri birleştirelim. Çünkü birlikte rahmet vardır ve bu rahmetin en güçlü tezâhürü, 15 Temmuz gecesinde vücut bulmuştur.

Kurucusu

A. Şemsettin ATEŞ

Yaygın Süreli - ISSN:2791-9595

Yıl: 32 Sayı: 297 - Temmuz 2025

Yayın Tarihi: 01 Temmuz 2025

Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Vakfı Adına
İmtiyaz Sahibi ve Genel Yayın Yönetmeni
Dr. Kemal DEMİR

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
M. Hulûsi ERDEMİR

Yayın Editörleri
M. Nazmi DEĞİRMENÇİ
Hulusi KESKİNTEPE
Yönetim Yeri: Çamlıca Basın Yayın Eğitim Sağlık
Turizm İnşaat San. ve Ticaret A.Ş
Zâviye Mahallesi Hacı Hulûsi Efendi Caddesi
No: 89
44700, Darende / MALATYA
Tel: (0422) 615 15 54 • Faks: (0422) 615 28 79
www.somuncubaba.net • bilgi@somuncubaba.net

Grafik Tasarım

Es- Seyyid Osman Hulûsi Efendi Vakfı

Dergimizi, Web Sayfamız ve Mobil
Uygulamalarımız Üzerinden Okuyabilirsiniz:

android

ios

06

Mü'minlere Özgü Bir Kardeşlik

 Ali AKPINAR

"Mü'minlerin kardeşliği, herhangi bir çıkar beklentisiyle olmaz. Onun için onlar, bir yıllık görmeseler, hatta kötülük görseler bile kardeşlerini affederler; onlara duâ ederler, onların hayrını isterler, onlara yardımlarını kesmezler."

10

Dijital Çağda Âlimlerin Sorumlulukları

 Ramazan ALTINTAŞ

"İlmi ile âmil olan âlimler, insanları cehâletin karanlığından İslâm'ın aydınlığına çıkarmışlardır. Bu sebeple İslâm, insanın terbiye edilmesi ve bilgi konusunda aydınlatılması için âlimlerin yetiştirilmesine ilâhî bir emir olarak bakmıştır."

Somuncu Baba Dergisi'nin içeriğinde bulunan yazılar ile ilgili çıkabilecek olan hatalı bilgilerden dolayı dergi herhangi bir sorumluluk kabul etmemektedir. Yazıların sorumluluğu yazarlarına ilanların sorumluluğu ise reklam verenlere aittir. Dergimizde bulunan fotoğrafların ve görsellerin kullanılması ve kopyalanması yasaktır. Yazılar kaynak gösterilerek iktibas edilebilir. Somuncu Baba Dergisi'nin bütün telif hakları Çamlıca A.Ş.ne aittir.

Yayın Kurulu

Prof. Dr. Nihat ÖZTOPRAK / Prof. Dr. Ali YILMAZ
Prof. Dr. Sebahat DENİZ / Prof. Dr. Bilal KEMİKLİ
Prof. Dr. Abdullah KAHRAMAN / Prof. Dr. Ali AKPINAR

Danışma Kurulu

Prof. Dr. Mehmet AKKUŞ / Prof. Dr. Mehmet SOYSALDI
Prof. Dr. Ahmet ŞİMŞİRGİL / Prof. Dr. Kadir ÖZKÖSE
Prof. Dr. Mahmut YEŞİL / Prof. Dr. H. İbrahim ŞİMŞEK

26

Namık Kemal İlhan İle Hulûsi Efendi Röportajı

✍️ Musa TEKTAŞ

"Hulûsi Efendi, bir kanaat önderi veya din temsilcisi olarak, temsil ettiği misyonun gerçekten aydınlık yüzüydü. İlme, bilime verdiği önem ise dikkat çekiciydi. Meselâ o dönemde sanat okulu yaptırmak için yoğun çaba sarf etmişti."

42

5 Temmuz, Kapkaranlık Geceyi Aydınlatan Kutlu Bir Meşaledir

✍️ M. Nihat MALKOÇ

52

Kore'de Destanlar Yazan Kahraman Mehmetçik

✍️ İsmail ÇOLAK

"Mehmetçiğin tek vücut olup hep bir ağızdan haykırdığı, gök gürlemesinden farksız olan tekbir nidaları, mâneviyatı kuvvetlendirdiği gibi, düşman kuvvetlerinin de korku ve paniğe kapılmasına sebebiyet veriyor."

Birlikteki Rahmet ve 15 Temmuz'un Ardında Yatan Rûh..1	
<i>Kemal DEMİR</i>	
Mü'minlere Özgü Bir Kardeşlik	6
<i>Ali AKPINAR</i>	
Dijital Çağda Âlimlerin Sorumlulukları	10
<i>Ramazan ALTINTAŞ</i>	
Tarihimize ve Kültürümüze Sahip Çıkmak	14
<i>Kadir ÖZKÖSE</i>	
Nâbî Dîvânında Esmâ-i Hüsnâ	20
<i>Mahmut KAPLAN</i>	
Kalp Atışı	25
<i>Bestami YAZGAN</i>	
Eski Darende Kaymakamı Namık Kemal İlhan İle Hulûsi Efendi (k.s.) Konulu Röportaj	26
<i>Musa TEKTAŞ</i>	
Cennet Yolcuları	32
<i>Yusuf DURSUN</i>	
Hilyedir Kur'ân Sana	34
<i>Vedat Ali TOK</i>	
Hicret	37
<i>Ekrem KAFTAN</i>	
Sözüm Beni Bağlar	38
<i>Enbiya YILDIRIM</i>	
15 Temmuz, Kapkaranlık Geceyi Aydınlatan Kutlu Bir Meşaledir	42
<i>M. Nihat MALKOÇ</i>	
Osman Hulûsi Efendi (k.s.)'nin Hutbelerinde Birlik ve Beraberliğe Çağrısı	48
<i>Fatih ÇINAR</i>	
Kore'de Destanlar Yazan Kahraman Mehmetçik	52
<i>İsmail ÇOLAK</i>	
İlk Müslüman Türk Hükümdarı: Satuk Buğra Han İslâmiyeti Yaması ve Menkıbevî Hayatı	56
<i>Rasul KESENCELİ</i>	
Mutlu ve Mütebessim Bakışın Ardında	60
<i>Bilal KEMİKLİ</i>	
Bir Gençlik Bekliyoruz	63
<i>Haniyi KARA</i>	
Hulûsi Efendi'nin "Nasîhat" Şiirinde Kimseyi İncitmemek / Kimseden İncinmemek	64
<i>Oğuzhan AYDIN</i>	
15 Temmuz Rubaileri	67
<i>Ramazan PAMUK</i>	
Rasûlallâh'ın Hayaliyle Geçen Geceler	68
<i>Hamit DEMİR</i>	
Birlik Türküsü	71
<i>Bekir OĞUZBAŞARAN</i>	
Gülü İncitme Gönül	72
<i>Yusuf HALICI</i>	
Harakânî Hazretleri'nin Memleketi	74
<i>Aydın BAŞAR</i>	
Değerler Eğitiminin Farkında mıyız?	78
<i>Erol AFŞİN</i>	
Kenetlenme Zamanı	81
<i>Halil GÖKKAYA</i>	
Tatilde Her Eve Bir Çocuk Kütüphanesi	82
<i>M. Nuri YARDIM</i>	
Nasıl Bir Gençlik İstiyoruz?	86
<i>Ali ÖZKANLI</i>	

قَرَنفِلْدَر تُوَسُون طُوَرَسُون
بَلْبَلْدَرِي اَوْتَسُون طُوَرَسُون
صَوْمَرَنجِي بَابَانِك اِبَاي
بَاعْنَدِه اَوْتَر بَلْبَاي
خِلَاصِي صُبُور اَلْمَا
رَسُولَك اَلْبِيْنِه مَاحْمُوْد
هِيْمَكْتَرَك بَاشِي كُطْدَر
گُوَزَلَر بِمَاحْمَد بَاشِي كُطْدَر
نَازِه اَپْجَار غُنْجِه كَاي
قُوْفَار طَاعِنِي طَاشِي كُطْدَر

اَلْتُون سِلْسِلَه نِيَك مُطَاقِن
هَب قَوْمِي قَزْدَاشِي كُطْدَر

Dîvân-ı Hulûsî-i Dârendevî

Es-Seyyid Osman Hulûsî Efendi (k.s.)

1. *Karanfiller tütsün dursun
Çiçeklerin başı güldür
Bülbülleri ötsün dursun
Gözlerimin yaşı güldür*
2. *Somuncu Baba'nın ili
Tâze açar gonca gülü
Bağında öter bülbülü
Kokar dağı taşı güldür*
3. *Hulûsî sulbümüz el-hak
Rasûl'ün âline mülhak
Altun silsilenin mutlak
Hep kavmi kardaşı güldür*

Nesre Çeviri

1. *Karanfiller tüte dursun çiçeklerin başı güldür. Bülbülleri öte dursun gözlerimin yaşı güldür.*
2. *Somuncu Baba'nın ilinde, goncası, gülü her an taze açar, bağında bülbüller öter, dağı, taşı gül kokar.*
3. *Ey Hulûsî! Soyumuz Peygamber'in ailesine bağlıdır. O altın silsilenin hep kavmi kardeşleri güldür.*

Nesre Çeviren: Prof. Dr. Nihat Öztoprak

Mü'minlere Özgü Bir Kardeşlik

“Mü'minlerin kardeşliği, herhangi bir çıkar beklentisiyle olmaz. Onun için onlar, bir iyilik görmeseler, hatta kötülük görseler bile kardeşlerini affederler; onlara duâ ederler, onların hayrını isterler, onlara yardımlarını kesmezler.”

Kur'ân, mü'minlerin kardeşliğinden bahsederken şöyle buyurur: *"Şüphesiz ki ancak mü'minler kardeşlerdir. Öyle ise kardeşlerinizin arasını düzeltin; Allah'tan sakının ki merhamet olunasiniz."*¹

Âyet, kardeşliği mü'minlere hasretmektedir. Yani yalnızca ve sadece mü'minler kardeşlerdir, mü'minlere düşmanlık değil, kardeşlik yakışır buyurmaktadır. Hz. Peygamber (s.a.v.) de, "Allah'ın kulları kardeş olun." derken, mü'minlere ancak kardeşliğin yakıştığını bildirir. Düşündüğümüz zaman görürüz ki, Müslüman olmayanlar arasında da kardeşlik vardır, onlar da birbirleriyle akrabâdırlar, birbirlerini severler, birbirleriyle yardımlaşır. Ne var ki, onların kardeşliği dünya ile sınırlıdır ve bu hayatın sona ermesiyle dostluk-kardeşlik biter. Zira onlar, inanmadıkları için âhirette cehenneme atılacaklar; hesap günü birbirlerinden kaçacaklar ve birbirlerini suçlayacaklar, cehennem azabına karşı da herhangi bir yardımlaşmaları ve azap içerisinde birbirlerine karşı gösterecekleri bir dostluk-muhabbetleri olmayacaktır. Onların âhiret hâlleri âyetlerde şöyle açıklanır:

*"O gün, kişi kardeşinden, annesinden, babasından, karısından ve oğullarından, kaçır. O gün, herkesin kendine yeter derdi vardır."*²

*"Hesap günü Bizim huzurumuza gelince arkadaşına (karîn); 'Keşke benimle senin aranda doğu ile batı arasındaki kadar uzaklık olsaydı, sen ne kötü arkadaş imişsin!' der; 'Nedâmetin bugün size hiç faydası dokunmaz; zira haksızlık etmiştiniz, şimdi azapta birleşiniz.' denir."*³

*"O gün, zâlim kimse ellerini ısırip; 'Keşke peygamberle beraber bir yol tutsaydım, vay başıma gelene; keşke falancayı dost (hâlîl) edinmeseydim. And olsun ki beni, bana gelen Kur'ân'dan o saptırdı. Şeytan insanı yalnız ve yardımcısız bırakıyor.' der."*⁴

"İnkâr edenler; 'Rabb'imiz! Cinlerden ve insanlardan, bizi saptıranları göster, onları

"Mü'minlerin kardeşliği mü'minlere özgüdür. Bir kere onlar kan bağı olsun olmasın inanan kardeşlerini Allah için kardeş bilirler, onları sever sayarlar. Onların kardeşliği dini yaşamada birbirine yardımcı olmayı gerektirir."

*ayaklarımızın altına alalım da en altta kalanlardan olsunlar.' derler."*⁵

*"Allah, 'Sizden önce geçmiş cin ve insan gruplarıyla beraber ateşe girin.' der. Her ümmet girdikçe kendi yoldaşına (üht/kardeş) lânet eder. Hepsi birbiri ardından cehennemde toplanınca, sonrakiler öncekiler için, 'Rabb'imiz! Bizi sapıtanlar işte bunlardır, onlara ateş azabını kat kat ver derler, Allah, 'Hepsinin kat kattır, ama bilmezsiniz.' der."*⁶

*"Allah şüphesiz, inkârcılara lânet etmiş ve onlara içinde sonsuz olarak temelli kalacakları çalgın alevli cehennemi hazırlamıştır. Onlar bir dost ve yardımcı bulamazlar. Yüzleri ateşte çevrildiği gün; 'Keşke Allah'a itâat etseydik, keşke Peygamber'e itâat etseydik!' derler."*⁷

Yine Müslüman olmayanların kardeşliği, dünyevî bir kısım beklenti ve çıkarlar gözetilerek yapılır. Karşılıklı beklentiler bittiğinde kardeşlik-dostluk da biter. Dünyada bunun örnekleri çoktur. Aynı işte birlikte dostça anlaşip koşturanlar, hasılat paylaşımında birbirlerine düşebilmekte, birbirlerinin düşmanı olabilmektedirler.

Buna karşılık, mü'minlerin kardeşliği mü'minlere özgüdür. Bir kere onlar kan bağı olsun olmasın inanan kardeşlerini Allah için kardeş bilirler, onları sever sayarlar. Onların kardeşliği dini yaşamada birbirine yardımcı olmayı gerektirir. Onun için Peygamberimiz, *"Kişi arkadaşının dini üzeredir, sizden her kim kiminle arkadaşlık/dostluk kurduğuna dikkat*

etsin." buyurmuştur. Yine O, "Müttakî kimse ile arkadaş ol, yemeğini müttakî kimse yesin." buyurmuştur.

Mü'minlerin kardeşliği, herhangi bir çıkar beklentisiyle olmaz. Onun için onlar, bir iyilik görmeseler, hatta kötülük görseler bile kardeşlerini affederler; onlara duâ ederler, onların hayrını isterler, onlara yardımlarını kesmezler. Nitekim namaz kılan her Müslümanın her namazda okuduğu, "Rabb'im, beni, anne babamı ve mü'minleri bağışla."⁸ duâsı her Müslüman için gıyabında yapılan bir Kur'ân duâsıdır.

Affedilmek İçin Affetmeyi Bilmek Gerekir!

Hiz. Ebû Bekir (r.a.), kızı ve Peygamber (s.a.v.)'in mübârek eşi Hiz. Âişe'ye iftirâ atıldığında, iftirâ furyasına katılan, akrabâsı da olan Mistah'a, bir daha yardım etmeyeceğine dair yemin eder. Yüce Allah bunun üzerine şu âyeti indirir:

"İçinizde lütuf ve servet sahibi olanlar, yakınlarına, düşkünlere ve Allah yolunda hicret edenlere, vermemek/yardım etmemek için yemin etmesinler, affetsinler, hoş görsünler. Allah'ın sizi bağışlamasını istemez misiniz? Allah çokça bağışlayandır, pek merhametli olandır."⁹ Âyet inince Hiz. Ebû Bekir, Mistah'ı çağırarak kendisini affettiğini söyler ve o zamânâ kadar yaptığı gibi bundan sonra da yardım etmeye devam edeceğini ona haber verir. Evet, Mistah, kızına, Peygamber (s.a.v.)'in eşine, mü'minlerin annesine iftirâ atanların arasına karışmıştır, ancak Mistah, pişman olan bir mü'min olarak Ebû Bekir'in kardeşidir. Kardeşin, kardeşinden beklediği ise yanlış yaptığında affedilmektir. Dünyada ümmetin bir ferdi olmanın, âhirette cennetin bir sâkini olmanın yolu da budur. Zor olanı başaranlar, dünya ve âhirette büyük mertebelere ereceklerdir. Hiz. Ebû Bekir de bu zoru başarmış, nitekim hakkında inen bu âyet de onun fazilet sahibi bir mü'min olduğunu tescil etmiştir.

Mü'minlerin Sokak Kavgası Allah Katında Savaş Gibidir!

"Şüphesiz ki ancak mü'minler kardeşler." âyetinin Medine'de iki Müslüman grubun arasında çıkan bir kavga üzere inen şu âyetten sonra gelmesi de oldukça anlamlıdır:

"Eğer mü'minlerden iki topluluk birbirleriyle savaşarlarsa aralarını düzeltiniz; eğer biri diğeri üzerine saldırırsa, saldıranlarla Allah'ın buyruğuna dönmelerine kadar savaşınız; eğer dönerlerse aralarını adâletle bulunuz, âdil davranınız, şüphesiz Allah âdil davrananları sever."¹⁰

Âyetin iniş sebebi ile ilgili şöyle bir olay anlatılır: Medine'de başmünâfiğin Müslümanları tahrik ederek Peygamberimiz aleyhine konuşması üzerine, o münâfiğin kabîlesinden olanlarla diğere Müslümanlar arasında bir tartışma, ardından da kavga çıktı. Kavgaya karışanlar birbirlerine ellerindeki değnekler ve ayaklarından çıkardıkları nalınlarıyla saldırdılar. Bunun üzerine âyet indi. Başka bir rivâyette ise karısına baskı uygulayan bir adamın yakınları ile karısının yakınları arasında çıkan sokak kavgası üzerine âyet inmiştir.¹¹

Aslında Allah Rasûlü hayatta iken Müslümanların birbirleriyle herhangi bir savaşı olmamıştır. Yalnızca bu anlatılan sokak kavgaları vukû bulmuştur. Ne var ki âyette, "Mü'minlerden iki topluluk birbirleriyle savaşarlarsa." buyurulmuştur. Bu mü'minlerin birbirleriyle yaptıkları kavgalar, Yüce Allah katında savaş sayılmıştır. Zira kanlı savaşların çıkış sebebi, çoğu zaman basit ve küçük görülen bir kısım olaylardır. Onun için âyet, birbirleriyle kavgaya tutuşsalar da onları mü'minler olarak nitelemiş, diğere Müslümanları kavga eden kardeşlerinin arasını adâletle bulmaya çağırmıştır. Bir sonraki âyette de "Ancak mü'minler kardeşler." buyurularak Müslümanlara düşenin birbirleriyle kavga etmek değil, Allah için kardeş olmak ve bu kardeşliğin gereğini yapmak olduğu belirtilmiştir.

Nitekim bir defasında Allah'ın Rasûlü, "Zâlim olsun, mazlûm olsun kardeşine yardım et." buyurmuştu. "Ey Allah'ın elçisi, mazlûm olana yardımını anladık; zâlim olduğu hâlde ona nasıl yardım edeceğiz?" diye sordular. "Onun iki elini tutarak zulmetmesine engel olursun, böylelikle ona yardım etmiş olursun." buyurdu.

Mü'minlerin kardeşliği ve bu kardeşlik hukukunun gerekleri ile ilgili pek çok hadis vârit olmuştur. Onlardan bir kaç şöyledir:

"Kul, kardeşine yardım ettiği sürece Allah kula yardım eder..."

"Müslüman, kardeşine gıyâbında duâ ettiği zaman melek, 'Âmin, bir misli de sana olsun.' der..."

"Birbirlerini sevme, birbirlerine acıma ve gelip gitmede mü'minlerin misâli; tek bir cesedin misâli gibidir: Onun bir uzvu dertlenince cesedin diğer tarafları ateşinde ve uykusuzlukla ona katılırlar..."

"Mü'min, mü'min için birbirini destekleyip güçlendiren bir bina gibidir." buyurmuş sonra da parmaklarını birbirine geçirmiştir."

Peygamberimiz hedeflediği bu hasbî kardeşliği kısa sürede gerçek hayata taşımış, yıllar boyu süren Ficar Savaşlarıyla Mekke'de ve Buas Harpleriyle Medine'de birbirleriyle kanlı bıçaklı olan kişilerden Saâdet Çağı'nın tarihe örnek olacak kardeş neslini yetiştirmiştir. Öyle ki, onlar arasında Câhiliye düşmanlıkları son bulmuş, rengi/ırkı, konumu ne olursa olsun mü'minler namaz saflarında dizildikleri gibi bir tarağın dişleri gibi olmuşlar, birbirlerini kardeş bilmişler ve kardeşlik hukukuna aykırı davranışlardan hep kaçınmışlardır. Müslümanlar, ne zaman ki o Saâdet Çağı'nın kardeşlik rûhundan uzaklaşmaya başlamışlar, bu sefer kendi aralarında iktidar kavgaları başlamış. Sonuçta İslâm tarihinde Müslümanların İslâm düşmanlarıyla yaptıkları savaş zâyiatından çok daha fazlası, kardeşleri arasındaki savaşlarda verilir olmuştur.

Peygamberimiz vefât ettiğinde İslâm Devleti'nin yüz ölçümü iki milyon kilometre kareyi aşmış bulunmaktaydı. Peygamber Efendimiz'in Vedâ Haccı'nda yüz binden fazla insan seli güven, huzur ve düzen içerisinde Arafat Meydanı'nda toplanmıştı. Bu tablonun gerçekleşmesi dört yüz kadar insana mâl olmuştur. Onun bizzat katıldığı 27 gazvenin sadece dokuzunda savaş olmuştur. Yine o kırka yakın (38) askerî birlik (seriyye) göndermiştir. Kaynakların tesbitine göre bu savaşlardaki insan kaybı yaklaşık yüz elli şehid ve iki yüz elli kadar maktul olmak üzere toplam dört yüz kişidir.¹²

Peygamberimiz'in vefâtı üzerinden daha elli yıl geçmeden Müslümanların birbirleriyle yaptıkları savaşlardan yalnızca Cemel Savaşı'nda 13000 (on üç bin) kişi¹³ , Siffin Savaşı'nda da 70 000 (yetmiş bin) Müslüman öldürülmüştür.¹⁴

O hâlde Allah ve Rasûl'ünün bizden istediği İslâm kardeşliğini, Kur'ân ve Sünnet'teki kardeşlik ruhunu yeniden yaşatarak ulaşacağımızı unutmayalım.

Dipnot

*Prof. Dr. Ali AKPINAR, Necmettin Erbakan Üniversitesi.

1.49/Hucurât, 10.

2.80/Abese, 34-37.

3.43/Zuhruf, 38-39.

4.25/Furkân, 27-29.

5.41/Fussilet, 29.

6.7/A'râf, 38.

7.33/Ahzâb, 64-66.

8.14/İbrâhîm, 41.

9.24/Nûr, 22.

10.49/Hucurât, 9.

11.İbn Kesîr, Tefsîr.

12.Bkz. Muhammed Hamidullah, Hz. Peygamberin Savaşları, s, 20-21.

13.Ahmed Cevdet, Kısas-ı Enbiya, III, 54.

14.Ahmed Cevdet, Kısas-ı Enbiya, III, 120.

Dijital Çağda Âlimlerin Sorumlulukları

“İlmi ile âmil olan âlimler, insanları cehâletin karanlığından İslâm’ın aydınlığına çıkarmışlardır. Bu sebeple İslâm, insanın terbiye edilmesi ve bilgi konusunda aydınlatılması için âlimlerin yetiştirilmesine ilâhî bir emir olarak bakmıştır.”

Âlim, Arapçayı ve bu dilin özelliklerini, Yüce Allah'ın yaşam kılavuzu olarak gönderdiği Kur'an-ı Kerimi ve Kur'an ilimlerini, Hz. Peygamber (s.a.v.)'in hadislerini ve Nebevî sünnetini iyi derecede bilen, diğer İslâmî ilimler alanında da toplu bir bilgi birikimine sahip olan kimseye denir. İslâm âlimi sadece temel İslâmî bilgileri almakla kalmamalı, belli bir İslâmî ilim alanında uzman olmak için de gayret sarf etmelidir. Hz. Peygamber (s.a.v.)'den gelen bir rivâyette, "âlimler, Peygamberlerin varisleri" olarak tanımlanmışlardır.¹ Biz bu rivâyetten, ulemânın dindeki yeri ve sorumluluğunu anlıyoruz. Acaba ulemâ, hangi noktalarda Peygamberimiz'in mirasçısıdır? İslâm dininde, Hz. Peygamber (s.a.v.)'in otoritesinin meşrûiyeti, Allah'tan vahiy almasıdır. Ulemâ bu noktada ona vârislik yapamaz. Ama ulemâ, risâletin tebliğ, tebyîn ve temsîl edilmesi gibi hususlar başta olmak üzere, Peygamber (s.a.v.)'in mesajını topluma iletme ve yaşayış tarzında vârislik yapabilir.

İslâm ilim tarihinde, ulemânın, başta Kur'an ve hadis olmak üzere, dinî ilimler alanında geniş bilgi sahibi olması, kendisine hayâtî bir uzmanlık alanı ve otoritesi temin etmiştir. Bundan dolayı ulemâ, İslâm ilim geleneğinin hâfızı ve muhâfızı olmuştur. Kur'an-ı Kerim'de ulemânın dinî salâhiyetler açısından konumuna işaret eden pek çok âyet vardı.² Bu âyetlerde ulemânın değeri ve görevleri dile getirilmiştir. İslâm'da ilmî mirası nesilden nesile aktarma görevi vâris-i enbiyâ olan âlimlere bırakılmıştır.

Âlimlerin sorumluluğu sadece ilmî mirası aktarmak değil, aynı zamanda toplumsal yükümlülüklerinin bir gereği olarak iyiliği emretmek ve kötülükten de sakındırmaktır. Bu da ilmî bir liyâkat, cesâret, vera' ve usûl ister. Bu nitelikler olmadan doğru bir şekilde İslâm yorumlanamaz ve temsil Müslümanlığı görünür kılınmaz. İslâm'da bu özelliklerle donanan âlimler gökteki yıldızlara benzetilmiştir; "Âlimler, gökteki yıldızlar gibidir. Yıldızlar nasıl ki karanlıkta yol gösterirse, âlimler de yeryüzünde (cehâlet karanlığında

"İslâm'da âlim; ilim, amel ve ihlâs üçlüsünü her yönüyle temsil eden kimsedir. Âlimin şahsında ve hayatında Müslümanlığın temsil edilmesi, toplumsal hayattaki otoritesine güç ve enerji verir."

yüzenlere) yol gösterirler."³ Eğer ilim adamları olmasaydı, insanlar doğru bir şekilde hakîkatin bilgisine erişemezler ve insanlığın abc'sini öğrenemezlerdi. Bir takım sapık ve câhil insanların peşine düşerler, kendileri saptığı gibi, çevresindeki insanları da saptırırlardı. İlmi ile âmil olan âlimler, insanları cehâletin karanlığından İslâm'ın aydınlığına çıkarmışlardır. Bu sebeple İslâm, insanın terbiye edilmesi ve bilgi konusunda aydınlatılması için âlimlerin yetiştirilmesine ilâhî bir emir olarak bakmıştır.⁴

İslâm âlimlerinin halkı İslâm'a davet etmelerinde etkili olabilmeleri için sadece kâl ehli değil, aynı zamanda hâl ehli olmaları gerekir. Çünkü Kur'an'da sözleriyle yaşantıları birbiriyle uyuşmayan Müslümanlar kınanmıştır.⁵ İslâm'da âlim; ilim, amel ve ihlâs üçlüsünü her yönüyle temsil eden kimsedir. Âlimin şahsında ve hayatında Müslümanlığın temsil edilmesi, toplumsal

hayattaki otoritesine güç ve enerji verir. Onun için, her dönemde ilmiyle âmil, dindarlığında samîmî, siyâsî şuur sahibi, dünyada olup bitenleri iyi analiz edebilen, küresel ölçekte ortaya çıkan problemleri çözmek için projeler geliştirebilen âlimlere ihtiyaç vardır. İşte o zaman Mehmet Akif'in özlemini çektiği asrın idrâkine İslâm'ı söyletebiliriz. İlmî otoritesinin yanında mânevî otoritesini iyi kuran âlimler, velâyet noktasında büyük işler başarabilirler. Hz. Peygamber (s.a.v.) heybetü'l-İslâm sahibi böyle âlimleri şöyle nitelendirir: *"Onlar öyle kimselerdir ki, görüldükleri zaman Allah akla gelir."*⁶ Bu tür âlimler; zâhirî ve bâtinî ilimlerle mücehhez olup, tahkîkî iman ile Yüce Allah'a yürekten bağlanmış kimselerdir. Onlar hakkı ile Yüce Allah'tan korkarlar.⁷ Ne pahasına olursa olsun Hakk'ı söylemekten geri durmazlar. Bunların dünya malına hırsları ve kazanç yollarına aşırı düşkünlükleri yoktur. Helâl ve haram konusunda müteyakkızdırlar. İlâhî ahlakla bütünleşmiş olan gerçek âlimler, ma'siyetten şiddetle uzak durmaya ve Yüce Allah'a itâat etmeye sarılırlar. Allah'ın râzı olduğu şeylere muhabbet duyarlar, râzı olmadığı şeylere de muhâlefet ederler. Onlar, kendileri için değil,

başkaları için yaşarlar. Bütün dönemlerde dinî alandaki yıkım ve tahribatlar karşısında nesillerin terbiye ve eğitimleriyle meşgul olmaktan geri durmazlar. Bid'at ve hurâfelere karşı nebevî sünnetin güçlenmesine katkıda bulunurlar. İman ve takvâ ile bütünleşen âlimlerde var olan Allah korkusu, diğer bütün korkuları silmiştir. Onlar, hesap adamı değil, hasbîdirler. Yaptıkları bütün iyi ve faydalı işleri Allah rızası için yaparlar. Adanmışlığı ve hasbî oluşu temsil eden âlimler, dine hizmeti, her türlü şerefin üstünde tutmuş, gündemlerinin ilk maddesi yapmışlardır. Onlarda ilâhî aşka bağlılık, akîdeye; disiplinli temsil Müslümanlığı, yaşam tarzına; yarınlarından çok emin olma, umuda; dünyada olup biteni okuma ve anlama çabası, derin bir fıkha dönüşmüştür.

İslâm davetçisi olan âlimlerin dinin sunumunda etkili olmalarının başında bilgi birikimi ve samîmîyetten sonra din dilini ve üslûbunu kullanmadaki mâhir oluşları gelir. Bilindiği gibi din, akıl sahiplerinin kendi irâde ve istekleriyle tercih ettiği bizzat hayır olan ve Peygamber (s.a.v.) tarafından tebliğ edilen şeylere götüren ilâhî kurallar bütünüdür.⁸ Dinimizin temel referans kaynakları olan Kur'ân ve hadislerin anla-

şılması, yorumlanması ve insanlara anlatılmasında din dilinin doğru bir şekilde kullanılması son derece önemlidir. Bu sebeple dijital çağın Müslüman davetçilerinin, dini tebliğde kullandıkları dil ve üslûp alanında bir takım değişikliklere gitmeleri kaçınılmazdır. Bunun başında da kavga diliyle, sevgi ve iknâya dayalı irşat dilini birbirinden ayırmak gelir. Çünkü tebliğ ve davet dilinde Müslümanlar muhâtaplarına dâimâ sözün en güzelini, güzellikle ve güzel bir üslûpta söylemekle emrolunmuşlardır.⁹ Yüce Allah'ın öğrettiği davet ve üslup yönteminde; hikmet, güzel öğüt ve güzel tartışma biçimleri vardır.¹⁰ Kur'ân-ı Kerim'de gönle dayalı irşat dilinin kavli sedîd¹¹; kavli ma'rûf¹²; kavli kerîm¹³; kavli meysûr¹⁴ şeklindeki nitelemelerle bahsedilmesi anlamlıdır. Hatta Yüce Allah'ın, Hz. Mûsâ ve Hârûn'dan azgın Fir'avun'a gittiklerinde ona "kavl-i leyyin" (yumuşak söz) söylemelerini istemesi¹⁵; Hz. Peygamber (s.a.v.)'den ise münafıklara karşı "kavl-i belîğ" ile hitap etmesini tavsiye etmesi¹⁶ bizim için önemli mesajlar taşımaktadır.

İslâm'a davette temel ölçümüz, "Kolaylaştırınız, zorlaştırmayınız; müjdeleyiniz nefret ettirme-

yiniz." ilkesidir.¹⁷ Bu sebeple dini tebliğde kullanacağımız dil ve üslûp; öteleyici ve ötekileştirici değil, birleştirici; dışlayıcı değil, yaklaşımcı; daraltıcı değil, kapsayıcı; suçlayıcı değil, affedicisi; alaycı değil, değer verici; intikamcı değil, başışlayıcı olmalıdır. Kullandığımız din dili, belli kesimler arasında yaşanan kavga, kargaşa, gerilim ve söz dalaşı dili haline dönüştürülmemelidir. Zira dinin kutsalları, dinî içerik kazanmış terim ve kavramları her türlü hesabın üstünde tutulmalıdır.

Netice olarak, İslâm âlimi topluma her alanda yol gösteren, İslâm'ın emir ve yasaklarının anlaşılması ve yaşanmasında rehberlik yapan kimsedir. İnsanlar, doğru yolu izlediklerinde âlimlerin takipçisi olurlar. Bu sebeple âlimler toplumsal sorumluluklarını hakkı ile yerine getirmelidirler. Bununla birlikte milletin dini ve değerler skalasına bağlı her ilim adamı din dilinin suiistimal edilmesi ve istismar aracı olarak kullanılması karşısında duyarlı olmalı ve sessiz kalmamalıdır. Bütün Müslümanların çetin bir sınavdan geçtiği günümüzde, İslâm âlimi ve davetçileri, kâmusun nâmus olduğu bilinci ile hareket etmelidirler.

Dipnot

* Prof. Dr. Ramazan ALTINTAŞ, Selçuk Üniversitesi

1. Buhârî "İlim" 10; Ebû Dâvud "İlim" 1; İbn Mâce "Mukaddime" 17; Ahmed b. Hanbel, Müsned, Mısır, ts., V, 196.

2. Bkz. 9/Tevbe, 122; 16/Nahl, 43; 4/Nisâ, 59.

3. Ahmed b. Hanbel, Müsned, III, 157.

4. 9/Tevbe, 122.

5. 61/Saff 2-3; 2/Bakara 44.

6. İbn Mâce, Sünen, "Zühd", 4.

7. 35/Fâtır, 28.

8. Cürcânî, Seyyid Şerîf, et-Ta'rîfât, Kahire, 1987, s. 141.

9. 17/İsrâ, 53; 2/Bakara, 83.

10. 16/Nahl 125.

11. 4/Nisâ, 9; 33/Ahzap, 70.

12. 4/Nisâ, 5; 33/Ahzab, 32.

13. 17/İsrâ, 23.

14. 17/İsrâ, 28.

15. 20/Tâhâ, 42-44.

16. 4/Nisâ, 61-63.

17. Buhârî "İlim" 7.

Tarihimize ve Kültürümüze Sahip Çıkmak

Kültür kelimesi, "çultara"dan türemiştir. Latince'de "colere", sürmek, ekip-biçmek, "çultara" ise, Türkçedeki "ekin" karşılığında kullanılmaktadır. Bu bağlamda, 'culture/kültür' kökü insanlık tarihinin medeniyet beşiklerinden birisi olan Antik Yunan'a uzanır. Tarımı ifade eden bir mânâsı vardır. 'Cultivation' toprak bakımı, ekimi ve dikimi demektir. Kavram, zamanla "toprağın işlenmesi" mânâsından ilham alınarak, mecâzî bir biçimde sosyal, zihinsel ve sanatsal bir içerik kazanır.

Birçok farklı yaşam şekline bağlı olarak kültür farklı şekillerde tanımlanmıştır. Bu yaklaşımlara göre kültür; "bir topluluğun yaşama tarzı", "atalardan gelen maddî ve mânevî değerler bütünü", "insanın tabiatı ve kendini idare etme yolu ile meydana getirdiği eser", "umûmî olarak inançlar, değer hükümleri, örf ve âdetler, zevkler, kısaca insan tarafından yapılmış ve üretilmiş her şey"dir.

E. Tylor'a göre kültür, edinilen bilginin, imanın, sanatın, ahlâkın, örf ve âdetler ile alışkanlıkların bütünüdür. C. Wissler'e göre kültür, bir toplumun yaşam tarzıdır. Diğer bir kısım tanımlara göre ise; kültür, kolektif insan rûhunun yansımaları olarak sosyal yaşamda elde edilen maddî ve mânevî unsurlardır.

Dolayısıyla kültür, insan zihninin görüş, bakış, tasarım, düşünme, duygulanma, anlayış ve değerlendirme biçimiyle alakalıdır.

Kültür; öğrenilmiş davranış şekillerinin nesilden nesle intikali veya toplumun bir üyesi olarak ferdin kazandığı duyma, düşünme ve faaliyet tarzlarının sosyal açıdan standartlaştırılmasıdır.

Kültür; uzun bir süreçte bir toplumun değerler süzgecinden geçerek oluşan kendilerine has maddî ve mânevî kazanımların tamamıdır.

Medeniyetle doğrudan alakalı olan kültür, insanı diğer canlılardan ayıran yaşam tarzı,

"Kültürün odağında insan vardır. İnsan mikroevrendir. Kâinatın göz bebeğidir ve kâinattaki her hâdise insanın etrafında şekillenir. İnsanın yaşantısını şekillendiren her husus ise kültürün ayrılmaz bir parçasıdır. Kültür, insanın zihin, davranış ve üretim yönlerini kuşatan bir mefhumdur."

insana özgü bilgi, inanç ve davranışlar bütünü ile bu bütünün parçası olan maddî nesnelere.

Kültür bir bütün olarak toplumun ürünü olup toplumu toplum yapan şeydir. Dünya kurma sürecinde insan, kendi çabasıyla kendi enerjisini toplar ve kendisine bir istikrar temin eder. O biyolojik mânâda bir insan dünyasından sıyrılırken, beşerî bir dünya inşâ eder. Bu dünya elbette ki kültürdür.

Ziya Gökalp kültürü; "cemiyetin bütün fertlerini birbirine bağlayan, yani aralarında bir dayanışma vücûda getiren dinî, ahlâkî, hukûkî, bedîî, içtimâî, iktisâdî ve fennî müesseselerin heyet-i mecmûası" şeklinde tanımlamaktadır.

Mümtaz Turhan'a göre kültür, bir milletin sahip olduğu maddî ve mânevî kıymetlerden teşekkül eden, öyle bir bütündür ki, toplum içinde mevcut olan her nevi bilgiyi, alâkaları, ihtiyatları, değer yargıları, görüş ve zihniyetleriyle her nevi davranış şekilleridir. Bununla birlikte, o cemiyet mensuplarının ekserîsinde müşterek olan ve onu diğer cemiyetlerden ayırt eden husûsî bir hayat tarzı temin eder.

Kültür, insan hayatının her alanına nüfuz eden; sosyolojiden linguistiğe, sanattan tıba, antropolojiden edebiyata kadar her sahada kendisine atıfta bulunulan bir kavramdır. Kimilerinin "mânevî bilimler" dediği alana

bazıları “kültür bilim” demeyi tercih etmektedir. Geçen zaman içerisinde pozitif bilimin karşısında beşerî ilimleri ifade etmek üzere kullanılır ve kurumsallaştırılır.

Kültürün odağında insan vardır. İnsan mikroevrendir. Kâinatın göz bebeğidir ve kâinattaki her hâdise insanın etrafında şekillenir. İnsanın yaşantısını şekillendiren her husus ise kültürün ayrılmaz bir parçasıdır. Kültür, insanın zihin, davranış ve üretim yönlerini kuşatan bir mefhumdur. Kültür, insanın “yapma” doğasıdır.

Kültür, kalıtsal değil, aktarımsaldır. Bu meyanda dil ile kültür arasında zorunlu bir ilişki vardır. Her dilin kendine göre bir dünya görüşü vardır, her dilde bu evren düzeninin başka bir biçimde yorumlandığı görülür.

Kültür, bir mânâlar sistemidir, bir mânâlar dokusudur. Hayat gibi kültür de bireyleri birbirine bağlar, onların kendi içlerine kapalı olan bilinçleri arasında köprü kurar. Bu bağlamda kültür, hem siyasal ve sosyal olgularda hem de bireyin kimliğinin inşasında önemli bir rol üstlenir. Bu meyanda kültürü insan şekillendirir; insanı da kültür inşâ eder.

Kültürel dünya sadece kolektif olarak üretilmez, aynı zamanda kolektif kabul sayesinde gerçek olarak kalır. Kültür içerisine olmak, özel bir nesnellik dünyasını başkalarıyla paylaşmak mânâsındadır.

Kültürün insanın biyolojik varlığı ile olmasa dahi, mânevî varlığının temelleri olan zihniyet, sanat, edebiyat, ahlâk ve değer sistemi ile doğrudan irtibatlı olduğudur. Dolayısıyla kültürden söz edilen yerde, inanç, örf, âdet, davranış biçiminden; eşyayı ve varlığı algılayış şeklinden, dünya görüşünden, eşya ile ve insanın hem cinsleri ile ilişki biçiminden, yani insanın ve hayatın kendisinden konuşuluyor demektir.

Bir toplumun kültürü, onun kendisine özgü davranış biçimlerinden ve bunların özünü teşkil eden tanzim edici inançlar, değerler ve normlardan oluşur. Bu çerçevede kültür, bir

toplumun tarihinde oluşan somut ve soyut bütün değerleridir. Kültür kavramının içine dil, gelenek ve görenekler, mûsiki, resim, mîmârî, aile, hukuk sistemleri, çalışma tarzı, üretim, tüketim, ulaşım ve inançlar girmektedir.

Kültür; dili, mûsikîyi, mîmârîyi, dağı, taşı her şeyden önce insanı işlemek, bunları ulaşabilecekleri en yüksek, en güzel, en ince noktaya kadar ulaştırmaktır.

Öte yandan kültür, bir toplumu diğerinden ayırmaya yarayan, onun vasfını temsil eden bir değerler bütünüdür. Onun için kültür birliği, ırk birliğinden, hudut birliğinden daha büyük önem arz eder. Bir milletin kültürü varsa o millet vardır, eğer o kültür yoksa veya özünü yitirmişse o toplum kimlik değiştirir. Kültür, bir milletin rûhudur, hayat iksiridir. Kurtuluş ve yükselişin en büyük âmilidir. Rûhsuz bir millet yaşayamazsa, kültürü akim kalan bir millet de pâyidâr olamaz.

Tarihine âşinâ, tarihyle barışık ve tarihinin uzak duruş sergileyen milletler her dönemde pâyidâr olmuşlardır. İstikbâlinin köklerinde olduğu idrak eden toplumlar kendi kültürlerini derinlikli bir şekilde öğrenmek zorundadırlar. Milletinin hâfızasına sahip çıkan, ecdâdının mirasını hakkıyla koruyan ve milletin tarih yürüyüşünü yakından tanıyan nesiller milleti ve tarihini çok seveceklerdir. Nesillerin kendi tarihinden kopmaları, kendi ecdâdına muhabbetten yoksun kalmaları ve kültürel değerlerini yaşatmaktan uzak durmaları öksüz kalmalarına yol açacaktır. Milletlerin tarih; mekân, insan ve hâdise üçlüsü üzerine dayanmaktadır. Toplumlar mekân ve insan unsurunu atlayarak gelişen toplumsal hâdiselere çözüm üretmeleri beyhûdedir. Mekânı tanımayan ve insanı bilmeyenler yaşanan sosyal hâdiselere yerinde ve zamanında hâkim olup onları sağlıklı bir şekilde değerlendiremezler. Bu gerçekten hareketle vatanımızı çok seviyor, gönül coğrafyamızla dost olduğumuzu haykırıyor, tarihimize gıptayla bakıyor ve târihî başarılarımızı anlamaya çalışıyoruz.

Tarihimize bağı kalmanın ve kültürümüze hakkıyla sahip çıkmanın yegâne yolu öncelikle kendi öz dilimize sahip çıkmaktır. Konfüçyüs'e, "Bir ülkeyi yönetmeye çağırılsaydınız yapacağınız ilk iş ne olurdu?" şeklinde bir soru yöneltince, o şu cevabı vermiştir: "Hiç şüphesiz, dili gözden geçirmekle işe başladım. Dil düzensiz olursa düşünceyi iyi anlatamaz. Düşünce iyi anlatılmazsa yapılması gereken şeyler doğru yapılamaz. Görevler gereği gibi yapılmazsa âdetler ve kültür bozulur. Âdetler ve kültür bozulursa, adâlet yanlış yapar. Adâlet yoldan çıkarsa şaşkınlık içine düşen halk ne yapacağını, nereye varacağını bilmez. İşte bunun için hiçbir şey dil kadar önemli değildir."

Anadolu insanı Türkçe gibi güçlü bir dile, Osmanlı ve Selçuklu gibi güçlü medeniyetlere, İslâm gibi nezih bir inanca, tarihin eskitemediği çok özel örf ve âdetlere sahiptir.

Bir süre Türkiye'de kalan, Türkiye'deki üniversitelerde ders veren bir Amerikalı

sosyal psikoloji profesörüne memleketimizden ayrılırken, Mümtaz Turhan Hoca, Türkiye ile ilgili intibalarını sorar ve o da şu şekilde cevap verir: "Dünyanın her tarafında haysiyetine düşkün vakarlı insanlara rastlamak mümkündür. Fakat hiçbir yerde bu vasfın Türkiye'deki kadar yaygın ve bâriz olduğunu görmedim. İşin bence garip tarafı aşağı tabakalarda daha kuvvetli bir şekilde belirmesidir. İşte bunun sebebini bir türlü izah edemedim. Gerçekten bütün yozlaşmalara ve geri kalmışlığına rağmen Anadolu insanında, başka ülkelerde benzerine zor rastlanan bir ağırbaşlılık, misâfirperverlik ve ikram duygusu vardır. Anadolu köylüsüne, yedirdiği yemek, ikram ettiği bir miktar meyve veya yaptığı bir yardım için ücret kabul ettiremezsiniz. Bunlar güzel hasletlerdir."

Başka milletleri imrendiren bu ve benzeri değerli vasıflar, böylesi kıymetler ve gelenekler, asırlar boyunca Anadolu insanının semeresi olmuştur. Böylesi yüksek vasıfları ve bu ecdat yadigârlarını bir mirasyedi zihniyetiyle

gelişigüzel harcayamayız. Aksine, onları iyi tanımak, korumak ve geliştirmek zorundayız.

Mümtaz Turhan Hoca, bir başka müşâhedesini ise şu şekilde aktarmaktadır: On yedi sene Türkiye'de kalan bir Alman profesörünün oğlu burada tıp tahsil etmiş, harbi müteâkip memleketine dönmüştü. Burada kaldığı müddet zarfında memleketini çok özlemiş ve bir an evvel dönmeyi istemişti. Alman hükümeti kendisine gayet iyi bir yer temin etmişti, vazifesinden memnun görünüyordu. Fakat aradan uzun bir zaman geçmeden bir gün babasını çok düşünceli görmüş, sebebini sormuştu.

- Oğlum bütün ısrarlarıma rağmen Türkiye'ye dönmek istiyor. Almanya'da yaşayamayacağını yazıyor.

- Peki dedim, oğlunuzu buraya çeken ve Almanya'da bulamadığı şey nedir?

- Müsâmaha dedi, müsâmaha.

Küreselleşmenin arttığı, dünya genelinde tek tipleşirmenin yaşandığı günümüzde kültürel dokumuza sahip çıkma zarûreti daha fazla önem kazanmaktadır. Kültürel dinamiklerimiz millet olarak bizleri ortak paydada buluşturmakta ve ortak hislerle hareket etmemizi sağlamaktadır. Kültürümüz bizleri birleştirdiği kadar farklı kültürler karşısında özgünlüğümüzü ortaya koymaktadır. Kültürümüz toplumsal karakterimizi meydana getiren fikirleri, bilgileri, bütün kültür alanlarını kapsamakta, tutum ve davranış türlerimizi içermekte, toplum olarak bizlerin ne olduğumuzun cevabını teşkil etmektedir. Millet

olarak tarih boyunca benimsediğimiz değer, inanç ve sosyal ilişkilerimizle dünyanın en seçkin bir toplumu olmaktayız. Değişme ve gelişme, birey ve toplum için olduğu kadar kültür için de gereklidir. Kültürel değişim ve gelişmeler toplumsal yapımızın işleyişine devamlılık ve dinamizm kazandırmaktadır. Hayat dâimâ ileriye doğru aktığı için bireyin, toplumun ve kültürün değişmesi kaçınılmaz olmaktadır. Burada önemli olan değişimin niteliği ve boyutlarıdır.

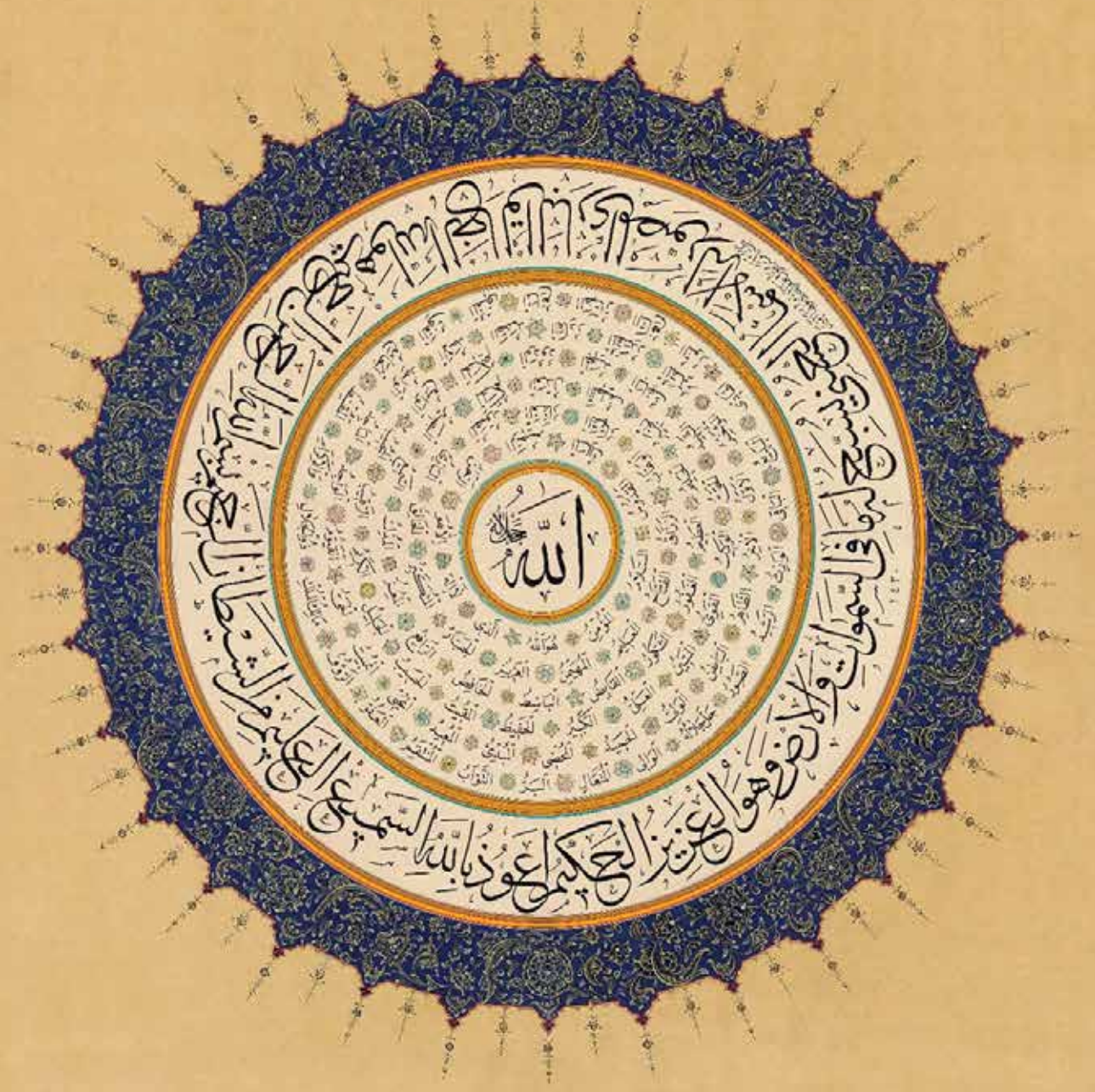
Kültür; bir milletin süzölmüş bulgu bilgi birikimi, arındırılmış yargılama uygulama yetenekleridir. Bu sebeple kültür; bir yandan ülkelere, uluslaraveçağdançağagöre değişiklikler ve gelişmeler gösterirken, diğer taraftan da ortak yanları artırmakta, ortak birikimleri çoğalmaktadır. Dolayısıyla her bir kültürün

hem özel oluş karakteri hem de genel oluş karakteri bulunmaktadır. Kültür emperyalizmi millerin bu özel oluş keyfiyetini ortadan kaldırır olmuştur. Genel oluş karakterleriyle her bir kültür, günümüz insanlığının tamamına miras olarak kalmaktadır. Kültürün bilim ve teknoloji yönleriyle çeşitli çağlardaki çeşitli gelişmelerinden çeşitli uygarlıklar doğmuş, birtakım ilerlemeler değişmeler ve gelişmeler sağlanmıştır. Bu açıdan kültürümüz milletimizin uzun soluklu tarihî hareketi, yaşam kalitesi, varoluşumuzun temel kaynağıdır.

Kültür ve geleneğimize yönelik şaşkınlıktan kurtulmamız millî bir mücadele olmalıdır. Kültürel kodlarımızda millet olarak kendimize özgü bir sanat, bilim ve ahlâk anlayışımız vardı. Biz tarih boyunca bu bakışla biz olmuştuk. Tarihimizi bu kültürel bakışla inşa etmiştik. Şehirlerimizi, ticârî hayatımızı, sosyal ilişkilerimizi, beynelmilel ilişkilerimizi hep bu bakışla oluşturmuştuk. Kültürel geleneğimizden kopuşla pusulasını kaybeder olduk. Kültürümüzü tahrif etmeye kalkışanlar meseleye kendi zâviyelerinden bakmamızı dikte ettiler. Onlarca yıldır bizler de düşmanlarımızın gösterdiği çerçeveden olaylara yaklaşır olduk. Sonunda kendi zâviyemizi yitirdik. Bunun sonucu olarak şaşkınlık ortaya çıktı. Kendi dilini, kendi türküsünü, kendi sanatını ve kendi estetik değerlerini dışlayan bir bakış açısı ortaya çıktı. Kendi şiirini, kendi destanını, kendi efsanesini küçümseyen bir bakış açısı zuhûr etti. Elbette yeni bakışlarımız olacak, hücrelerimiz yenilenirken bakışımız da, zâviyemiz de yenilenecek. Ama bu, tabîî seyrinde, görerek, araştırarak, okuyarak, anlayarak, düşünerek olacak. Sevgiyle olacak... O vakit, bir değer kaybı da olmayacaktı.

Dipnot

* Prof. Dr. Kadir ÖZKÖSE, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
Yazının geniş dip notlarını, wep sitemizde bulabilirsiniz.

Nâbî Dîvânında Esmâ-i Hüsnâ

*Bî-nâm-ı Hudâ suhende te'sîr olmaz
Bî-reh-ber-i hamd söz cihân-gîr olmaz
Teshîr idemez kalem-rev-i tahsîni
Destinde anun ki böyle şemşîr olmaz*

Allah adı olmaksızın (anılmaksızın) sözde te-sir olmaz. Hamd rehberi olmadan (söz) dünyayı tutmaz. Eğer bir kişinin elinde böyle kılıç gibi kalem olmayanın beğenme ülkesinde sözü geçerli olmaz, hükmü yürümez.

Klâsik edebiyatımızda şairler, dîvânlarını tertip ederlerken en başa "tevhid" adı verilen, Allah'ın, "birliğini ve ululuğunu anlatan" şiirle-re yer verirlerdi. Tevhid, "Kelâm ilminin önemli konularından biri olan, Allah'ın zât, sıfat ve fiillerini kapsar. İslâmiyet'in kabulü ile birlikte Arap ve Fars Edebiyatı'nda daha sonra da Türk edebiyatında örnekleri görülen, Allah'ın varlığına ve birliğine dair yazılmış olan manzûmeler." tevhid olarak adlandırılırdı.

Bu şiirlerde: "Allah'ın esmâ-i hüsnâsı, selbî ve sübûtî sıfatları zikredilerek kâinattaki tecellileri üzerinde örneklerle durulur. Hz. Peygamber (s.a.v.)'den ve mucizelerinden bahsedilir; neticede bütün bunların bir yaratıcısı olması gerektiği sonucuna varılır." Bir başka deyişle tevhid, "Bir kılma, bir sayma, birliğine inanma veya Allah'tan başka ilah yoktur (Lailâheillallâh) sözünü tekrar etme anlamına gelmektedir.

Tasavvufta tevhid, Allah'ın zatını, akıl ve zihinle algılanan her şeyden soyutlamaktır. Edebiyatta tevhid, Allah'ın var ve bir olduğu hakkında yazılan metinlere verilen addır." Tevhidler manzum ya da mensur olabilir.

Klâsik Türk edebiyatında başlangıçtan itibaren dîvânların ve mesnevilerin başında tevhidlere yer verildiği bilinmektedir. Kutadgu Bilig, Atabetü'l-Hakâyık ve Dîvân-ı Hikmet'te tevhid mısra, beyit ve dörtlükleri görüldüğü gibi, Yunus Emre Dîvânı'nda da örnekleri çoktur. Anadolu'da tertip edilen ilk dîvânlardan Şeyhî Dîvânı'ndan itibaren birçok dîvânda tevhide yer verildiği bilinmektedir.

"Mütefekkir insan, bütün güzellerin ve güzelliklerin bir cemil-i ezelden geldiğini bilir. Bu güzelliklere baktıkça, eserden müessire yükselerek imanı inkişaf eder. Çünkü masiva onu gaflete atıp Hak'tan uzaklaştırmaz; aksine o, mâsivâdaki esmâ tecellilerini gayb hazinesinin anahtarları olarak kullanır, nakıştan nakkaşa geçer."

Sinan Paşa gibi bazı müellifler de mensûr tevhidler kaleme almışlar. Sinan Paşa, ünlü Tazarrunâme adlı eserinin başında, "Hamd-i nâ-ma'dûd ve senâ-yı nâ-mahdûd ol hazrete sezâ-vârdur ki, her zerre-i mevcûd ve her dâhil-i dâyire-i vücûd ol hazretüñ vücûb-ı vücûdına delîl-i kâtî'dur" diyerek her varlığın Allah'ın varlığına bir delil olduğunu ifade eder.

Allah'ı bilmek ve tanımak demek olan marifetullah, gerçek mânâda esmâ-i hüsnâ'nın bilinmesi ile mümkündür. Esmâ-i hüsnâyı bilmek, "Allah-âlem ilişkisine ışık tutması ve sonuçta Allah'ı tanıması açısından önemlidir.", "Allah'ın isim ve sıfatları O'nun zatına nisbet edilen mânâ ve kavramlardan ibârettir. Bu kavramlar şekil itibarıyla isim, fiil veya zarf olabileceği gibi izâfet veya başka yollarla oluşmuş bir terkip hâlinde de bulunabilir.", "Muhyiddin ibnü'l-Arabî'ye göre insan ve genel olarak kâinat ilâhî isimlerin bilin-

mesi ve tecelli etmesine vesile olmuştur."

ilâhî isimler Allah'ı tanımak ve bilmek açısından son derece önemlidir: "ilâhî isimlerin zâtî olmadığını, ancak, övgü, duâ ve niyazla gönül hayatının derinleşmesi, zenginleşmesi ve manevî doyuma kavuşması için vesile teşkil ettiğini söylemek gerekir."

Kelâm âlimleri, "isim veya sıfat ayrımı yapmaksızın zât-ı ilâhîyeye nisbet edilen bütün kelimeler içinde sadece Allah lâfzı için bir mânâ

aranmadığını, diğerlerinin ise muhtevalarıyla birlikte zâta izâfe edildiğini ve bu bakımdan önce sıfat, sonra isim özelliği taşıdıklarını kabul ederler. Aksi takdirde bunlar kuru birer isimden ibaret kalır. Nitekim Kur'ân'da geçen esmâ-i hüsnâ ya lâfza-i celâli nitelemekte veya içinde bulunduğu âyetin mânâ ve hükmünü açıklayıp pekiştirmektedir." İslâm dünyasında "Selef âlimleri akaidin ilâhiyat bölümüyle ilgili konuları esmâ-i hüsnâ ışığı altında açıklamayı uygun bulmuşlardır."

Nâbî, hikemî şiir mektebinin edebiyatımızdaki en büyük temsilcisi olarak kabul edilir. Hayata hikmet penceresinden bakan şair, İbrahim Paşa'nın isteği ile tanzim edilen Dîvân'ının başına konmak üzere Fuzûlî'nin eserine nazire olarak bir "tevhid" kaleme alır. Şairin, ayrıca rubailerinde ve gazellerinde de tevhid en önemli tefekkür meselelerinden biri olarak yerini alır.

Nâbî, cemaletperestlik, aşk ve dilber konusunda söylenen şiirlerin bir bıkkınlık uyandırdığı dönemde şiire taze bir soluk getirmiş, bakışlarını tabiata çevirerek eşya ve olaylar arasındaki ilişkilere bakarak insan ve sorumlulukları üzerinde uzun uzun düşünmüş, hayat tecrübesini ve tefekkürünü veciz ve atalar sözü değerindeki beyitlerle dile getirmiştir. Aşağıdaki rubaisinde bu mütefekkir bakışın çarpıcı bir sunumu dikkat çekmektedir:

*Ashâb-ı nazar ne naksa ne 'ayba bakar
Hüsn-i ezel ü cemâl-i lâ-reybe bakar
Eylerse de mâsivâyâ ta'lîk-i nazar
Miftâh-ı der-i hızâne-i gayba bakar*

Nazar sahipleri ne eksikliğe ne ayba bakar, ezelî güzellikle şüphesiz, kusursuz cemale bakar; masivaya bakışları ilişse de gayb hazinesinin kapısının anahtarına bakar.

Dünya eksik ve kusurlarla dolu olduğu gibi insanoğlu da hatalarla malûldür. Tabiata hikmet penceresinden bakanlar naks ve ayıplara bakmazlar. İnsanların kusur ve ayıplarıyla uğraşmak zaten İslâm'ın reddettiği davranışlardandır.

Ashâb-ı nazar dediği mütefekkir ve ârif insanlar da bu emre uyarak başkalarının kusurları ile uğraşıp vakit zâyi etmezler.

Ashâb-ı nazar: "Hakîkatin akıl ve istidlâlle bilineceği görüşünde olanlara ehl-i nazar, tuttıkları yola tarîk-i nazar denir." biçiminde tarif edilir.

Ashâb-ı nazar, daha yüce bir tavır sahibidir. Başını kaldırır ezelî güzellik ve kusursuz, şüphesiz güzele bakar. Yani, insanların eksiklerine bakmak yerine kâinatta cari esmâ-i hüsnâ tecellileri ile meşgul olur; eşyada tezâhür eden ezelî cemalle mânevî tegaddi eder, beslenir.

Mütefekkir insan, bütün güzellerin ve güzelliklerin bir cemil-i ezelîden geldiğini bilir. Bu güzelliklere baktıkça, eserden müessire yükselerek imanını inkişâf eder. Çünkü masiva onu gaflete atıp Hak'tan uzaklaştırmaz; aksine o, mâsivâdaki esmâ tecellilerini gayb hazinesinin anahtarları olarak kullanır, nakıştan nakkaşa geçer. Mütefekkirin, tabiat denilen mâsivâyâ bakışı tamamen esmâ tecellilerini temâşa etmek olarak ifade edilebilir. Nâbî'nin şu rubaisinde esmâ-i hüsnânın bu mânâlarının önemine vurgu yapılmıştır:

*'Âlem suver-i nühüfte-ma'nâdur hep
Sâhib-nazara sırrı hüveydâdur hep
Geh ceng ü geh âştî vü geh kevn ü fesâd
Ahkâm tekâbüât-ı esmâdur hep*

Kâinat gizli mânâlı görüntülerdir, bakış sahiplerine sırrı apaçıktır; bazen savaş ve barış ve bazen oluş ve yıkılış; hükümlerin hepsi esmâ-i hüsnânın tecellileridir, karşılıklarıdır.

Âlem, mânâları gizli suretlerden ibarettir. Ancak nazar sahipleri, eşyanın hakîkatine vâkif olanlar, esmâ ve sıfatın tecellilerini bilenler, kevn ve fesat âlemin sırlarını anlayabilirler. Çünkü âlemde sürekli bir olma ve bozulma cereyan etmektedir. Bunun sebebi, âlemin esmânın tekabül, karşılaşma alanı olmasından dolayıdır.

*Zihî hayyât-ı hil'at-dûz-ı bâzâr-ı hakâyık kim
Kad-i ma'nâyı itmiş câme-i terkîb ile ber-pâ*

Mânâ boyunu terkip giysisi ile (uyumlu) dikmiş olan hakikatler pazarının terzisi ne güzeldir!

Nâbî, Allah'ı anlatmak için şairlik kudretinin ulaşabildiği bütün güzel kelimeleri kullanmaya çalışır. Allah'ı tarif ederken esmâ-i hüsnâdan başka kendi tasvir gücünün ifadelerine de başvurur. Hayyât kelimesi de böyle bir çabanın eseri olarak şiirde yerini almıştır. Bu kelime ile Allah'ın, kâinatta her varlığı hikmetle belli bir boy ve hacimde yaratmasına atıfta bulunulmuştur. İki temel kavram vardır: Eşya ve mânâ. Eşya somut, mânâ ise soyuttur. Ancak her eşyanın ifade ettiği iki mânâ vardır: Mânâ-yı harfî ve mânâ-yı ismî...

Her eşyanın bir kendini tanıtan ismi, bir de sanatkârını gösteren mânâsı vardır. Allah eşya ve mânâ arasında mükemmel bir uyumla varlık-

ları icat etmiştir. Eşya, başka maddelerden terkip edildiğinden şair câme-i terkip ifadesini kullanmıştır. Terzi nasıl kumaş parçalarını bir araya getirerek bir elbise vücuda getirirse, Sâni-i âlem de farklı maddeleri bir araya getirerek yeni terkipler yaratır.

Beyitte dikkat çeken bir husus, bu terzinin hakikatler pazarında hünerlerini sergilediğidir. Diktiği sıradan elbise değil, padişahlara ve üst düzey insanlara lâıyk elbiselerdir. Nâbî, hakâyık-ı eşyadan estetik bir anlatımla bahsediyor. Eşyanın bir hakikati vardır. O da yaratıcısını, âyînedarlık ettiği esmâ vasıtasıyla tanıtmak...

Dipnot

* Prof. Dr. Mahmut KAPLAN, İstanbul Beykent Üniversitesi
Yazının geniş hâlini web sitemizin makaleler bölümünde bulabilirsiniz.

Kalp Atışı

Anadolu kelamını duyunca,
'Cennet' diye atar kalbimiz bizim.
Hak mührünü vurduk tarih boyunca,
'Millet' diye atar kalbimiz bizim.

Kahramanlar al bayrağa kan verir,
Er meydanı yiğitlere şan verir,
Varlığıyla bize heyecan verir,
'Devlet' diye atar kalbimiz bizim.

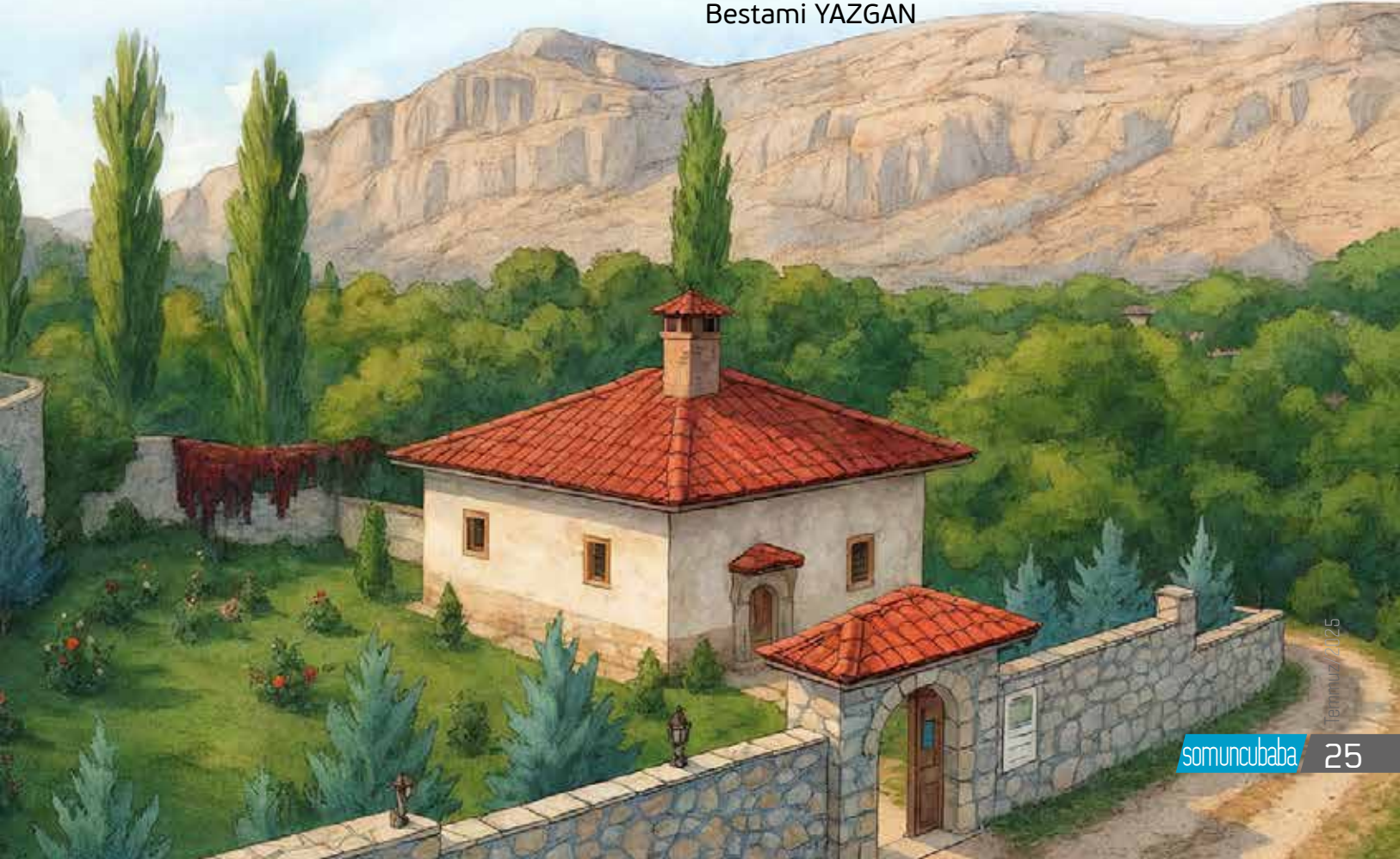
Mevlâ'nın elinde ebet ve ezel,
Ölümden korkmayız, buyursun ecel.
Şehadet makamı bize en güzel
'Nimet' diye atar kalbimiz bizim.

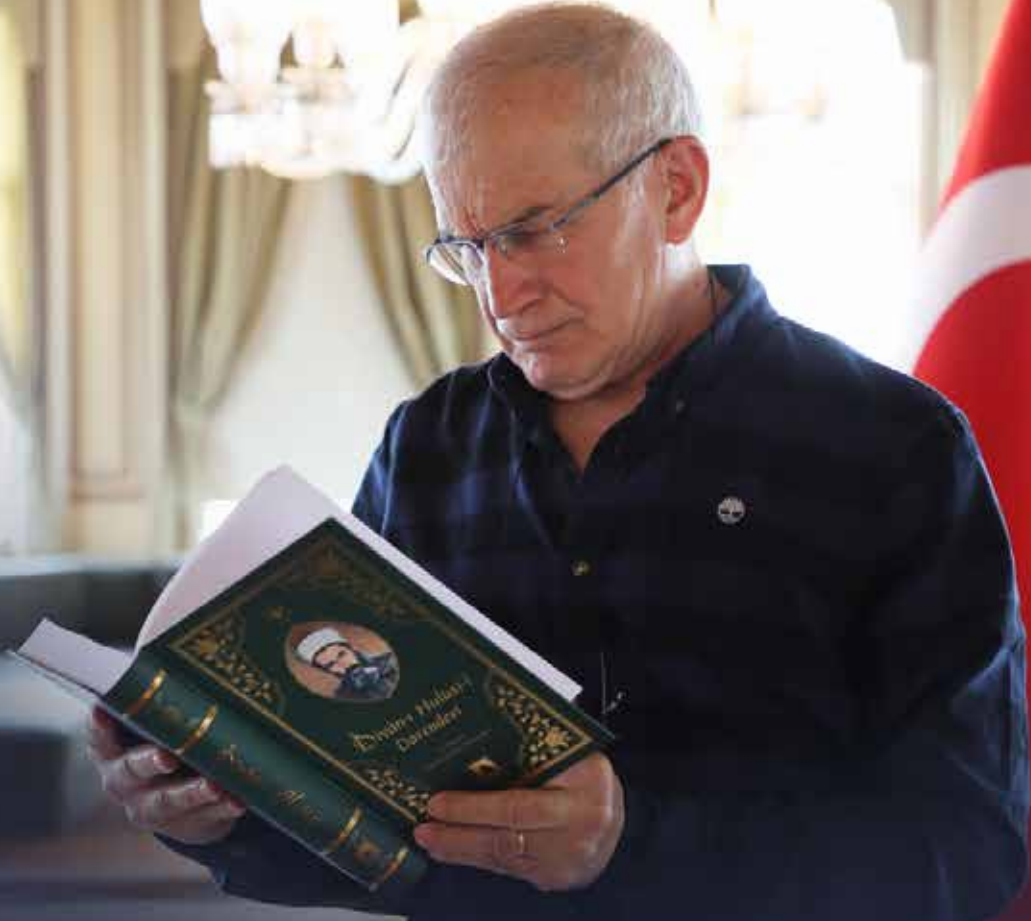
İslâm hamuruyla yoğrulduk şükür,
Kardeşlik ruhuyla karıldık şükür,
Allah'ın ipine sarıldık şükür,
'Ümmet' diye atar kalbimiz bizim.

Zalime okunan ferman olmalı,
Mazlumun gönlüne mihman olmalı,
Dünyanın derdine derman olmalı,
'Gayret' diye atar kalbimiz bizim.

Ayrı gayrı yoktur yürek harcında,
Muhabbet yazılı gönül borcunda.
Kıyamete kadar tevhit burcunda
'Vahdet' diye atar kalbimiz bizim.

Bestami YAZGAN

Eski Darende Kaymakamı Namık Kemal İlhan İle Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi (k.s.) Konulu Röportaj

“Hulûsi Efendi, bir kanaat önderi veya din temsilcisi olarak, temsil ettiği misyonun gerçekten aydınlık yüzüydü. İlme, bilime verdiği önem ise dikkat çekiciydi. Meselâ o dönemde sanat okulu yaptırmak için yoğun çaba sarf etmişti.”

-Sayın Kaymakamımız Namık Kemal İlhan Bey, Darende’de 1983-1986 yılları arasında görev yaptınız. Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi (k.s.)’yi de yakından tanıma imkânınız oldu. Göreve başladığınız gündün itibaren Hulûsi Efendi Hazretleri ile ilgili münâsebetlerinizden ve ilçenin genel durumundan biraz bahseder misiniz?

- Öncelikle, yaptığınız bu çalışma vesilesiyle Hacı Hulûsi Efendi’yi tekrar yâd etmemize imkân verdiğiniz için çok teşekkür ederim. Bu vesileyle bir kez daha o mümtaz şahsiyete Allah’tan rahmet diliyorum. Çünkü üç yıl boyunca neredeyse hiç eksilmeyen bir münâsebetimiz oldu.

Sizin de ifade ettiğiniz gibi ben 1983 yılı Ağustos ayında kura çekerek, Darende’ye kaymakam olarak atandım. Bu aynı zamanda ilk kaymakamlık görevimdi. Vazifeye başladığımda Hulûsi Efendi’nin ismini duymuştum, ancak fazla bilgim yoktu. Yazı İşleri Müdürümün kendisinin yeğeni olduğunu öğrenince ayrıca memnun oldum. Hulûsi Efendi de çok kısa bir süre sonra, “Hoş geldin, hayırlı olsun.” Demek için teşrif etti. Orada tanıştık.

İlk tanışmamızdaki izlenimim şuydu: Aydınlık yüzlü, insana güven veren, çok rahat sohbet edebileceğiniz bir sîmâyla karşılaştım. Bu beni çok memnun etti. Çünkü o dönemin şartları çerçevesinde bizim pozisyonumuzda olan kişiler, bu tür şahsiyetlerle münâsebette bulunmaktan genellikle çekinirlerdi. Ama Hulûsi Efendi ile ilişkilerde herhangi bir sıkıntı yaşanma ihtimâli yoktu buna kanaat getirmiştım.

Çünkü ben ne kadar devletçiysem, Hulûsi Efendi de en az o kadar devletçiydi. Ben ne kadar cumhuriyetçiysem, o benden daha fazla cumhuriyetçiydi. Ben ilme, bilime ne kadar değer veriyorsam, Hulûsi Efendi benden daha fazla değer veriyordu. İlk günkü izlenimim bu yöndeydi, görevden ayrılırken bu kanaatim

“Ben ne kadar devletçiysem, Hulûsi Efendi de en az o kadar devletçiydi. Ben ne kadar cumhuriyetçiysem, o benden daha fazla cumhuriyetçiydi. Ben ilme, bilime ne kadar değer veriyorsam, Hulûsi Efendi benden daha fazla değer veriyordu.”

daha da pekişmiş olarak ilçeden başka yere tayin oldum ve Darende’den hüzünle ayrıldım.

Bu kanaatimi güçlendiren örneklerden biri de millî bayramlardır. Kendisi millî bayramların hemen hemen hepsine katılmış, protokolde yerini almıştır. Hatta her bayramdan sonra makamıma çıkar, birlikte sohbet eder, çay-kahve içerdik. Bu yönüyle Hulûsi Efendi, bir kanaat önderi veya din temsilcisi olarak, temsil ettiği misyonun gerçekten aydınlık yüzüydü. İlme, bilime verdiği önem ise dikkat çekiciydi. Meselâ o dönemde sanat okulu yaptırmak için yoğun çaba sarf etmişti. Bir din önderinin, imam-hatip okulu kadar sanat okuluna öncelik vermesi çok anlamlıydı. Çünkü o, ilme ve bilime gerçekten çok önem veriyordu.

“O dönemlerde eğitim seferberliği çerçevesinde devlet-halk iş birliğiyle okul yapımı oldukça yaygındı. Hulûsi Efendi, bu süreçte çoğu zaman benimle birlikte köylere kadar hiç erinmeden gelmiştir.”

O dönemlerde eğitim seferberliği çerçevesinde devlet-halk iş birliğiyle okul yapımı oldukça yaygındı. Hulûsi Efendi, bu süreçte çoğu zaman benimle birlikte köylere kadar hiç erinmeden gelmiştir. Köylülere verdiği tavsiye şuydu: “Bir köyde ilk yapılacak şey umûmî tuvalettir. Sonra okul, en son cami yapılmalıdır.”

Bu söz bende âdetâ bir darb-ı mesel hâline gelmişti. Çok kullanmışımdır. Bu düşünce Hulûsi Efendi'ye aittir. Temizlik önce gelir. Çünkü umûmî tuvalet temizlik yeridir, okul cehâleti yok etme yeridir, cami ise ibâdet yeridir. Kirli insanın da, câhil insanın da camide yeri yoktur. Bu nedenle önce köyümüze tuvalet, sonra okul, en son cami yapacağız derdi.

-Bu yaklaşımı bir devlet adamı olarak nasıl değerlendiriyorsunuz?

- Bu yaklaşım, özellikle bir din adamı için çok kayda değerdi. Devlet-halk iş birliği çerçevesinde okul yapımı için valiliğin ve millî eğitimin belirlediği hedefler vardı. Valimiz, ilçelere düşen okul sayılarını belirledi. Bana da Darende'de yapılması ve onarılması gereken 40 okul hedefi verildi. Açıkçası kendi imkânlarımızla bunu başarmamız mümkün görünmüyordu.

Vali Beye, “Devletin katkısı ne olacak?” diye sorduğumda, “Devlet sensin.” dedi. Yani bizden başka bir destek olmayacaktı. Malatya'dan dönerken kaymakamlığa geldiğimde oldukça düşünceliydim. Yazı İşleri Müdürüm Tacettin Bey,

hâlîmi fark etti, “Sayın Kaymakamımın bir şey mi var?” dedi. Durumu anlattım. Tacettin Bey, “Amcama, yani Hulûsi Efendi'ye haber verelim.” dedi. Hemen haber verdik, 10 dakika içinde geldi. Türkiye'de eğitim seferberliği başlatıldığını Darende için 40 okul hedefi verildiğini, bunu devletin imkânlarıyla değil, Hulûsi Efendi'nin önderliğinde hayırsever vatandaşların katkılarıyla yapıp-yapamayacağımızı kendine ilettim. Gayet olumlu bir tavırla, “Başaracağız inşallah, canınızı sıkmayın Kaymakam Bey.” dedi. Gerçekten de başardık. Köylere ulaşıldı, halk motive edildi, Darendeli iş insanları maddî destek sağladı ve 40 okul çok rahat bir şekilde yapıldı. Ama benim bir avantajım vardı; Hacı Hulûsi Efendi... Diğer kaymakamlar maalesef aynı imkâna sahip değildi, onlar oldukça zorlandılar.

Bu konu daha sonra Millî Eğitim Bakanlığı'na da yansıdı. 1986 yılında Millî Eğitim Bakanı Vehbi Dinçerler'di. Ankara'daki törene Malatya'yı temsilen Hulûsi Efendi de katıldı. Çok isâbetli oldu.

Yani, devletin katkısı olmadan 40 okul yapılması kolay bir iş değildi. Bunlardan biri ilçe merkezindeydi; Hacı Hasan Başarı İlkokulu. Abdurrahman Başarı Bey'in de ciddî katkıları olmuştu. Merkezde bir okul daha yapıldı ama adını tam hatırlayamıyorum. Velhâsıl Hulûsi Efendi hakkında anlatılacak çok şey var. Ancak magazinsel konulara girmeye gerek yok. Özetle; çok aydınlık yüzlü, her düşünceden insanın kendisine saygı duymak zorunda hissedeceği devletçi bir şahsiyetti.

Benim dönemimde vakıf gibi kurumsal bir yapı yoktu. Hulûsi Efendi'nin kendisiydi her şey. Ama bir şeyi arzu ettiğinde, hemen yerine getirecek çok geniş bir çevresi vardı. Meselâ okul kampanyasında üç dört gün içinde, artık nasıl organize ettiyse, açtığımız hesaba tüm okulları finanse edecek kadar bağış geldi. İlköğretim Müdürü Ali Rıza Hoca idi... Allah

sanki onu müteahhit olarak yaratmış gibiydi. Öyle becerikliydi ki, hiç sıkıntı yaşamadık. Finansmanını Hulûsi Efendi sağladı, ustasını, işçisini Ali Rıza Hoca temin etti. Dört ayda kırka yakın okul yaptık.

Görev sürem boyunca bana gelen üst düzey misafirler oldu. Bunlardan birkaç General, Hulûsi Efendi'yi tanımak istediklerini söylediler. Götürdüm, tanıştırdım. Onlar da aynı intibayla ayrıldılar. Bir keresinde, yeni atanan bir il müdürü, Hulûsi Efendi'yi duymuş ve "Sizde bir hoca efendi varmış, tanışmak isterim." demişti. Zâviye civarında, balıklı havuzun başında dolaşırken müdür, "Bu balıkları niye yemiyorsunuz?" diye sordu. Çünkü o dönemde "Kıbrıs gazisi balıklar!" gibi efsaneler dolaşırdı. Hulûsi Efendi'nin cevabı harikaydı; "Müdür Bey, iki kilo et için şu güzelliği bozmaya değer mi?" Estetik ve doğallık açısından yaklaşmıştı. "Bu havuzdaki balıkları yemeye başlarsak, üç gün sonra burada balık kalmaz. Havuzun güzelliği de gider." demişti.

-Gerek devlet ricâliyle gerekse halkla insanî münâsebetleri nasıldı?

- O zamanki bakanlardan Vehbi Dinçerler, Metin Emiroğlu, Galip Demirel gibi birçok üst düzey isimleri misafir etmiştir. Hulûsi Efendi'nin evinde, özellikle Cuma namazı çıkışlarında cami cemaatine çok zengin sofralar kurulurdu. 6-7 çeşit yemek ikram edilirdi. Ben de zaman zaman o sofralarda bulundum. Savcılar arasında, "Bu hafta kabak tatlısı varsa mutlaka gidelim." diyenler olurdu. Kabak tatlısı özellikle benim için de ayrıydı. Eğer programım müsâitse, Cuma çıkışı oraya giderdim. Sofrasından nasiplenirdim. Haftada en az bir defa, ya da iki haftada bir mutlaka bir vesileyle bir araya gelirdik. Görüşürdük; ya o gelirdi ya biz giderdik.

Hacca gideceği zaman onu uğurlamaya gittik. Dönüşünde de yine eşimle birlikte tebrik etmeye

zemzemini içmeye gittik. Hanımlar bölümü bir alt kattaydı, eşim oraya geçti. Ben yukarı çıktım, "Allah kabul etsin hocam; nasıl geçti?" dedim. O da, "Kızımız ne yapıyor; nasıl?" diye sordu. "Kızınız yani eşim de aşağıda." dedim. O zamanlar eşimle ve bazı aile fertleriyle birlikte hacca gitmişti. "Öyle mi?" dedi ve kalkıp aşağıya hanımlar bölümüne indi. 10-15 dakika sonra eşimle birlikte yukarı salona geri geldiler.

Sonradan eşim anlattı; "Benimle çok ilgilendi, hatırımı sordu, biraz hac hatıralarından anlattı. Bu yakın ilgiyi gören bazı kadın ziyâretçiler de ona yaklaşmak istedi. Ama 'Kızımız dışında yaklaşmayın, uzak durun.' dedi." Yani ailemize özel bir yakınlık gösterdi. Eşim bu ânı hiç unutmaz. Sonra birlikte yukarı geldiler, epey oturduk. Güzel günlerdi...

-Misafirlere çok ikramlarda, hediyelerde bulunduğuna şahit oldunuz mu?

- Meselâ misafir geldiğinde, "Buyurun, oradan koku ikram edin." derdi. Kütüphaneyi gezdirir,

koku ikram ederdi. Hulûsi Efendi'nin kokuları gerçekten çok kaliteliydi. Pahalı parfümler gibi bir kalitesi vardı. Bana da bir kutu hediye etmişti. Göreve başladığımda ilçe halkından hayırlı olsuna gelenlerin hepsi cebinden koku çıkarırdı. 50 çeşit koku... Gelen sürdü, giden sürdü. Eğer migrenin varsa ve koku iyi değilse, yandın!

Sonra aklıma geldi; "Hulûsi Efendi bana bir kutu getirmişti." dedim. Gelen birinin cebine elini atıp koku çıkaracağını anlayınca, "Bende yeterince var." diyordum. Hulûsi Efendi'nin kokusundan ben de misafirlere ikram ediyordum. Kütüphaneyi gezdirirdi, koku hediye ederdi. Bir de Tohma Nehri'nin kenarında bir kameriyesi vardı, köşk gibi bir yer. Altından sular akıyor, yeşil bahçe içerisinde sade bir mekândı ama muhteşem bir ortamdı. Orada çok otururduk. Hemen hemen gelen tüm bakanları orada ağırlandılar. 1986 yılında vakıf kurulmuştu ama öncesindeki faaliyetler tamamen şahsî gayretlerle yürütülüyordu. 1990'dan sonra ise artık vakıf üzerinden faaliyetler yürütülmeye başlandı.

1986'da Divân-ı Hulûsi Dârendevî, yani Hulûsi Efendi'nin şiirlerinden oluşan eser yayımlandı. Bende de o kitap var. Yeniden bu defa bana getirdiğiniz eserler sanırım onun genişletilmiş baskısı...

-Hulûsi Efendi'nin ahlâkî erdemleri saymakla bitmez, ama şâhit olduğunuz hatıralardan birini nakleder misiniz?

- 1983-1986 arasında çok güzel faaliyetler oldu. 1986'da merhum oğlu Mahmut Kemal Bey'le birlikteydik. Aileden birkaç kişinin ve Mahmut Kemal Ateş'in vefât ettiği trafik kazasında Darende'de idim. O zamanlar ben Darende kaymakamıydım. O metâneti, sabrı ve mânevî yüceliğini bir kez daha müşâhede etmiştim.

O günü çok net hatırlamıyorum ama evdeydim sanırım. Telefon geldi. Arayan Kırşehir Valisi Fikret Güven'di. Durumu anlattı, "Kaymakam Bey, bu haberi Hulûsi Efendi'ye sizin iletmeniz lazım." dedi. Derhal hazırlık yapmamız gerekiyordu. Vali Fikret Güven, defin işlemleriyle ilgili hazırlıkları zaten yapmış, cenazeleri yola çıkarmıştı. Ben önce Hulûsi Efendi'ye nasıl söyleyeceğimi bilemedim. Yakın çevresinden birkaç yaşlı kişiyi çağırdım, onlara durumu anlattım. Ama onlar da, "Kaymakam Bey, biz söyleyemeyiz, mâzur görün." dediler. Benim de bu gibi durumlarda yeterince tecrübem yoktu. Böyle büyük bir zâtın evlâtlarının vefât haberini vermek çok zordu.

Sonra doktoru aradım, durumu anlattım. "Yanımıza sakinleştirici de alın, nasıl bir

reaksiyon gösterir bilemiyoruz." dedim. Savcıya ve Cemaleddin Hoca'ya da haber verdim. Hep birlikte gittik.

Bizi güler yüzüyle karşıladı. İçeri geçtik ama yüzümden bir şey sezinledi. Bir telâşa kapıldı, bir şeylerle meşgûl olmaya çalışıyordu. "Hocam biraz oturun, yüzünüz solgun." dedim. Doktor da tansiyonunu ölçtü, bir iğne yaptı. Etkili bir ilaç olduğunu söyledi, ama Hulûsi Efendi hiç ilaçtan etkilenmedi.

Sonra cesaretle, "Hocam, maalesef Kırşehir Valimiz aradı, böyle bir durum var." dedim. Gözlerinden sadece iki damla yaş süzüldü. "Allah'tan geldik, tekrar O'na döneceğiz." gibi bir cümle kurdu. Başka da bir tepki vermedi. "İstirahat edin hocam." dedik, kabul etmedi. "Hazırlıklara başlayalım." dedi.

Sanki hiçbir şey olmamış gibiydi. Defin edileceği yeri söyledi, ilgili kişileri çağırdı. Biz de iyice emin olana kadar yanında kaldık. Cenaze evin bahçesinin hemen yan tarafına defnedildi. Hangi saatti tam hatırlamıyorum ama 22 Eylül Pazartesi günüydü. Hulûsi Efendi'yi sabır ve matânet âbidesi olarak gördüm.

-1986'da Elazığ Palu'ya tayininiz çıkmış. Daha sonra Darende'ye bir daha uğradınız mı? Veya bugünkü Şeyh Hâmid-i Velî / Somuncu Baba Külliyesi ve çevresindeki değişimi nasıl değerlendiriyorsunuz?

- Daha sonra müfettiş olduktan sonra, 1994'te veya 2000'li yıllarda bir kez daha uğradım. Gürün'e görevli gitmiştim, oradan bir kaçamak yapıp uğradım. Akşamüzeriydi, çok net göremedim, ama sürekli haberlerini alıyorum. İlâhiyat Fakültesi açılmış, yeni yapılar yapılmış.

Eskiden Gürün, Darende'ye göre daha canlıydı, ama artık bu roller değişmiş gibi. Darende yolunun kenarında Öğretmenevi yapılmış. O zamanlar yoktu.

O zamanki kaymakam beyle Öğretmenevine

gittik, orada biraz oturduk. Oradan birilerini çağırttı. Zaten çok fazla tanıdığım da kalmamıştı. Birkaç kişiyi topladı, onlarla birlikte Aşudu'ya gittik. Oradan da Gürün'e döndüm geri. Onun dışında başka bir şey yapamadım. Uğrayıp da şöyle canlı bir şekilde göremedim. Ancak internet ortamından ve zaman zaman görüştüğüm Darendeli dostlardan külliye'nin ve civarının çok güzel bir şekilde tanzim edildiğini duydum.

İnşallah bir vesileyle Darende'ye tekrar gitmeyi düşünüyorum. Şeyh Hâmid-i Velî Külliyesi'ni bugünkü güzelliğine kavuşturan Vakıf Başkanı Hamîdeddin Ateş Efendi'ye de husûsî selâmlarımı iletiyorum. Adana'nın Bahçe ilçesinde kaymakam iken bize uğramıştı bir kez görüşmüştük. Bu vesileyle Darende'de eski hatıraları yâd etmiştik. İnşallah bu yaz veya önümüzdeki yaz, eğer memlekete gitme durumum olursa, gelip görmek ziyâret etmek isterim.

Böyle bir dokümantasyon çalışmasına giriştiğiniz için gerçekten kutluyorum sizi. Bu tarz şahsiyetlerin hatıralarını yaşatmamız gerekiyor. Buna çok ihtiyacımız var. İlime, bilime, insanlığa bu kadar değer veren şahsiyetleri gelecek nesillere aktarmamız lâzım. Bugün, inanın, ülkemizde en çok ihtiyacımız olan şey budur. Keşke binlerce Hulûsi Efendi olsaydı.

Bu vesileyle, tekrar kendisine Allah'tan ganî ganî rahmet diliyorum. Nurlar içinde yatsın. Sizlere de bu emekleriniz için teşekkür ediyorum. Sağ olun, elinize sağlık. Bu vesileyle Darende'deki dostlara selâmlarımı iletirsiniz. Teşekkür ederim.

Cennet Yolcuları

-15 Temmuz şehitleri Erol Olçok ile
oğlu
Abdullah Tayyip'in aziz hatırasına-

15 Temmuz gecesi,
Bir panikle uyandım.
Uçaklar tepemize
İndi, inecek sandım.

Baktım ki canım annem
Babama sarılmıştı.
Jetlerin tiz sesiyle
Yüređi yarılmıştı.

15 yıllık ömrümde
Böyle şey yaşamadım.
Çaresizlik korkusu
Yaklaştı adım adım.

"Asla çaresiz olma!"
Dedi içimden bir ses,
"Yoksa haram sayılır,
Aldığın her bir nefes!"

Babam dedi ki bize:
"Haramdır evde durmak!"
Ben de koştum peşinden,
Ne mümkün soru sormak.

En önde babamla ben,
Koşuyor, koşuyorduk.
Menzile varmak için
Sel gibi koşuyorduk.

Boğaziçi Köprüsü,
Tanklarla tutulmuştu.
Demek ki darbeciler
Düşmânâ satılmışı.

Paletlerin önünde,
Etten bir duvar ördük.
Hain nasıl olurmuş,
Yazık ki orda gördük.

Kahreden bir emirle
Askerler ateş açtı.
Gökten helikopterler
Yere yıldırım saçtı.

İki ateş altında
Bedenler yere düştü.
Aklım almadı benim;
Rabbim, bu nasıl işti?

“Darbe, darbe!” diyerek
Kardeş kardeşi vurdu.
Oyuncak robotların
Ayarını kim kurdu?
Can pazarı altında
Söz zamanı bitmişti.
Bu millet, hainleri
Durdurmaya yetmişti.

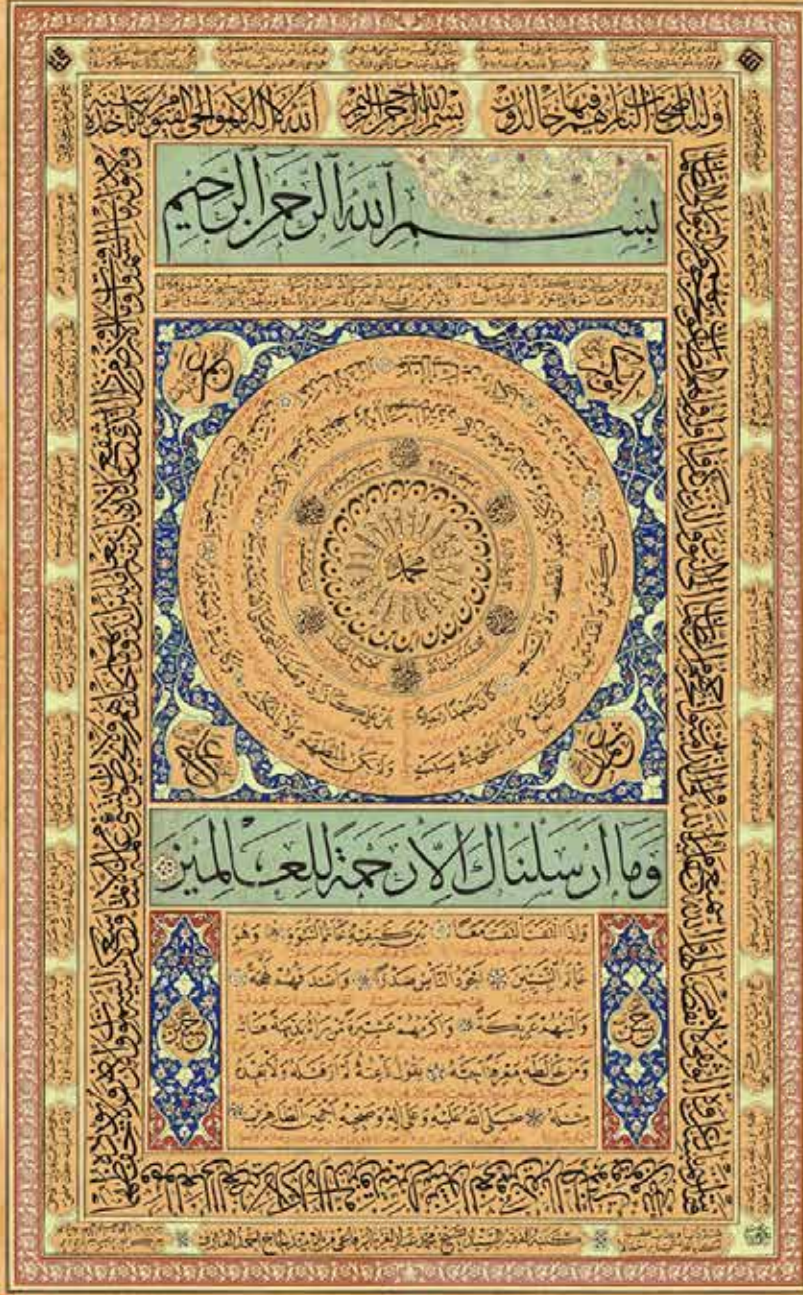
Bilmedim nasıl oldu,
Bütün acılar dindi.
Elinde gül çiçekle
Gökten bir melek indi.

Aldı beni koluna,
Bir kuş gibi uçurdu.
Yüce Rabbin izniyle
Hâlden hâle geçirdi.

Cennetin bir köşkünde
Canım babamı gördüm.
Meleğin getirdiği
Çiçeği ona verdim.

Sakın öldü sanmayın,
Biz hâlâ yaşıyoruz.
Al bayrağın aşkını
Sonsuza taşıyoruz.

Yusuf DURSUN

Hilyedir Kur'ân Sana

“Muallim Nâcî, hiçbir zaman bir Batı taklitçisi olmamış; özellikle mânevî değerlere sahip çıkmış ve aslından asla tâviz vermemiştir.”

Batı edebiyatını da iyi tanmasına rağmen Muallim Nâcî, hiçbir zaman bir Batı taklitçisi olmamış; özellikle mânevî değerlere sahip çıkmış ve aslından asla tâviz vermemiştir. Yaşadığı dönemde farklı akımlara kapılan şairlerin tersine Muallim Nâcî, Dîvân şiiri geleneğini devam ettirmiş; hece ile de şiirler yazmıştır. Şair, köklü bir din eğitimi almış, hattatlık da yapmıştır.

Şair, naatinde Hz. Muhammed (s.a.v.)'in, şanı yüce Allah tarafından övülüp takdir edildiğini, bu durumda kâinatın O'na saygı ve hürmette bulunmasının gerektiğini söylüyor. Burada "Vemâ erselnâke illâ rahmete'n-li'l-âlemîn" âyetine telmihte bulunuluyor. Muallim Nâcî, "Ey Muhammed, şânı yüce olan Allah bile sana saygı gösterdi; bu durumda şu kâinat sana saygı ve hürmet göstermez mi?" derken, soru sormuyor; istifhamda bulunuyor. Yani sana kâinattakilerin saygı ve hürmette bulunmaları gerekir, diyor.

"Nûr-ı îmândır nücûmundan dem-â-dem berk uran/Âsmân etmiş hezârân kalb ile îmân sana" beytinde klâsik anlatım tarzı vardır. Bir kısım kelimelerin uzak ve yakın anlamları, mecazları dikkate alındığında şöyle anlamlar çıkıyor: "Yıldızlarından daima çakıp duran iman nûrudur; gökyüzü bile sana binlerce kalp ile iman etmiştir." "Yıldızlar" kelimesi ile hem sahâbeler, hem de gökteki parlak cisimler kastediliyor. Sahâbenin, O'nun peygamberliğine, getirdiklerine bin can ile bağlanıp iman etmeleri anlatılmak istenirken; aynı zamanda Peygamber Efendimiz'in miraç hâdisesine de telmihte bulunuluyor.

"Hadsiz hesapsız fazîletlerinin sayısız delilleri var; yücelikler içinde sana delil olmayan herhangi bir şey var mı?" diyen şair yine sözün anlamını pekiştirmek için soru anlamlı bir cümle kullanıyor. Şairin dediği gibi, Peygamber Efendimiz'in hayatı, yaptıkları, mücâdeleleri incelendiği zaman görülür ki O'nun her yaptığıнын, her hareketinin, her söylediğinin bir hikmeti, bir güzelliği vardır.

"Muallim Nâcî, naatini, hem şekil hem de muhteva bakımından Dîvân tarzında yazmıştır. Bevitler hâlinde yazılan bu şiir, klâsik edebiyatımızdaki gazel şeklindedir."

Arz-ı tazîm eylemez mi âlem-i imkân sana
Arz-ı tazîm etti Allah-ı azîmü'ş-şân sana

Nûr-ı îmândır nücûmundan dem-â-dem berk uran
Âsmân etmiş hezârân kalb ile îmân sana

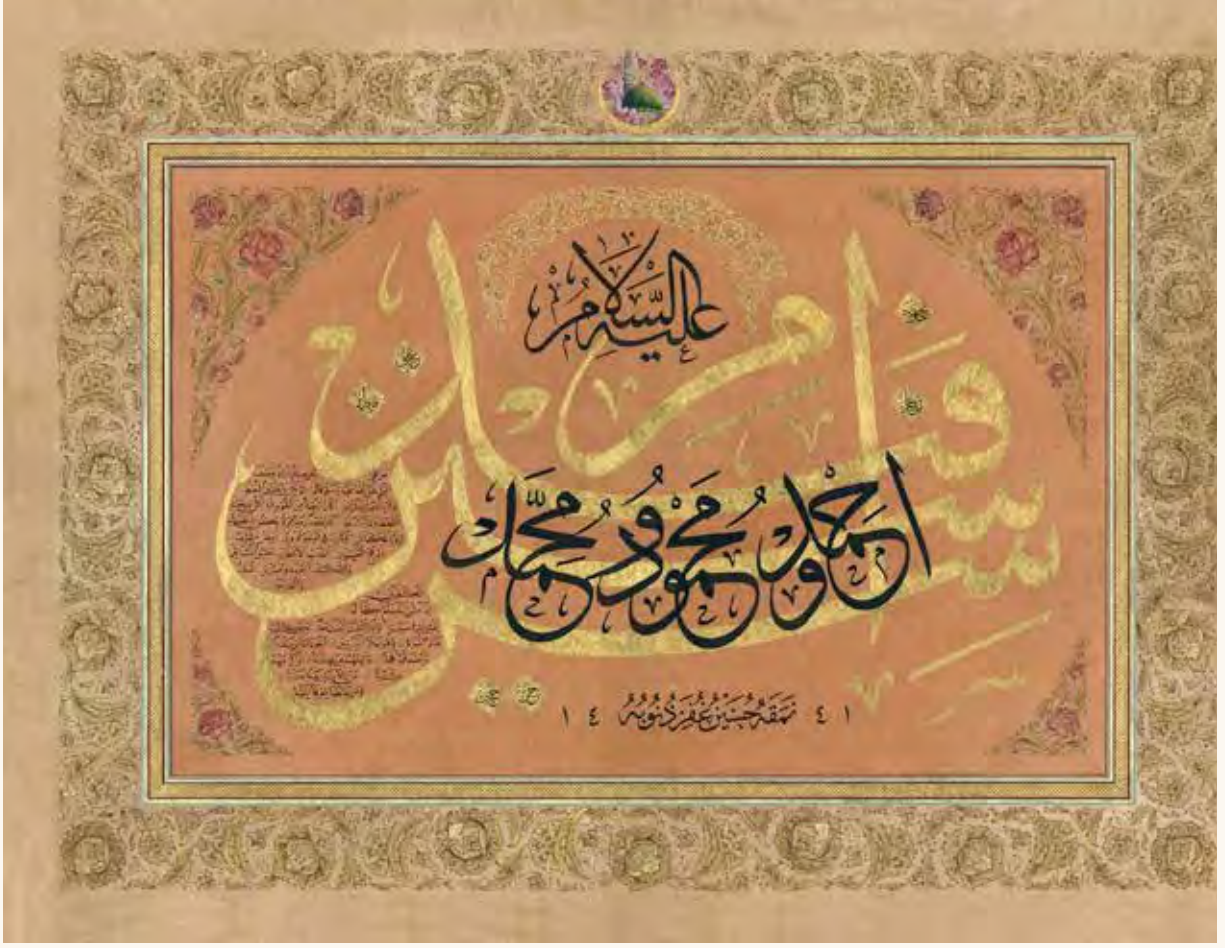
Fazl-ı bî-pâyânın bürhân-ı bî-pâyânı var
Var mı ulviyyât içinde olmayan bürhân sana

Hüsn-i Kur'ân'ı görür insan olur hayrân sana
Dest-i Kudretle yazılmış hilyedir Kur'ân sana

Dil esîrin olduğu günden beri âzâdedir
Mâsivâya bağlanır mı bağlanan vicdan sana

Muallim Nâcî

İnsanoğlu Kur'ân'ı Kerîm'in büyüklüğünü görür ve Sana hayran olur; çünkü Kur'ân-ı Kerîm senin için Cenâb-ı Hak tarafından yazılmış bir hilyedir; ifadesinde Muallim Nâcî, Peygamber Efendimiz'in övgüsünde mübalağaya kaçıyor. Zira Kur'ân'ı Kerîm'de Peygamber Efendimiz'in zaman zaman övüldüğü doğrudur; ancak bilinir ki bu Kitap, insanlara doğru yolu göstermek, insanların iki cihanda mutlu olmalarını sağlamak için gönderilmiştir. Yani sadece Peygamber Efendimiz'in övgüsünü anlatan bir kitap değildir. Tabî ki burada şair, cüz'ü külle şâmil kılarak mecazlı bir anlatıma başvuruyor ancak sözün gerçek mânâsı düşünüldüğünde bu anlatımın mübalâğadan ibaret olduğu hemen anlaşılır.

Şair, ilk dört beyitte umûmî olarak Peygamber Efendimiz'in vasıflarından söz ederken son beyitte düşüncelerini şahsileştiriyor ve kendi hâlden bahsederek umûmî bir kanaate

varıyor: "Gönül senin esirin olduğu günden beri her türlü kayıttan kurtulmuştur; bir kere sana bağlanan vicdan artık hiç bu dünyaya bağlanırmı?" Bu beyitteki esaret kelimesi ile Peygamber Efendimiz'in söylediklerine iman etme anlamı kastediliyor. O'na ve Allah'a inanan insan, dünya nimetlerine bel bağlamaz. Dünya kaydından, insanların söylediklerinden, hatta insanlar için çok önemli görülen maddî kaygılardan elbette âzâde olur. Esir, âzâde, bağlanmak kelimeleri bir anlam ilgisi oluşturuyor.

Muallim Nâcî, naatini, hem şekil hem de muhteva bakımından Dîvân tarzında yazmıştır. Beyitler hâlinde yazılan bu şiir, klâsik edebiyatımızdaki gazel şeklindedir. Aruzun "Fâilâtün/ Fâilâtün/ Fâilâtün/ Fâilâtün" kalıbıyla yazılmış bu şiirin muhtevâ ve anlatım tarzı, mazmunları da klâsik edebiyatımızla örtüşmektedir.

Hicret

Bilmedi Mekke halkı Rasûl'ün kıymetini
Nihayet emretti Hak Habîb'in hicretini

Aliyy-i Murteza'yı yatırıp yatağına
Arttırdı müşriklerin korku ve hayretini

Çıktı gece yarısı Hane-i saadetten
Devretti hem Ali'ye halkın emanetini

Sed çekti müşriklerin gözlerine Yaradan
Yok etti cümlesinin o gece kesretini

Hazret-i Ebu Bekr'i cânına yoldaş etti
İsbat etti yoldaşı imânda kudretini

İki mübarek yolcu yola revan oldular
Tattı müşrik beyinler korkunun dehşetini

Kucak açtı mağara iki eşsiz yolcuya
Taltif etti hem Allah, Siddik'in gayretini

Müşrikler döne döne ararken yolcuları
Gösterdi güvercinle örümcek heybetini

Üstte güneş altta kum kavururken çölleri
Duymadı Hak yolunda gidenler sıkletini

Nice mucizelerle eriştiler menzîle
Haykırdı hem Medine halkı muhabbetini

"Talaal bedru" ile sevinçler arşa çıktı
Ve gördü Rasûlüllah en aziz ümmetini

O gün bir güneş doğdu Medine'nin ufkunda
İnzâl etti Yaradan cihâna rahmetini

Hicretin sırrı sonsuz, ehl-i imân bilir tek
Hicretle izhâr etti İslâm'ın hikmetini

Hicret'tir cümle fethin, zaferlerin kapısı
Muhacirler kazandı Allah'ın nimetini

Ensâr oldu Medine erdi medh ü senâya
Nasîb etti hem Allah hepsine cennetini

İlâhî Kâfî kulun aşkına muhacirdir
Lütfet iki cihanın her türlü ziyinetini

Ekrem KAFTAN

Sözüm Beni Bağlar

“Allah’a karşı görevlerimizde gösterdiğimiz gevşeklikten daha çok kulların hakkına gösterdiğimiz gevşekliklerden korkmamız gerekir. Çünkü Rabb’imiz Rahmân ve Rahîm sıfatlarıyla bizi dünyada veya âhirette affedebilir, ancak bir kulun, hele de hesap gününde bizi affetmesi söz konusu olmaz.”

nsanınimânınıkemâlâtaerdirensorumlulukları iki başlıkta toplanabilir. Birincisi; Allah'a karşı görevleri, diğeri de kullara karşı görevleri... Hem Rabb'imiz hem de Rasûlullah bu iki görev çeşidi üzerinde hassasiyetle dururlar. Bu ikisiyle ilgili olarak, neler yapmamız gerektiğini ve nelerden kaçınmamız icap ettiğini bildirirler.

Rabb'imizin ve Sevgili Elçisinin buyrukları arasında ayırma gidilemez. Yani ibâdetleri yapmamızı isteyen, emirlerin yerine getirilmesi zorunlu, kullara karşı görevlerimizi ise mecbûrî olmayanlar diye ayıramayız. Dolayısıyla Allah ve Rasûlü neyi emrediyorsa, aralarında fark görmeksizin başımızın tâcı yaparız. Çünkü Allah ve Rasûlü, bir şeyi emrediyorsa veya kaçınmamızı istiyorsa bu uyulması gereken bir buyruktur.

Durum böyle olmasına rağmen, maalesef, bizden istenilen şeyler hususunda ayırma gittiğimiz olmaktadır. Buyrukların bazısını önemsemekte, bir kısmını ise hafife almaktayız. Meselâ; namaz kılmaya dair emirleri yerine getirmek için çabalıyoruz ve vaktinde edâ edebilmek için her türlü sıkıntıya göğüs geriyoruz. Ancak kullarla ilişkilerimize ve onların hakkını-hukukunu gözetmeye dair emirlere karşı ise gevşek davranıyoruz. Oysa her iki emir türü de Allah'tan veya Rasûl'ünden gelmektedir. İki emrin kaynağı da aynıdır. Bu sebeple aralarında ayırma gidilmemesi gerekir. Ayrıca, bu emirlerin bir kısmını yerine getirmek zorunludur. Diğerleri yapılsa da olur veya vebâli fazla değil anlayışı da son derece yanlıştır. Her iki emir türü de yerine getirilmeye gayret edilmeli ve muhâlefetten kaçınılmalıdır. Çünkü hem Allah hem de Rasûlü bunları yerine getirmemiz için bizlere emretmişlerdir. Bu yüzden emirler arasında fark gözetilemez. Nitekim namaz kılmayan insan büyük günah işlerken başkalarının hakkını gasp eden insan da büyük günah işlemektedir. Her ikisi de haramdır, Allah'ın ve elçisinin emrine boyun eğmemektir.

Günümüzde sözünü ettiğimiz bu hassasiyetin fazla gözetilmediğini görmekte ve üzülmekeyiz.

“İbâdetlerine önem veren bazı insanlar, kul hakkına girmeyi önemsiz bir husus gibi görmektedirler. Nitekim alışverişte yalan söylenmekte, hilekârlık yapılmakta, çirkin sözlerle insanların kalpleri kırılmakta, gıybet ve koğuculuk yoluyla başkalarının kötülüğüne gayret edilmektedir. Oysa bunların haram olma açısından diğer haramlardan hiçbir farkı yoktur.”

Namaz, oruç ve benzeri ibâdetler ile içki, kumar, zina gibi fenalıklardan kaçınmak hususunda titiz davranılırken, kul hakkına yönelik davranışlarda gevşek davranılmaktadır. İbâdetlerine önem veren bazı insanlar, kul hakkına girmeyi önemsiz bir husus gibi görmektedirler. Nitekim alışverişte yalan söylenmekte, hilekârlık yapılmakta, çirkin sözlerle insanların kalpleri kırılmakta, gıybet ve koğuculuk yoluyla başkalarının kötülüğüne gayret edilmektedir. Oysa bunların haram olma açısından diğer haramlardan hiçbir farkı yoktur. Hâlbuki Allah'a karşı görevlerimizde gösterdiğimiz gevşeklikten daha çok kulların hakkına gösterdiğimiz gevşekliklerden korkmamız gerekir. Çünkü Rabb'imiz Rahmân ve Rahîm sıfatlarıyla bizi dünyada veya âhirette

affedebilir, ancak bir kulun, hele de hesap gününde bizi affetmesi söz konusu olmaz. Bu yüzden önemsemediğimiz kul hakları kıyâmette en çok sıkıntı çekeceğimiz hususlar olabilir.

Önem verilmeyen hususlardan birisi de bir başkasına verilen sözü tutmamaktır. Meselâ; biriyle bir yerde buluşmak üzere söz verir, bir mâzereti olmamasına rağmen kendisini bekleyene bir telefon bile açmaz. Onu orada uzun müddet bekletir. Aynı şekilde bir işi yapmak üzere birilerine söz verir. Ancak sözü havada kalır. Yerine getirmez. Umutlandığı insanların kalbini kırar ancak umurunda olmaz. Kezâ bir malın teslimi için size bir tarih verir ancak o gün gelip çatinca ortada bir şey yoktur. Aynı şekilde bir daireyi, bir mobilyayı veya benzeri bir şeyi özelliklerini belirleyerek almak üzere anlaşsınız lâkin teslimat gününde sizi üzecek pek çok eksikle karşılaşsınız. Borcunu ödemek için size bir tarih verir, ancak alacağınızı tahsil edene kadar annenizden emdiğiniz sütü burnunuzdan getirir; sizi sürekli oyalar. Anlaştığınız bir usta evinizdeki tamiratı zamanında bitirmez. Çünkü araya başka işler alır. Sizi kendisine mahkûm ettiğinden çektiğiniz sıkıntıyı önemsemez. Veyahut da geçenlerde bir arkadaşımın başına geldiği gibi verdiği sözden cayar.

Kamyonete ihtiyacı olan arkadaşım internetteki sitelerde yaptığı araştırma sonunda aradığı aracı başka bir ilde bulur. Firmayı arar. Pazarlık sonunda fiyatta anlaşılır. Firma sahibi işi sağlama almak için önden kapora ister. O da arabayı kaçırmamak için istenen parayı havale eder. Otobüse atlayıp o şehre gider. Sabah işyerine vardığında bir de bakar ki, galeri sahibi aracı bir başkasına satmış. Mazeret olarak da daha yüksek fiyat veren birini bulduğunu söyler. Yaptığının kul hakkı, ahlâk boyutu umurunda olmaz. Arkadaşıma havale ettiği parayı teslim eder ve birbirlerine bağırıp çağırarak ayrılırlar.

Hâlbuki namaz, oruç gibi ibâdetler, nasıl ki Müslümanların ayrılmaz vasıflarıysa, verdikleri sözü tutmak da aynı şekilde ayrılmaz özellikleridir. Çünkü mü'min eşittir sözünde duran insan demektir. Bir mü'min söz verdi mi onu yerine getirmek için çırpınır. Eğer bunlar olmuyorsa Allah'ın ve Rasûl'ünün emirleri arasında ayrıma gidildiği ve kullarla ilgili buyrukların önemsenmediği sonucu ortaya çıkar. Hâlbuki Allah ve Rasûl'ünün önemseyen bir mü'min onların her emrini hayatında tatbik etmeye gayret eder. Eğer bir mâzereti varsa karşısındakine durumu anlatır ve ondan anlayış göstermesini istirham eder. Bunu yapmayıp da

verdiği sözü basit bir şey demiş gibi savsaklamaya çalışmaz. Zira söz vermek ve bu sözü yerine getirmek İslâm'ın sembollerindedir.

Nitekim Rabb'imiz Kur'ân'ında biz mü'minleri verdiğimiz sözler hususunda uyarılmaktadır: *"Verdiğiniz sözü yerine getirin. Çünkü verilen söz, sorumluluğu gerektirir."*¹ *"Ey iman edenler! Yapmayacağınız şeyleri niçin söylüyorsunuz? Yapmayacağınız şeyleri söylemeniz, Allah katında büyük bir kusur ve kabâhattır."*² *"Ey iman edenler! Akitlerin gereğini yerine getirin."*³

Bu âyetler Rabb'imizin buyruklarıdır. Hiçbirimiz, (hâşâ) bunları basite alamayız veya önemsiz olduğunu söyleyemeyiz. Çünkü Allahu Teâlâ gereğini yapalım diye bu emirleri bize buyurmuştur. Peki, biz ibâdetlere dair emirlere gösterdiğimiz hassasiyeti bu emirlere karşı da gösteriyor muyuz?

Câhiliye döneminde "emin" sıfatıyla anılan Hz. Peygamber Efendimiz (s.a.v.) de sözünde durmayı Müslümanlığın alâmeti olarak belirlemiştir. Söz verip yerine getirmemeyi ise münâfıklık işareti olarak tarif etmiştir. Dolayısıyla verdiği sözü yerine getirmeyen ve bunu önemsemeyen insan, münâfıklara ait bir özelliği taşıyor demektir. En kısa zamanda kendisini düzeltmelidir. Çünkü Allah ve Rasûl'ünü memnun etmemektedir. Sevgili Peygamberimiz şöyle buyurmaktadır:

*"Münâfığın alâmeti üçtür: Konuşunca yalan söyler. Söz verince sözünde durmaz. Kendisine bir şey emânet edilince hıyânet eder. Oruç tutsa, namaz kılsa, Müslüman olduğunu söylese de."*⁴

Hız. Peygamber (s.a.v.) bir başka hadislerinde de şöyle buyururlar: *"Dört huy kimde bulunursa, o kişi tam anlamıyla münâfıktır. Bir kimsede bu huylardan biri bulunursa, o huydan vazgeçinceye kadar o münâfığın özelliklerinden birini taşıyor demektir. Onlar şunlardır: Kendisine bir şey emânet edilince hıyânet eder. Konuşunca yalan söyler. Bir antlaşma yapınca sözünde durmaz. Düşmanlık yapınca da aşırı gider."*⁵

İslâm'ın yüce ahlâkî değerlerini önemsemeyen insanlar saygınlıklarını kaybederler. Meselâ bir işveren iş yaptığı esnafa sürekli sözler verip bunları yerine getirmiyorsa, sıkıştığı zaman da etrafında dost bulmakta zorlanır. İnsanlar onun sözleriyle kuyuya inilmeyeceğini bildiklerinden dolayı yanına bile uğramak istemezler.

Bu şekildeki insanlar kendilerine verdikleri büyük zarar yanında, dindar biri olarak görülmeleri durumunda dine de zarar verirler. Etraflarında bulunanlar, dinî yaşantıları sebebiyle onlardan daha fazla titiz olmalarını beklerler. Onlar ise tam tersini yaparak din ve dindarlar aleyhinde sözler söylenmesine sebep olurlar. Dolayısıyla yaşantıları ile İslâm'ın tebliğ edilmesi önünde engel olurlar. Neresinden bakılırsa bakılsın, bu şekilde olan insanlar büyük zarardadırlar. Kıyâmette de hüsrana uğrayacaklardır.

Bize düşen görev, önceki din mensuplarının yaptığı gibi, Allah ve Rasûl'ünün emirleri arasında aslâ bir ayrıma gitmemektir. Elimizden geldiği kadar hem ibâdetlerimizi hem de kullara karşı görevlerimizi yerine getirmektir. Çünkü her ikisini de bizlerden Rabb'imiz ve sevgili elçisi istemektedir. Kurtuluşumuz da ikisi sayesinde olacaktır.

Sonuç olarak, bizler hem ibâdet hem de insanlarla ilişkilerimizde güzel kullar olmaya gayret edelim. Böylece etrafımızdakiler de İslâm'ın güzelliklerini bizim üzerimizde görerek dinimize ısınsınlar.

Dipnot

* Prof. Dr. Enbiya YILDIRIM, Ankara Üniversitesi

1.15/İsrâ, 34.

2.61/Saff, 2-3.

3.5/Mâide, 1.

4.Buhârî, 33; Müslim, 109 (59).

5.Buhârî, 34.

15 Temmuz, Kapkaranlık Geceyi Aydınlatan

Kutlu Bir Meşaledir

“15 Temmuz gecesi minarelerden okunan salâlar
dirilişe, birliğe ve dirliğe çağırdı bizi”

1 5 Temmuz, ihânet sarmalının yüreğimizi çepeçevre sardığı, dondurucu vefâsızlığın iliklerimize işlediği ve Temmuz'un kavurucu sıcaklığında buz kestiğimiz, kan donduran bir kabus gecesidir. Din kisvesi altında halkımızı yıllarca kandıranların ipliğinin pazara çıkarıldığı bir uyanış vaktidir. O gece, Dede Korkut'tan sâdir olunan "Kahpe içeriden olunca kapı kilit tutmaz oğul!" beylik sözünün sağlamasıdır ve dahi akbaların pusuya yattığı bir gecedir. Tuzak kuranların tuzaklarının başlarına geçirildiği bir ibret sahnesidir.

15 Temmuz gecesi bu aziz millet sırtından hançerlendi. Demokrasiye gönül veren bir milletin iradesi yok sayıldı. Millet iradesinin tecelli ettiği TBMM, milletin nafakasından temin edilen paralarla alınan savaş uçaklarıyla bombalandı. Bu da yetmedi, meydanlarda toplanan masûm halka ateş açıldı. Kardeş zannettiklerimiz o gece ne yazık ki kalles çıkı. Bütün bunlar gözlerimizin önünde gerçekleşirken bu büyük millet, kalleslere haddini üst perdeden bildirdi.

15 Temmuz gecesi tevhid inancının sembolü olan minarelerden okunan salâlar dirilişe, birliğe ve dirliğe çağırdı bize. O gece büyük bir millet olduğumuzu tüm dünyaya müşahhas bir şekilde bir kere daha ilân ettik. Al bayrağa rengini veren kanımız deli aktı gece boyunca. Can korkusundan âzâde indik meydanlara. Omuz omuza verdik vatanını canından aziz bilen kardeşlerimizle. Kutsallarımıza göz diken ve onları suiistimal edenlere asla fırsat vermedik. Yaşama sebeplerimiz arasında gördüğümüz namusumuza el uzatanların o pis ellerini kırdık. Zâlime karşı mazlûmun sesi ve hâmisi olduk. Söz konusu vatanı geride kalan her şeyin teferruat olduğunu sadece kâl'imizle (sözümüzle) değil, hâlimizle de bilfiil gösterdik.

Uzun Adam'ın, Halkı Sokaklara Davet Etmesiyle Darbe Girişimi Püskürtüldü

Her on yılda bir darbelerin gerçekleştiği güzel memleketimizde darbe zamanlarında televizyondan okunan bildiriyle evlerinden çıkmamala-

"15 Temmuz, akrebin yelkovana zehrini zerk ettiği, zamanın âdeta donduğu uzun ve kapkara bir gecedir. Bir milletin tekrar dirilişine vesile olan 15 Temmuz, Türk tarihi içerisinde önemli bir dönüm noktasıdır. Tabir caizse, kahramanlar yatağı olan şerefli ülkemiz için bir milattır. O gece anneleri evlâtsiz, çocukları babasız, hanımları eşsiz bıraktılar."

rı salık verilen halk, bu uyarıyla kapısını sımsıkı kilitleyerek sabahı beklerdi. Ama bu sefer öyle olmadı. Uzun Adam'ın halkı sokaklara davet etmesiyle darbe girişimi kısa zamanda püskürtüldü. Böylece büyük bir ezber de bozulmuş oldu. Meydanların asıl sahipleri meydanlara çıkararak hainlere meydan okudu. 15 Temmuz gecesi, bir farkında olma ve farkına varma gecesiydi aynı zamanda. O gece kuzu postuna bürünmüş kurtların gerçek kimliğini idrak eyledik. Sûreti haktan görünüp de hakka kuyu kazanları olanca çirkinlikleriyle deşifre ettik. Emperyalizmin uşaklığına soyunanların ve satılmışların ederini de öğrenmiş olduk. Silkindik, titreyip (s)özümüze döndük. Hıyânet odaklarını görünce millî ve manevî reflekslerimiz çok daha güçlendi.

15 Temmuz gecesinde kültürlerin, medeniyetlerin, dillerin ve dinlerin kesişme noktası olan

ve mazlûmlara umut aşıl原因an biricik vatanımız Türkiye Cumhuriyeti kana bulandı. İnsanı insanlıktan çıkararak nefret o gece derin uykusundan uyandırıldı. Bizi biz yapan, diri ve iri kılan dinî dinamikler derdest edilmek istendi. Gülistanlar hâristana (diken bahçesine) döndürölmeye çalışıldı. Hakk'a kul olanlar kula kul olmaya zorlandı.

O Gece Musa'nın Torunları Firavun'un Torunlarını Yendi

Ölümü tebessümle karşıladık o gece. Fânî olandan ebedî olana yürüdüğ korkusuzca. Yüreklerimiz toplu vurduğı için toplar bile sindiremedi bizi. Akif'in torunları olarak vatanımıza olan sadâkat borcumuzu ödedik. Bâtıla karşı Hakk'ın ve hakîkatin yanında olduk. Bu necip milletin aslî fertleri olarak ortak kadere ve ortak kedere karşı

tek ses, tek nefes olduk. Bu tavrımızla yığın olmadığımızı, tasada ve kıvançta bir ve beraber olduğumuzu bir kere daha gösterdik. Bizi içten yıkmak isteyen hıyânet mahfillerine fırsat vermedik. Şeref ve haysiyetimize el uzatanların elini kırdık, dil uzatanların ise uzayan dilini kestik. O gece mazlûmların samîmî duâsı zâlimlerin nefretine galebe çaldı. Her zaman olduğu gibi "Hak geldi Bâtıl zâil oldu." Güneş doğunca karanlık kayboldu. Musa'nın torunları Firavun'un torunlarını yendi. Yezid'in avâneleri Hz. Hüseyin'in mirasçılarını karşısında tutunamadı. Böylece Akif'in deyimiyle tekerrürden ibaret olan tarih bir kere daha tekerrür etti.

15 Temmuz gecesi sabaha evilirken kaosun yerini sükûnet, nefretin yerini sevgi, hasedin yerini nasihat, duygusallığın yerini sağduyu, şerrin

yerini hayır, suçluluğun yerini masûmiyet, hüznün ve kederin yerini sevinç ve sürur, kabalığın yerini nezâket, kötülüğün yerini iyilik, dağınıklığın yerini düzen, gafletin yerini basîret, eblehliğin yerini akıl ve mantık, zorlukların yerini kolaylıklar, riyânın (gösterişin) yerini ihlâs (samîmiyet) aldı.

15 Temmuz gecesi yerini fecrin aydınlığına bırakırken her zaman olduğu gibi Anadolu irfânı ve iz'ânı kazandı. Kula kulluk edenler, Hakk'a kulluk edenlerden sert bir şamar yedi. Gecedan kalan simsiyah bulutlar ufkun aydınlığına tebdil oldu. Umutsuzluklar umuda evrildi. Hain plânlar, plân yapanların başına döndü. "Onlar plân yapıyorlarken, Allah da plân yapıyordu. Allah, plân yapanların en hayırlısıdır."

15 Temmuz'u 16 Temmuz'a başlayan gece-

nin fecrinde yepyeni bir Türkiye'ye, her zamankinden daha güçlü bir şekilde uyanıldı ve onun güçlü liderine dayanıldı.

15 Temmuz, Zamanın Adeta Donduğu Uzun ve Kapkara Bir Gecedir

15 Temmuz yüreklere kor düş(ür)en alevden bir gecedir. O gece birliğimizi, dirliğimizi ve kardeşliğimizi bozmak istediler. Bu öksüz ümmetin son kalesi olan necip milletimize kurşun sıktılar. O gece mandacı zihniyetin artıkları, efendilerinin sadık köpeği olmak için birbirleriyle âdeta yarıştılar. Tanklarla milletin can yongalarının üzerinden silindir gibi geçtiler. Pensilvanya'yı üs edinen bir paranoyağın kapıkulu olan şer şebekeleri, ülkemizin medâr-ı iftihârı polislere bomba yağdırdılar. Nice gül bahçesi tarumar edildi o kara gecede.

15 Temmuz, o kapkaranlık geceyi aydınlatan kutlu bir meşaledir. O gece şehir vandallarının karşısına çıkıp varlık yokluk mücâdelesini verenler Nene Hatunların, Sütçü İmamların, Şahin Beylerin, Şehit Kâmillerin, Kara Fatmaların ölmediklerini bir kere daha ispatladılar. O gece Ömer Halisdemir isimli bir yiğit çıktı meydana. Yiğit Ömer ilk kurşunu sıkarak geceyi aydınlattı. Tetiği çekerken bir an bile tereddüt etmedi. Bu asrın Ulubatlı Hasan'ı otuz kurşun yese de al bayrağı asla yere düşürmedi. O gece bu milletin gönüllü neferleri kahramanlıkta âdeta birbiriyle yarıştı. Sonuçta bu necip millet 15 Temmuz gecesi İkinci Kurtuluş Savaşını kazandı. Allah milletimize bir daha böyle büyük acılar yaşatmasın.

15 Temmuz, akrebin yelkovana zehrini zerk ettiği, zamanın âdeta donduğu uzun ve kapkara bir gecedir. Bir milletin tekrar dirilişine vesile olan 15 Temmuz, Türk tarihi içerisinde önemli bir dönüm noktasıdır. Tabir caizse, kahramanlar yatağı olan şerefli ülkemiz için bir milattır. O gece anneleri evlâtsiz, çocukları babasız, hanımları eşsiz bıraktılar. Gecenin karanlığında, ülkemizi karanlığa gömmek istediler. Fakat iman ışığı karanlığa izin vermedi.

O Gece Milli İradenin Tecelligâhı Olan Aziz Meclisimizi Bombaladılar

O gece canımızdan aziz bildiğimiz yurdu-muza salya sümük saldırdılar. Aziz milletimizi nefret oklarına hedef tahtası yaptılar. Millî iradenin tecelligâhı olan aziz meclisimizi bombaladılar. Deli gömleği giyip ortalığı tarumar ettiler. Özlerini ve sözlerini unutarak zâlimlerle işbirliği yapıp mankurtlaştılar. O insaf yoksunları önüne gelene kurşun yağdırdılar. Huzûrun ve sükûnun adresi olan milletimi kor ateşlere attılar. Yüreklerimizi yangın yerine çevirdiler. İmar çalışmalarıyla şantiyeye dönen Türkiye'yi yakıp yıkmak istediler. Milletın paralarıyla alınan jetlerden ve helikopterlerden millete bomba attılar. Kaostan medet umarak memleketimi kan gölüne çevirdiler. Millî iradeyi tankla tüfekle sindirmeye çalıştılar. Ülke-min kutlu yürüyüşünü yavaşlatmak, hatta durdurmak istediler.

Himmet paralarıyla semiren bu paranoyaklar mazlûmların acılarından ve gözyaşlarından beslendiler. Henüz bıyığı bile terlememiş vatan evlâtlarını birbirine kırdırdılar. O köhne Bizans artıkları, dünyalar güzeli İstanbul'u, gözlerini kırpmadan büyük bir nefretle bombaladılar. Ölüm ve barut kokan namlularına kurşun yerine nefretlerini sürdüler. Tevhit için göğsünü siper eden bu çağın Musalarına çağdaş Firavun kisvesine bürünerek saldırdılar.

O zâlimler ki kan ve nefret kustular o karanlık gecede. Kendilerini milletin ve millî iradenin üstünde görerek Türkiye'nin sinir uçlarına hoyratça dokundular. Şahsî ikballerini milletin ikballerinin üstünde tuttular. Bizden görünüp bize kuyu kazdılar. Sihirbazlar misâli karayı ak, ak'ı kara gösterme telaşına düştüler. Kendilerini dev aynasında görüp iyice azdılar. Mısır'da Sisi'nin yaptığını bu cennet vatanda yapmak istediler. Ebu Cehil'in lânetlenen karısı misâli hiyânet ateşine odun taşıdılar. Bu milletin canına kast eden bölücülere alkış tuttular.

Hayır-hasenat kisvesiyle sözde himmet parası toplayıp milleti soydular. Bugün bizim kitabı-

mızdan, başka bir gün Haçlıların kitabından konuştular. Diyalog adı altında İslâm'ı Hıristiyanlığın paryası yapmayı gaye edindiler. Derisine kan kokusu sinmiş paralı elleriyle paralel kumpaslar kurup devleti ele geçirmeye çalıştılar. Dilli düdüğü misâli çatlak sesler çıkardılar. Tehlike anında korkularından efendilerinin etekleri altına saklandılar. Kurdukları kumpaslarla bu çağın gül yüzlü Yusufalarını, kuyuları andıran kapkara zindanlara attılar.

Kalpleri taşlaşan bu insan müsveddeleri, bu şerefli millete nice tarifsiz acılar yaşattılar.

O Gece Fetih Burçlarından Bir Dolunay Doğdu Zifiri Karanlığa

Hürriyet için gül çağında bir gül bahçesine gırcesine kara toprağa giren onurlu bir milletin mirasçıları 15 Temmuz'da yine kendisine yakışanı yaptı. Dizginlerini kıran küheylânlar gibi şahlandı dünyaya kahramanlığın ne demek olduğunu öğreten bu şanlı millet. Nehirleri gazi, dağları kahraman olan gül kokulu memleketime barut kokuları sinse de, şehitlerin yarasından yayılan râyihalar o necis barut konularını bastırdı. Gülistan oldu her yer.

O gece fetih burçlarından bir dolunay doğdu zifiri karanlığa. Kıyâma durdu hürriyeti kuşanan bu necip millet. O gece tekbirlerin gölgesinde çoğaldık. Birimiz bin oldu, binimiz yüz bin. O gece fecre doğru yürüdük. Biz yürüdükçe karanlıklar aydınlandı. Salyalı zâlimlerin beynine inen demirden yumruk olduk. Nice mağrûr dağları tuz buz ettik o gece.

Bu millet tarih boyunca ne hiyânetler gördü. Fakat iman cevheriyle hepsini alt etti. Tankların namlusunu millete doğrultanlar, yenilmeye mahkûmdu. Nitekim öyle de oldu. Neticede üniformayı bedenine giyen bazı ikiyüzlülere karşı o şerefli üniformayı rûhlarına giydirenler kazandı. Onlar ki bu büyük destanı mürekkeple değil, asil kanlarıyla gönüllere yazdılar. Aslında zâlimler farkında olmadan yüreklere serpilen gaflet küllerini nefret rüzgârlarıyla uçurup yirmi dört ayar som altın misâli iman cevherini ortaya çıkardılar.

Milletimizin üzerine karabasan gibi çökenler, bu kutlu toprağa kardeş kanı akıttılar. Köprüler kuran bu asil milletin köprülerini tuttular. Kuduz bir köpek gibi hıyânet zehrini akıttılar. Freni boşalmıştı öfkelerin. Dağlardan kopup gelen çığ gibiydiler. Fakat sert kayalara çarpınca paramparça oldular. Sükût-ı hayale uğradılar. Onlar her devrin zâlimleri gibi yine mazlûmlara tuzak kurdular. Tuzak kuranların tuzaklarını bozan ve tuzak kuranların en hayırlısı olan Rabb'im onların kirli tuzaklarını bozdu. Evdeki hesap çarşıya uymadı çok şükür.

Nemrutlar ve Firavunlar Var Oldukça İbrahimiler ve Musalar da Hep Var Olacaktır

Beynelmilel bir işgal olan 15 Temmuz'da kutlu direnişe çağıran ezanlarla ve salâlarla yıkadık rûhumuzu. Mazlûmların ve masûmların kanının sular seller misâli akıtıldığı bir Kerbelâ'yı yaşadığımız. Hüseyinî hüznler kuşatmıştı kanayan yürekleri. Yine kör kuyulara atılan Yusufardı. Değişen sadece zaman ve mekândı. Ebrehe'nin filleri, tuzakları boşa çıkararak ve mazlûmların yardımına koşan ebâbil kuşlarının pişmiş taşları karşısında sersefil olmuştu.

Yiğitler düğünden döner gibi neşeyle döndüler

simsıcak yuvalarına. Kimileri şehit, kimileri gazilik payesiyle şereflendi. Onlar bu çağın serdengeçtileriydi. Onlar nazlı yârdan geçmemek için serden geçtiler. Ülkülerini ve ülkelerini canlarından aziz bildiler. Onlar öz evlâtlarını yetim bıraksalar da Anadolu'yu öksüz ve yetim koymadılar. Allah'tan gelmişlerdi, ilâhî davete icabet edip yine ona döndüler. Bayraksızlara inat ay yıldızlı al bayrağı kuşandılar.

Bizler bir'in sıfırla çarpımı değil, birlerin yan yana gelerek oluşturduğu emsalsiz bir milletiz. Zira isyânımız da, destanımız da, dermânımız da, fermânımız da, ezanımız da, imanımız da, Kur'ân'ımız da, irfânımız da, erkânımız da, limanımız da, dîvânımız da, beyânımız da, devrânımız da, ummânımız da, heyecanımız da, Rahmânımız da birdir bizim. Bu kadar bir'in olduğu yerde hiç ayrılık gayrilik olur mu? Zâlimler korksun birliğimizden.

Hayat aslında imanla küfrün çetin mücadelesidir. Nemrutlar var oldukça İbrahimiler, Firavunlar var oldukça Musalar da hep var olacaktır. Putlar var oldukça da onları kırarak bir İbrahim mutlaka zuhûr edecektir. Şüphesiz ki herkes durduğu safa göre muâmele görecektir.

Osman Hulûsi Efendi (K.S.)'nin Hutbelerinde Birlik ve Beraberliğe Çağrı

“Son dönemin etkin sûfîlerinden olan Osman Hulûsi Efendi (k.s.), zâhir ve bâtın yönlerini dikkate alarak insanın ve hayatın anlamlandırılmasını öngören, bunun için de kişisel ve toplumsal birlikteliğin değerini her fırsatta vurgulayan bir gönül eridir.”

Osman Hulûsi Efendi (k.s.), sûfîlerin toplumu bir arada tutmaya vesîle olan misyonlarını, 20. asırda etkili bir şekilde gözler önüne seren isimlerden biridir. Hulûsi Efendi, Somuncu Baba olarak tanınan Şeyh Hamîd-i Velî (k.s.)'nin neslinden gelen bir âlim ve gönül eri olarak dönemin şartları içerisinde yaratılmışa hizmeti, Yaratan'a hizmet olarak gören bir şuurla hayatına yön vermiştir. Hulûsi Efendi, Hakk'ın verdiği değer ile yaratılmışlar içerisinde "Halîfe" olma vasfını kazanan insana verdiği değeri ise çok boyutlu hizmet anlayışı ile gözler önüne sermiştir. Onun ihyâ ve inşâsına vesile olduğu camiler, okullar, yollar, medreseler, kütüphaneler, aşevleri, hastaneler, çeşmeler, imam-hatip okulu, Kur'ân kursu, lise, endüstri meslek lisesi ve ilâhiyat fakültesi gibi hizmetleri, insanların birlik ve beraberliğini esas alan bir hizmet düşüncesinin ürünü olarak günümüzde de varlıklarını sürdürmeye devam etmektedir. Hulûsi Efendi, vahiy ve nebevî öğretilerden aldığı ilham ile dünyaya bakışını birlik ve beraberlik düşüncesi ekseninde şekillendirmiştir. Bu çalışmada Hulûsi Efendi'nin "Hutbeler"i özelinde, gönül dünyasının temelini oluşturan birlik ve beraberlik düşüncesine dair görüşleri ele alınacaktır.

Hulûsi Efendi'nin Hutbelerinde Birlik ve Beraberlik Vurguları

Cuma ve kurban bayramları dolayısıyla veya büyük çaplı toplumsal hâdiselerin sevk ve idaresi için okunan hutbeler, mü'minlerin bir araya geldiği, dinî ve millî duyguların zirvede olduğu, İslâm'ın özünü anlamak ve bu bakışla hayatı anlamlı kılmak için uygulanan bir etkileşimin adıdır. Hulûsi Efendi, bu özel zaman dilimlerini mü'minlerin birlik ve beraberliğini temin edebilmek için bir fırsat olarak görmüştür. İslâm'ın bir tevhîd yani birlik dini olduğu mesajını gönüllere yerleştirmek için hutbeleri vesîle edinen Hulûsi Efendi; "İslâm'ın temel taşı olan tevhid, böyle bir mâna taşır ki bozulması cemiyet için felâket olur. Bunun içindir ki, büyük Peygamberimiz 'Birlik rahmet, tefrika

"Toplumsal barış ve huzurun birlik ve beraberlik duyguları ile inşâ edilebileceğini aktaran Hulûsi Efendi, huzur, güven ve barışa açılan en güçlü kapı olarak da ahlâkî hassasiyetleri gördüğünü belirtmiştir."

âfettir.' buyuruyor. Bu hususta Hazret-i Kur'ân, Müslümanları, parçaları birbirine kenetlenen yekpare bir binaya benzetiyor. Şu hâlde birbirimizi koruyup esirgemekte sevip saymakta, bir vücudun uzuvları mesâbesinde bulunduğumuz asla hatırdan çıkarmamalıyız. Birbirimize karşı iyi niyetle ve faydalı olmaya çalışmalıyız, birbirimizi incitmemek, dinimizin emri ve icabı olmakla beraber aynı zamanda insanlık şiarıdır." şeklindeki sözleri ile birlik ve beraberliğin temel ilkelerine dikkat çekmiştir. Bu söyleme göre insanlar, birbirlerini korumalı, sevmeli, birbirlerine iyi niyetli olmalı, faydalı olmaya çalışmalı, kimseyi incitmemeli, İslâm'ın emir ve yasakları muvâcehesinde hayatlarına yön vererek birlik ve beraberlik harcını sağlam bir şekilde karmalıdır. Aynı hutbesinde Hulûsi Efendi, birlik ve beraberlik içerisinde olmanın

millî ve dinî bir borç olduğunu söylemiş ve ancak bu birlik ve beraberlik rûhu ile millet ve memleketin yükselebileceği gerçeğini de hatırlatmıştır.

Toplumun ayakta kalması için olmazsa olmaz bir şart olarak gördüğü birlik ve beraberlik rûhunu zedeleyecek tehlikelere de dikkat çeken Hulûsi Efendi, bu tehlikelerin birincisinin insanların yaşam haklarına ve mânevî şahsiyetine saldırmak olduğunu belirtmiştir. Hulûsi Efendi'ye göre milletin birlik ve beraberlik içerisinde olmasını istemeyen, içi başka dışı başka kimseler tarih boyunca var olmuş ve olmaya devam edeceklerdir. Bu münafıklara fırsat vermeme adına kişinin insanlıkta veya dinde kardeşi olan kimselere karşı rencide edici hareketlerden kaçınması gerektiğini savunan Hulûsi Efendi, toplumun temeline dinamit koymak için hırsla çalışan bu ikiyezlü kimseleri ve faaliyetlerini fark edip onlardan uzak durmanın kişisel ve toplumsal mânâda kurtuluş ve ilerlemenin anahtarı olduğunu söylemiştir.

Toplumsal barış ve huzurun birlik ve beraberlik duyguları ile inşa edilebileceğini aktaran Hulûsi Efendi, huzur, güven ve barışa açılan en güçlü kapı olarak da ahlâkî hassasiyetleri gördüğünü belirtmiştir. İslâm'ın bütün yönleriyle toplumsal bir nizam va'z ettiğini ifade eden Hulûsi Efendi, idealize edilen toplumsal düzen ve ilerlemenin, birlik ve beraberlik hassasiyeti

ve ahlâkî yetkinlikle elde edilebileceği hususunu sıklıkla vurgulamıştır. Ona göre yüksek ahlâk ilkeleri, kişileri ve toplumları yükseltir, ahlâkî değerlerdeki yozlaşmalar ise kişileri ve toplumları alçak derecelere düşürür.

İlk emri oku olan İslâm'ın âlim ve ilme çok değer verdiğini hatırlatan Hulûsi Efendi, toplumsal barış, birlik ve beraberlik, huzur ve güvenin tesisi noktasında âlimlerin fonksiyonuna ve ilmin yönlendirmesine olan ihtiyaca da değinmiştir. Ona göre âlimler, ilmin rehberliğinde sevgi, saygı, merhamet, adâlet, dünyayı ihyâ etmekle birlikte âhireti öncelemek, çalışmak ve gönüller fethetmek gibi adımlarla "sâlih amel" denilen işlerle meşgul olup toplumun birlik ve beraberliğini temin etmek için var güçleriyle gayret göstermelidirler. Sûret farklılıklarını zenginlik olarak görüp, özü itibâriyle insana değer vererek toplumsal birlikteliğin tesisi için gönüllere dokunmalarını da âlimlerin görevleri arasında zikreden Hulûsi Efendi, bir su damlasının tek başına bir etkisinin olmayacağını ancak damlaların bir araya gelmesi ile oluşan denizlerin birçok engeli zorlanmadan aşabileceği gibi örnekler üzerinden toplumsal birlik ve beraberliğin önemini şöyle anlatmıştır: "Yalnız başına bir damla bir hiç mesâbesindedir. Damlaların meydana getirdiği deniz ise çok güçlüdür. Yalnız başına bir tuğla hiçbir şey ifade etmez, tuğlaların yan yana getirilmesinden oluşan bina çok şey ifade eder.

Yalnız başına bir insan, fazla bir şey yapamaz. İnsanların birleşmesinden hâsıl olan topluluk, çok şeyi başarabilir. Bunun için bu dinimiz birliği ve kardeşliği, huzur ve âhengi gerçekleştirecek her davranışı benimsemiş, güzel görmüş ve emretmiştir. Bunun aksine kardeşliği ve birliği bozacak her hareketi yasaklamış ve engellemiştir. 'Allah'ın rahmet eli birlik ve topluluk üzerinedir.' diyen Sevgili Peygamberimiz, diğer hadislerinde kardeşlik şuuru içerisinde birbirimizi sevmeyi, cennete girme sebebi olarak haber vermiştir." Bu paragrafta Hulûsi Efendi, herkesin anlayabileceği örnekler üzerinden birlik ve beraberliğin önemini anlatmış ve böylece Hz. Peygamber (s.a.v.)'in Allah'ın rahmetine vesîle olacağını belirttiği cemâat olma gayretinin nebevî kodlarından birine dikkat çekmiştir.

Toplumsal birlikteliğin tesisi için ibadetlerin de bir zemin oluşturduğu gerçeğine hutbelelerinde değinen Hulûsi Efendi, özellikle zekâtın kişisel ve toplumsal barışa olan katkısına dikkat çekmiştir. Ona göre zekât; toplumun huzur, refah ve yardımlaşmasına vesile olan, yoksul ve âcizlerle zengin ve imkân sahipleri arasında köprü kuran, toplumsal zıtlıklarını engelleyen ve böylece birlik ve beraberliğin teminatı olan bir ibadettir.

Sonuç

Son dönemin etkin sûfilerinden olan Osman Hulûsi Efendi (k.s.), zâhir ve bâtin yönlerini dikkate alarak insanın ve hayatın anlamlandırılmasını öngören, bunun için de kişisel ve toplumsal birlikteliğin değerini her fırsatta vurgulayan bir gönül eridir. Hizmetleri, birlik ve beraberliğe olan çağrısı ile Hulûsi Efendi, hizmet, birlik ve beraberlik yolunda ettiği tohumları günümüzde meyveye duran ufku geniş bir kanaat önderidir. O, birlik ve beraberlik rûhunun sağlanması ve bu ruhun canlı bir şekilde sürdürülebilmesi için her fırsatı değerlendirmiştir. O, kelime anlamı itibariyle "toplayan" anlamına gelen camilerde, bayramlar veya Cuma günlerinin birleştirici yönlerini

de davetine dayanak yaparak irad ettiği hutbelerde birlik ve beraberlik konusunu sıklıkla ele almıştır. Bir hutbesinde Hulûsi Efendi, "Aziz mü'minler! Dinimizin her Müslüman'a zorunlu olarak yüklediği ibâdetlerde bu birlik ve kardeşlik rûhunu bulmak mümkündür. Herhangi bir rütbe ve sosyal sınıf farkının gözetilmediği camilerde, Cuma, bayram ve diğer vakit namazlarında aynı safa dizilerek, gönül gönüle, âdeta bir rûh hâlinde ibâdet eden, yine tam bir eşitlik içerisinde oruç tutmakla, sabır ve irade gücünü tazeleyen mü'minler, birlik ve kardeşliğin güzel bir örneğini vermektedirler." şeklindeki ifadeleriyle birlik ve beraberliği tesis için etkin bir şekilde kullandığı araçlardan birinin hutbeler olduğunu açıkça ifade etmiştir.

Birlik ve beraberliğin önündeki kişisel ve toplumsal sorunları tespit edip bu sorunlara çözüm önerileri sunan Hulûsi Efendi, son tahlilde birlik ve beraberliğin ancak iman, ibâdet ve ahlâkî yetkinlikle mümkün olabileceğini belirterek nihâî hakîkate vahiy penceresinden bir bakışla şu şekilde ışık tutmuştur: "İnsanların huzurlu yaşamaları için mutlaka hayatlarını intizama koyan birtakım hükümlerin olması şarttır. Bunun içindir ki, mensubu bulunduğumuz İslâm dini, fertlerin dünya ve âhîret hayatlarını düzenleyen hükümler ortaya koymuştur. İnsanlar bu hükümler dâhilinde hareket ettiği müddetçe mutlaka saâdettedirler. Ne zaman ki bu hükümlerden ayrılırlarsa o zaman da mutlaka dalâlete düşerler. Okumuş olduğum âyet-i celîlesinde Cenâb-ı Hak, insanların huzur içerisinde yaşayabilmeleri için şu esasları emretmektedir: '*Allah'a ibâdet edin, ona hiçbir şeyi eş tutmayın, anaya, babaya, akrabaya, yetimlere, yoksullara, yakın komşuya, uzak komşuya, yarınlardaki arkadaşına, yolda kalmışa, kölelerinize iyilik edin. Allah kendini beğenen ve daima böbürlenmiş kimseyi sevmez.*'"

Dipnot

* Dr. FâtiH ÇINAR, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi. Yazının geniş dipnotlarını web sitemizin makaleler bölümünde bulabilirsiniz.

Kore'de Destanlar Yazan Kahraman Mehmetçik

“Mehmetçiğin tek vücut olup hep bir ağızdan haykırdığı, gök gürlemesinden farksız olan tekbir nidaları, birliklerimizin moral ve mâneviyatını kuvvetlendirdiği gibi, düşman kuvvetlerinin de korku ve paniğe kapılmasına sebebiyet veriyor; taarruzlarını durdurmada âdeta bir set vazifesi görüyordu.”

Mazlûma insanlık namına yardım etmek, İslâm'ın fazilet ve insanlığını göstermek düşüncesiyle 17 Ekim 1950'de Kore Savaşı'na dâhil olan General Tahsin Yazıcı komutasındaki özel Türk Tugayı, gider gitmez en tehlikeli cephelere sürülmüştü.

Buna rağmen Türk Tugayı, kahramanca savaşmış, tarihteki başarılarını burada da sürdürmenin üstesinden gelmişti. Türk Tugayı, Kore Savaşı'nın seyrini birçok defa değiştirmeyi; meselâ Kunuri Savaşı'nda Birleşmiş Milletlere bağlı 8. Ordu'yu yok olmaktan kurtarmayı başarmıştı.

Bu ve müteâkip sayıda, Kore Savaşı'na katılan ve "Allah! Allah!" nidalarıyla destansı çarpışmalara imza atan Mehmetçiklerimizin birkaç kutsal hatirasına ve kahramanlıklarına yer verecek ve onları rahmet ve şükranla yâd edeceğiz.

Kunuri'de Destanlaşan Bir Avuç Mehmetçik

27-28 Kasım 1950'deki Wavon Savaşı'nda düşman kuvvetleri, Türk Tugayı'na bağlı 10. Bölüğü kuşatmaya almış ve birliklerimize ilk süngü hücumunu o gün gerçekleştirme imkânı sunmuştu. Tugay komutanımız Tahsin Yazıcı hatıralarında, Mehmetçik'in inancına ve mücâdele azmine tarih adına şöyle tanıklık etmişti:

"Kore Savaşlarında ilk süngü hücumu şerefi, 10. Bölüğün o takımına nasip olmuştu. O hücumda takım kumandanı, yaralandığı hâlde vazifesinden ayrılmak istememiştir. Otuz, kırk kişinin bile hücumu esnasında orman içinde, dağlar arasında, heybetli "Allah Allah!" avazları düşmanı hayli korkutmuş olacak ki, üzerlerinde şarjörleri takılmış, ateşe hazır makineli tüfeklerini bile mevzilerinde bırakmışlardı."

O günü yaşayan Kıdemli Yüzbaşı Seyfi Ermen ise, "Kore'den Geldim" ismini taşıyan anılarında aynı hakîkate şöyle parmak basmıştı:

"Cehennemî gürültülerin, top gürlemeleri,

"Cehennemî gürültülerin, top gürlemeleri, havan tarakları, makineli tüfek uğultularının ilâhî bir sesle bastırıldığı duyuluyordu. Dalga dalga yükselerek uğuldayan, dağlardan geri dönerek tüyler ürperten 'Allah! Allah!' sesleri idi bunlar..."

havan tarakları, makineli tüfek uğultularının ilâhî bir sesle bastırıldığı duyuluyordu. Dalga dalga yükselerek uğuldayan, dağlardan geri dönerek tüyler ürperten "Allah! Allah!" sesleri idi bunlar... Mehmetçik ne zaman bu sesle kükredi ise onun elinde mutlaka süngünün parladığını görmek lazımdı. Ve işte bu bir avuç kahraman, o ezelî dostuna sarılmış, şiddetli saldırılarıyla önüne geçilmez bir sel, bir tufan olarak düşman hatlarını parça parça ederek kendisine yol açmıştı. Bu heyecan, sevinç ve gurur veren canlı bir tablo idi. Bu suretle düşmanın çemberi fazla dayanamayarak kırılmış, taburun arkasında geniş bir koridor sağlanmıştı."

28-30 Kasım 1950 tarihinde Kunuri'de, Çin orduları sınırı geçerek on misli kuvvetle tugayımıza saldırmış ve çembere almıştı. Birleşmiş Milletler Kuvvetlerinin Başkomutanı General Mac Arthur haritasında, Türk Tugayı'nı iki çapraz çizgiyle kapatmıştı.

Haklıydı; çünkü kendisinden kat kat kalabalık ve savaş tecrübesi fazla olan bir düşman ordusu tarafından böylesi bir kuşatmaya maruz kalan bir birliğin imhadan kurtulduğunu tarih kitapları nadiren yazıyordu. ABD'nin ordu gazetesi Star and Stripes, Türk Tugayı için şunları yazmıştı: "Tarihte pek az kuvvet, düşmana bu kadar olumsuz şartlar altında yakalanmıştır."

İnançlı genç subayların etrafında toplanan kahraman Mehmetçikler, üç defa ölümlü yüze gelme pahasına kuşatmayı yarıp kurtar-

mışlardı. Açlığa, soğuğa, cephanesizliğe ve türlü zorluklara karşı inancı, sabrı ve mücâdele azmiyle direniş gösterdiler. Türk Tugayı'nın "Kunuri Destanı", Kore Savaşı'ndan geride kalan en unutulmaz kesitlerden olmuştu.

Türk Tugayı Komutanı General Tahsin Yazıcı hatıralarında Kunuri Destanı'nın nasıl kazanıldığını şu ölümsüz sözlerle anmıştı:

"Bilenmiş bir rûhu ve savaşçılık hasletine sahip olmakla fedakâr subayların ve astsubayların arasında cesaret, sebat, azim, irade ve fedakârlık sahalarında takdire layık örnekler gösteren... Bir avuç Türk evlâdı, kendisinden beş-on misli üstün, iyi savaşçı bir düşman kuvvetiyle elverişsiz şartlar içinde kendi gücüne ve Allah'ın yardımına dayanarak çarpışmış, bazı saatler kendilerinden ümit kesilecek durumlara düşüldüğü hâlde yılmadan vazifesine devam etmiştir. 8. Amerikan Ordusu'na serbest ve sistemli çekilmek için lâzım gelen zamanı kazandırmakla, zorluklarla dolu ilk savaş vazifesini şerefle yapmış ve bununla milleti huzurunda bir iftihar duymak hakkını kazanmıştır."

General Yazıcı, kazanılan zaferin dünyada ne denli büyük bir akis meydana getirdiğiyle alâkalı bir Mehmetçik ile arasında geçen şu ilginç diyalogu da aktarmıştı:

Mehmetçik'in kahramanlığının bütün dünyada duyulması, günlerdir savaşan, aç kalan, yorgunluktan dermansız düşen askerlerimizin bütün ıstırabını bir anda sona erdirmişti. Sağ ayak kemiği kırılmış bir Mehmetçik, sedyeden doğrularak komutanına şöyle diyordu:

- Yüzbaşım, Moskof da duymuş mu?

Komutanı; "Moskof radyosu, Amerikalılara, 'Sizi bu sefer Türkler kurtardı.' diyorlarmış." deyince yaralı Mehmetçik, sevinç içerisinde şöyle demişti:

- Bizi düşman övdükten sonra, akan kanım helal olsun!

Kumyongjang-ni Zaferi ve Kadim Cengâverlik Rûhu

General Tahsin Yazıcı, 24 Ocak 1951 sabahı aldığı emir gereğince birliklerini taarruza geçirmişti. Yapılan plâna göre Türk Tugayı'nın 2. Taburu, Kumyongjang-ni Kasabası'nı aşması gerekiyordu. Taarruz birliklerinin ilk olarak 185, ardından da 156 rakımlı tepeleri almaları bekleniyordu.

O gün Mehmetçik bütün hazırlığını tamamlamıştı. Namazını kılmış, duasını yapmış ve düşmanla vuruşmak için sabırsızlanmaya başlamıştı. Tahsin Yazıcı, askerlerdeki o rûh hâlini ve aralarında geçen konuşmalardan şöyle bahsetmişti:

- Hazırız. Silahımızla da yüreğimizle de hazırız, daha ne duruyoruz? Beş on dakika evvel "Bismillah" diyerek ileri atılsak ne olur sanki?

- Herhâlde bunun bir sebebi var ki bekliyoruz. Acele etme, acele işe şeytan karışır.

- İyi ama bugün de saat, köydeki benim kağrı arabasından daha ağır yürüyor.

- Yüreğini geniş tut, nasıl olsa yürüyeceğiz. Allah'ın izniyle o Çin domuzlarının dersini vereceğiz. Benim adağım, sevgili şehit hemşerim Hasan Onbaşı'nın bir parmağı adına on imansız düşmanın canını cehenneme göndermektir. Al-

lah bu adağımı yerine getirirse ondan sonra ben de şehit olsam gam yemem!

- Allah büyüktür. Kunuri'deki düşmanı burada da karşımıza mahsus çıkardı ki, öcümüzü alıp acımızı bastıralım."

Mehmetçik'in kadim zamanlardaki destansı "cengâverlik rûhu" yeniden şahlanmış, bendini aşan bir coşkunun sel gibi düşmanın üzerine akmaya ve hallaç pamuğu gibi savurup atmaya kadir olmuştu.

General Yazıcı'nın, Kunuri Zaferi'nin devamı mahiyetindeki Kumyongjang-ni Zaferi ile ilgili naklettiği anekdot oldukça çarpıcıdır:

"Bir gün evvelki savaşın yorgunluğuna, gecenin uykusuzluğuna ve dağ başlarının sert ayazına rağmen o gün Türk askerinin mertlik ve kahramanlık günü diye birlikler, harekete daha erkenden hazırlanmışlardı. Bir evvelki günün başarısıyla yükselen mânevî duygular, savaşma arzu ve heyecanı, düşmanı vurup tepeleme hırsları, subaylarımızın ve eratımızın yüzlerinde açık olarak okunuyordu. O duyguların gayreti ve fedakâr sahipleri yaylarında kurulmuş oklara benziyorlardı. Derken subayların, çavuşların harekete geçiren seslenmeleri duyuldu. Konuşanlar; 'Ya Allah! Sana sığındık, bizi utandırma!' diyerek soğuktan buzlanmış silahlarını birer sevgili gibi öperek mangalarıyla diğer mangalar gibi harekete geçtiler."

Kumyongjang-ni'de, Türk Tugayı öylesine büyük bir zafere adını yazdırmıştı ki, 13 Şubat 1951'de birliklerimizi ziyâret eden Başkomutanı General Mac Arthur, kahraman Mehmetçiklerimizi "Kahramanlar Kahramanı" sıfatıyla takdir etmişti.

Kore'de Göğü Delen Tekbir Sesleri

Kore'deki savaşlarda, tekbir sesleri o derece etkiliydi ki, çoğu kez top ve diğer ağır silahlardan çok daha etkili oluyordu. Mehmetçik'in tek vücut olup hep bir ağızdan haykırdığı, gök gürlemesinden farksız olan tekbir nidaları, birlikle-

rimizin moral ve mâneviyatını kuvvetlendirdiği gibi, düşman kuvvetlerinin de korku ve paniğe kapılmasına sebebiyet veriyor; taarruzlarını durdurmada âdeta bir set vazifesi görüyordu.

Bu büyük hakîkati yine Türk Tugayı General Tahsin Yazıcı'nın, hayret ve dikkate değer tanıklıklarına dayanarak anlatmak isabetli olur:

"6. Bölük Kumandanı, bölüğü ile düşmanın en kuvvetli saldırılarını defetmeye çalışırken, işitebilenlerin mâneviyatını beslemek için telefonla ve yüksek sesle bazı teşvik edici sözlerine ek olarak tekbir getiriyor, bundan ilham alan bir Mehmet, siperinin içinden sesinin bütün kuvvetiyle tekberi tekrarlarlarken, biri ezan okumaya koyuluyor. Tekbirler, bilenlerin ağızından ötekilere geçerek bölük cephesinde gecenin karanlığı içinde yükselen bu ilâhî gürlemeler, rûhlarda taze bir kuvvet, savunmada yeni bir azim ve iman yaratıyordu. Düşman tarafında o avazlar, 'Türkler acaba hücumu mu kalkıyor?' diye bir duraklama ve şaşkınlık yaratıyor, taarruzu gevşetiyor.

Ateşlerimizle tamamen durduramadığımız düşman hamleleri bize ciddî dakikalar yaşatıyordu. O hamleler arasında düşmanın şuradan buradan attığı naralar, toplu seslenmeler sinir bozucu idi. Bu hâle bir karşılık vermek gerekiyordu. Bunun için bütün bölüğe tekbir getirmekle, düşmanın çakal haykırmalarına benzeyen seslerine karşılık verirken iman tazeleniyor ve direnme azmi arttırılıyordu. Bütün bölüğe yayılan o tekbirler, rûhlarda büyük bir değişiklik meydana getirerek mevcut sarsıntıyı gidermiş, o rûh değişikliği düşmanın önüne geçilmez bir set kurmuş ve sabaha kadar aralıklarla devam eden hamleleri kırmıştı."

Kaynakça:

Tahsin Yazıcı, Kore Birinci Türk Tugayı'nda Hatıralarım, İstanbul, 1963.

Kore'de Türk Askeri, Hazırlayan: Genelkurmay Askeri tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1990.

Mim Kemal Öke, Unutulan Savaşın Kronolojisi Kore, Boğaziçi Yayınları, İstanbul, 1990.

Seyfi Erkmen, Kore'den Geldim, İstanbul, 1951.

İlk Müslüman Türk Hükümdarı: Satuk Buğra Han İslâmiyeti Yayıması ve Menkıbevî Hayatı

“Satuk Buğra Han’ın İslâmiyet’i kabulü Türk İslâm tarihinde yeni bir sayfa açar. Bu tarihten sonra ve özellikle Satuk Buğra Han’ın İslâmiyet’i resmî devlet dini olarak ilân etmesiyle Türklerin boylar, kabileler hâlinde Müslüman oluşları hız kazanmıştır.”

Karahanlı hükümdarı Satuk Buğra Han Türk İslâm tarihinde, İslâmiyet'i kabul eden ilk Türk hakani ve tarihin akışını değiştiren en önemli kişilerden biri olarak yer alır. İslâmiyet'i devlet dini olarak kabul edip resmîleştirmesi, Türklerin kitleler hâlinde Müslümanlığa geçişini sağlaması, İslâmiyet adına verdiği cihat ve gazâ mücâdelesiyile Türk İslâm tarihi için çok önemlidir. İslâm Medeniyetinin temel unsurunu oluşturan Karahanlılar Türkçeyi resmî dil olarak ilân etmişler, Türk kültürünün yayılmasını sağlamışlardır. Hem İslâm'ı yayarken hem de Türk dili ve kültürünü yaymışlardır. Bu dönemde yazılan Kutad-gu Bilig ve Dîvân-ı Lügat'it-Türk çok önemli kaynaklar arasında yer alırken Türk dilinin zenginliği ve Türk kültürünün önemi hakkında bizleri aydınlatır.

İslâm medeniyeti, çok değişik ırkî unsurların katkılarıyla oluşmuş ve gelişmiştir. Bununla birlikte şüphesiz bu medeniyetin oluşum döneminde ve daha sonra uzunca bir süre Arapların önemli katkılarını unutmamak gerekir. Bağdat Abbasi hilâfetine bağlı olan Tahirî (821-873) ve Samanî (819-1005) Devletleri kurulduktan ve 10. yüzyılda yeni İran edebiyatı geliştikten sonra ise, Arap dil ve kültürünün yanında İran dili Farsça ve kültürü kendi yerini almıştır. Karahanlıların bir Türk-İslâm Devleti olarak ortaya çıkmalarından sonra ise, bu medeniyete üçüncü bir unsur, Türk unsuru, inkârı mümkün olmayan ağırlığını koyacaktır. Daha sonra ilim ve medeniyette İslâm âlemine büyük katkıları olacak, Abbasilerin ilk dönemlerinden hemen sonra yavaşlayan, nihayet duran İslâm yayılmasına da kuvvetle omuz verecek olan Türklerin, İslâmiyet'i kabul edip devletler kurması, şüphesiz hem İslâm dünyası ve hem de millî tarihimiz için son derece önemlidir. İşte gelecek asırlardaki bütün bu şanlı istikbâlin ilk başlangıçlarını biz Karahanlılar döneminde bulmaktayız. İslâm dünyasındaki birlik sağlanırken İslâm medeniyetinin inkişâfının başlaması hem siyâsî hem de kültürel yapının güçlenmesini sağlarken ilâ-i kelimetullah düşüncesi de tüm alanlara çok hızlı bir şekilde yayılmaya başlayacaktır.

“Karahanlıların ilk Müslüman hükümdarı Satuk Buğra Han'ın İslâmiyet'i kabulü, yayma çalışmaları, ailesi ve onun kerâmetlerinden bahseden destan, millî-dinî bir karakter arz eder.”

Karahanlı hükümdarları İslâmiyet'i samîmî olarak kabul etmişlerdi. Dönemin İslâmî devlet anlayışının bir gereği olarak halifeler ve kendi adlarına hutbe okutmuşlar, halifelerden hil'âtler giymişler ve onlar tarafından tevcih edilen lâkapları kullanmışlardır. Aynı zamanda da Karahanlı hükümdarları, gazâ ve cihâda önem vererek Budist Uygurlara ve öteki gayri Müslimlere karşı İslâm'ı korumak ve yaymak için mücâdeleler vermişler, bu yolda şehit olmuşlar ve gazi, mücâhid gibi dinî yönü ağır basan sıfatları taşımaya hak kazanmışlardır. Karahanlılar, sahip oldukları topraklarda çok sayıda cami, medrese, kervansaray, hastane gibi dinî sosyal müesseseler kurmuşlardır. Bu dönemde bir taraftan Kaşgar ve Balasagun'da, diğer taraftan da Semerkant ve Buhara'da, bütün Maverâünnehir'de yüksek bir ilim ve kültür muhiti ortaya çıkmıştır. Bütün bu merkezlerde Türk kültürü, İslâmî prensipler içerisinde kaynaşarak

gelişmiştir. Sonuçta da Türk-İslâm kültürünün ilk ürünleri ortaya çıkmaya başlamış, kültür ve medeniyet merkezleri oluşmuştur.

Satuk Buğra Han

920 yılında Satuk Buğra Han'ın İslâmiyet'i kabulü Türk İslâm tarihinde yeni bir sayfa açar. Bu tarihten sonra ve özellikle Satuk Buğra Han'ın İslâmiyet'i resmî devlet dini olarak ilân etmesiyle Türklerin boylar, kabileler hâlinde Müslüman oluşları hız kazanmıştır. Müslüman olduktan sonra Abdülkerim adını alan Satuk Buğra Han gayrimüslim amcası Kadir Han Oğulçak ile hem siyâsî hem de dinî boyut kazanan bir mücâdeleye girişerek Karahanlıların batıdaki topraklarında Müslümanlığın yayılması için çabalar. Mücâhit ve gazi unvanlarıyla anılan Satuk Buğra Han, Tabgaç Balık, Atbaşı ve Kaşgar şehirlerini fethetmiş, sonunda amcasını bozguna uğratarak Buğra Han unvanını almıştır. Satuk Buğra Han'ın aynı zamanda Kara Han unvanını kullandığı görülür. Onun Kara Han unvanını kul-

lanması, hakanlığın merkezi olan Balasagun'u fethettiğini kanıtlamaktadır. Ayrıca, Karahanlı hükümdar ailesinde Müslümanlığı kabul eden hanedanın atası ve en yaşlısı olması da Kara Hakan unvanını kullanmasının bir başka nedeni olarak gösterilmektedir. Karahanlı Devlet tarihiyle ilgili verilerin sınırlı olması Satuk Buğra Han'ın siyâsî faaliyetleri hakkındaki bilgileri de kısıtlar. Tezkire-i Satuk Buğra Han'daki bilgiler efsanevî ve menkıbevî niteliktedir. 955'te vefât eden Satuk Buğra Han Kaşgar'ın kuzeyinde Artuç'a defnedilmiştir. Kabri bugün bile Müslümanların ziyâret ettiği kutsal mekânlardan biridir. Binlerce insanın uğradığı ziyâretgâh hâline gelmiştir.

Satuk Buğra Han'ın Menkıbevî Hayatı

Karahanlıların ilk Müslüman hükümdarı Satuk Buğra Han'ın İslâmiyet'i kabulü, yayma çalışmaları, ailesi ve onun kerâmetlerinden bahseden destan, millî-dinî bir karakter arz eder. Elde bulunan ve oldukça da geç bir dönemde

istinsah edilmiş nüshaları Tezkire-i Satuk Buğra Han adını taşır. Eser bu haliyle Türkçe mensur bir "Menâkıb Mecmuası"dır.

Tezkire-i Satuk Buğra Han'da Satuk'un doğum hadisesi menkıbevî unsurlarla rivayet edilir. "Hz. Muhammed (s.a.v.) -Miraç hadisesi-Burak tarafından göğe çıkarıldığı sırada orada peygamberleri görür. Cebrail'e onlardan birinin hangi peygamber olduğunu sorar. Onun; "Bu peygamber değil, sizin ölümünüzden üç asır sonra, sizin dininizi Türkistan'da yayacak olan bir rûhtur." demesi üzerine, çok sevinir. Yere inince de, her gün bu kişi için duâ eder. Sahabeler bu zatın rûhunu görmek isteyince de, yine duâda bulunur. Bundan sonra karşılarında silahlı kırk atlı belirir. Selâm vererek yaklaşan bu atlıların Satuk Buğra Han ve arkadaşlarının rûhları olduğunu anlarlar.

Satuk doğduğu zaman yerin sarsıldığı, dağdaki kaynakların kaybolduğu, kış mevsimi olmasına rağmen bahçe ve çayırın çiçekle doluğu ifade edilir. Bu durum karşısında kâhinlerin ileride Müslüman olacağını anladıkları bu çocuğu öldürmek istediklerini fakat annesinin onlara karşı gelip "Şimdi dursun Müslüman olduğu zaman öldürürsünüz." dediği anlatılır. Satuk Buğra Han'ın İslâmiyet'i kabulü de doğum hadisesi gibi menkıbevî unsurlar barındırır. El-Kâmil Fi't-Tarih' deki kayda göre Satuk Buğra Han'ın rüyasında gökten inen bir kişinin kendisine Türkçe olarak, "Müslüman ol ki dünya ve âhirette selâmet bulasın." dediği, böylece İslâmiyet'i kabul ettiği ve sabah olunca Müslüman olduğunu herkese açıkladığı rivayet edilir.

Tarih u Kaşgar ve Tezkire-i Satuk Buğra Han'daki kayda göre Satuk on iki yaşında İslâmiyet'i kabul eder. Bir taraftan gizlice Müslümanlığın gerektirdiği ibâdetleri yerine getirirken diğer taraftan da hanedân üyelerinden başlayarak yakın çevresini gizlice İslâm'a yöneltilir. Satuk'un babası ölünce, annesi amcası ile evlenir. Bundan sonra Satuk bir gece amcasını Hak dinine davet eder ama o bunu kabul etmez. Onun inkârı üzerine, yer yarılr ve amcası içine

gömülür. Bu hadiseden sonra da, Satuk hükümdar olur, İslâmiyet'i Türk illerinde yayar. Amcası Kadir Han Oğulçak'a (tezkireye göre üvey babası Hârûn Buğra Han) karşı üstünlük kazanarak Kâşgar şehrini ele geçirdiğinde yirmi beş yaşındadır. Muhârebelerde ağızdan çıkan ateşler kâfirleri yakar; düşmânâ çevirdiği kılıcı kırk adım uzar. O kılıcın korkusu Satuk Buğra Han doksan altı yaşına geldiği zaman, Amuderyâ boylarına, güneyde Kışkezek'e, kuzeyde Karakurum'a kadar uzanan saha içindeki halkı Müslüman eder. Bir yıl Çin ile harp ederek, İslâm dinini Turfan'a kadar yayar. Sonra Kaşgar'a döner ve orada ölür, Artuç'ta da gömülür".

Sonuç olarak; Satuk Buğra Han, İslâmiyet'i kabul eden ilk Karahanlı hükümdarıdır. İslâmiyet'i devlet dini olarak benimseyen Satuk Han döneminde Karahanlı Devleti'nin tamamına yakın bir bölümü İslâm dinine girmiştir. Karahanlı Devleti ise ilk büyük Müslüman Türk devleti olmuştur. Müslüman olduktan sonra Abdülkerim adını alan Satuk Buğra Han, Türkler arasında İslâmiyet'in yayılması için mücâdele etmiş ve bu nedenle "El-Mücâhit", "El-Gazi" unvanları ile anılmıştır. Bu dönemde Türkler kitleler hâlinde İslâm'a girmişlerdir. Böylece birlik, beraberlik ve bütünlük sağlanırken çok önemli bir siyâsi güç olarak tarihe mühürlerini basmışlardır. Aynı zamanda Türkçeyi resmî dil olarak kabul etmeleri ile Türk kültürünün yayılmasını sağlamış İslâm medeniyetine çok önemli katkı sağlamışlardır.

Kaynakça

- İbrahim Kafesoğlu, Türk Millî Kültürü, İstanbul, 1996.
İbnü'l-Esîr, El-Kâmil fi't-Târîh, (Çev. Abdülkerim Özyayın). İstanbul, 1987.
Osman Turan, Türk Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi Tarihi, İstanbul, 2021.
Pritsak, "Karahanlılar". MEB İslâm Ansiklopedisi, c. VI, İstanbul: MEB Yayınları, 1977.
Zeki Velidi Togan, Umumî Türk Tarihine Giriş, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1970.
Vasilij V. Barthold, "Buğra Han". MEB İslâm Ansiklopedisi, C. 2, İstanbul, MEB Yayınları, 1997.

Mutlu ve Mütebessim Bakışın Ardında

“O dar ve otantik sokaklarda dolaşırken, neredeyse iki asırdır içine düştüğümüz hâlden kurtulmanın, yeniden kendi toprağımızda insan hak ve hürriyetlerine dayalı bir varoluş mücâdelesini içinde ilerleme çabasının kısa tarihini tefekkür ettim.”

Doğu'ya, bizim kültür coğrafyamıza yaptığım her yolculukta, hep şu sorunun eşliğinde seyâhat ederim: Ne olacak bu Müslümanların hâli?

Mimarî yapıları temaşa eder, tarihe dokunurum. Çarşıda pazarda halkın arasına karışır, çayhanelerinde yöresel çaylarını yudumlar, yemeklerini tadarım. Mabetlerinde birlikte secdeye varır, niyâz ederim. Kitabevlerine uğrarım. Parklarında gezinir, meydanlarında seyre çıkar, dar sokaklarından modern semtlerine geçerim. Nereye gitsem, kime dokunsam, neyle alâkadar olursam olayım, aklımda hep o soru vardır.

Bir tek soru; Arap baharı, arayışlar, çıkış yolları, şiddete varan çatışmalar ve maalesef devlet millet düşmanlığına sebep olan hâller... Bu soru, geçilen dar sokaklardan çıkıp bütünüyle kültür coğrafyamızı betimleyen, bu coğrafyanın hemen her köşesine uğrayan bir zihni sıçrayış vesilesidir. Nereye gidersem gideyim, aradığım huzurun bir bütün halinde meseleler yumağı içinde kaybolduğunu görürüm. Neden? Çünkü soru yüküdür. Huzur önce o yükten kurtulmakla mümkün olacaktır.

İslâm Tarihçileri Derneği'nin organize ettiği bilim ve kültür gezisi çerçevesinde geldiğim Marakeş'in dar sokaklarında dolaşırken, yanımdaki dostlarım belki farketmediler, ama bendeniz yine o soruyla gezindim. Gezinirken, bu sorunun son iki yüz yıldır İslâm dünyasının kaderi olduğunun da ayırımına vardım. Meselâ birden oracıkta, o dar sokakta, Musa Cârullah aklıma geliverdi. Geçen asrın sonlarında İslâm coğrafyasının büyük bir bölümünü gezen, gözlemler yapan ve bu coğrafyanın yeniden aslî misyonunu yükleneyecek yetkinliğe gelmesi için tefekkür eden bir dertli mütefekkir ve gezgin. Belki fikirlerinin bir kısmına katılmamakla birlikte Muhammed Abduh ve Cemalettin Afgânî de çıkıverdi önüme. Sonra Mehmet Akif merhûm.

O dar ve otantik sokaklarda dolaşırken, neredeyse iki asırdır içine düştüğümüz hâlden kurtulmanın, yeniden kendi toprağımızda insan hak

“Eslâf, gördüğü eksiklikleri dile getirdi, dertlendi, hâl çareleri aradı. Günümüzde ise, günebirlik meselelere anlık ve moda çözümler, düşünceler revaçta.”

ve hürriyetlerine dayalı bir varoluş mücadelesi içinde ilerleme çabasının kısa tarihini tefekkür ettim. Bir şeyler eksikti.

Evet, bir şeyler eksik. Eksiklik iki şekilde olur; birincisi var olanı kaybetmektir. Kaybettiğiniz şeyin eksikliğini hemen hissedersiniz ve onu yeniden bulma çabasına girersiniz. İkincisi ise, sizde olmayan şeydir; ötekinde görürsünüz ve eksikliğini hissedersiniz. Gördüğünüz bu eksik-

liği tamamlamak için tedarik yollarını ararsınız. Hırslanır, çabalar, çalışır, telafi yollarını keşfe çıkarırsınız. Eslâf, gördüğü eksiklikleri dile getirdi, dertlendi, hâl çareleri aradı. Günümüzde ise, günübürlük meselelere anlık ve moda çözümler, düşünceler revaçta. Bir bütün olarak kültür coğrafyamızın sorunlarını analiz edecek ve uzun vadeli stratejiler geliştirecek, ufuk açacak düşüncelerden, sanat ve siyaseti motive edecek yol haritalarımızdan söz edebilir miyiz?

Soru yeni soruları beraberinde getiriyor. Kasablanka'da kitapçı dükkânlarında gezinirken, kültür coğrafyasına bir bütün olarak bakılamasa bile, yerel çapta sorunları entelektüel seviyede ele alan düşünürlerimizin olmasına şükrediyorum. Münevver, önce kendi toprağının dertleriyle yoğrulmalıdır. Bu anlamda Nurettin Topçu, Mumtaz Turhan ve Erol Güngör'e fatihalar okuyorum. Ve Tarık Ramazan'ın kitapları önünde durup, şükrediyorum.

Mağrip'te entelektüel birikim makûl seviyede olsa gerek. Hem Mağrip ve Endülüs tecrübesini de tevârüs eden, hem de Paris kapısıyla Batı'ya

açılan bir birikim. Ama bu bir düşünce geleneği oluşturdu mu? Bunu bilemiyorum. Fakat bizde birkaç kitabı tercüme edilen Tarık Ramazan örneğinden yola çıkarak şunu söylemek mümkün: Fas'ta düşünen insanlar var. Düşünen, dertlenen. Lâkin bu sokağa yansıyor mu? Bilemem; ama sokaklara, dükkânlara ve meydana yansıyan cephesiyle, ahali görünürde halinden memnun. Ne var ki, bu bize yansıyan görüntü; hakikat nasıldır, tahkik etmek lazım.

Marakeş'in dar sokaklarından Jama el-Fenâ Meydanı'na ki biz o meydanı Kıyamet Meydanı olarak isimlendirmişiz- geçerken, Tanpınar'ın şark oturup beklemenin yeridir tanımını hatırlıyorum. Batı'daki bu şark ülkesi, oturup beklerken, bu bekleyişi eğlenceye döndürmeyi de bilmiş. Lâkin bendenizin aklındaki o soru, açıkça söyleyeyim, oryantalist bakışla eğlencenin keyfini çıkararak gezginlerden uzağa düşmeme sebep oluyor. Bize mahsus kanaatin ve hâl rızanın simalara yansıyan şavkı. Ve fakat o mutlu ve mütebessim bakışın ardında nice dertler saklandığını görüyor gibiyim.

Bir Gençlik Bekliyoruz

Her zaman ve mekânda, gücünü Hak'tan alan
Hem çağdaş hem de dindar, bir gençlik bekliyoruz.
Siyâsi ferâsetle, resmi doğru okuyan
Hem çağdaş, hem de dindar, bir gençlik bekliyoruz.

Hafif bir sarsıntıda, dâvâsından kopmayan
Hak ortada dururken, puta/muta tapmayan
Kur'an'a tam sarılan, sağa/sola sapmayan
Hem çağdaş, hem de dindar, bir gençlik bekliyoruz.

Dünden beri herkese, gösterdin doğru yolu
Her yönden güçlü ol ki, kimse bükmesin kolu
Elinde bilgisayar, ilim, irfanla dolu
Hem çağdaş, hem de dindar, bir gençlik bekliyoruz.

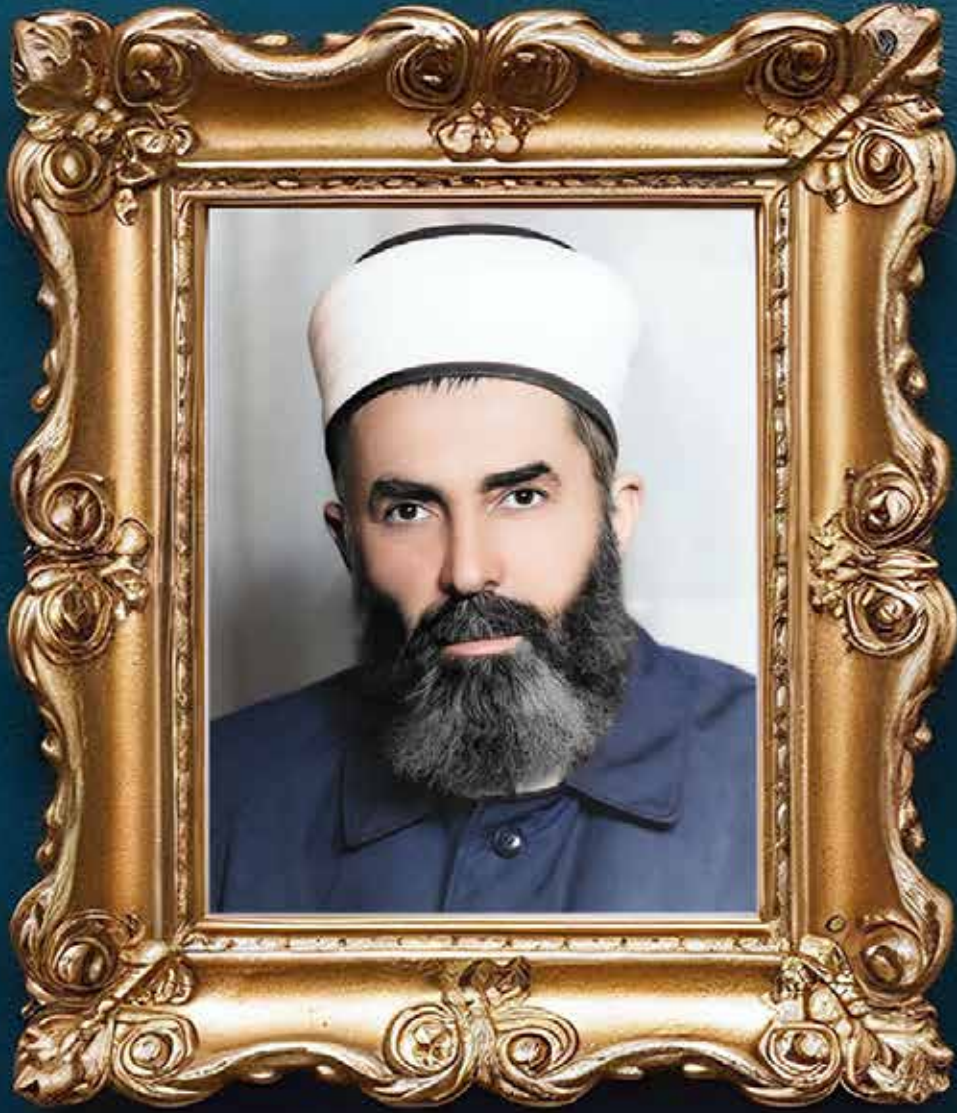
Olan tüm bâtılları, elin tersiyle iten
Yalan, yanlış ne varsa, birer birer düzelten
Adâletten şaşmayan, hak/hukuku gözeten
Hem çağdaş, hem de dindar, bir gençlik bekliyoruz.

Çınar ağacı gibi, dallı, budaklı, köklü
At üstünden inmedi, çizme giydi körüklü
O ecdâdın yolunda, şefkat, merhamet yüklü
Hem çağdaş, hem de dindar, bir gençlik bekliyoruz.

Üzerinde hırkası, bürdesi Kâbe olan
Çölde, dağda, bayırda, ibresi Kâbe olan
Doğu/Batı değil de, kıblesi Kâbe olan
Hem çağdaş, hem de dindar, bir gençlik bekliyoruz...

Hanifi KARA

Hulûsi Efendi'nin "Nasîhat" Şiirinde
Kimseyi İncitmemek
Kimseden İncinmemek

İdeal insan tipinin en müşahhas örneği olan Allah Rasûlü (s.a.v.), aile fertlerinden başlayarak tüm ashâb-ı kirama, etrafındaki insanlara şefkatli ve merhametli davranmıştır. Hiç kimseyi incitmemiş ve kendisine yapılan haksızlıklara olgun bir şekilde karşılık vermiştir. İnsanların yanlışlarını başışlamıştır. Bir ganimet dağıtım sırasında bol miktarda ganimet isteyen ve hatta yakasına yapışan bir bedevîye tebessüm ederek talebini yerine getirmiş ve onu hoş görmüştür. Haddini bilmeyen, sınırı aşan insanlarla ilişkide sürekli hoşgörülü olmak, incinmemek ve incitmemek zor bir iştir. Hatta incinmemek, incitmemekten daha zordur çünkü incitmemek kişi kendi elindedir. Ancak insanların kaba davranışları karşısında incinmemek elde olan bir şey değildir; bu, ancak çok derin iç huzurla aşılabılır bir nefis mücadelesidir. Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi (k.s.) şöyle buyurmuştur:

*İncitme sen kimseyi kimseye incinme hem
Güler yüzlü tatlı dilli her ağzın balı ol*

(Asla kimseyi incitip gönlünü kırma, kimseye de incinme ki erdemli biri olasan, güler yüz ve tatlı dilli olarak her ağzın balı ol ki tavrın da konuşman da muhabbetle karşılansın.)

Allah Rasûlü (s.a.v.), ashâb arasında kaba davranışlar sergileyen insanları bile incitmemiştir. Hatta Mescid-i Nebî'ye bevletmeye kalkanları bile kızmadan, onlara hoşgörülü bir tavır sergilemiştir. Ashâb arasında ölçüsüz tepki gösterenleri uyarmış ve hoşgörü ve incitmeyen nazik bir tavır sergilemeye teşvik etmiştir. Müslümanlar, merhametli, duyarlı ve incitmeyen bir kalbe sahip olmalılar. Çünkü Allah Rasûlü'nün tarif ettiği ideal mü'min, herkesle dost olan ve dostluk kazanan bir kalbe sahiptir. Hz. Mevlâna'nın ifadesiyle, "Merhamet ilacı ol, inciten diken gibi olma." Hakîkî bir mü'min, öncelikle kendisini yaratan ve tüm nimetleri bahşeden Rabb'ini incitmekten kaçınmalıdır. Sonrasında ise Hz. Peygamber (s.a.v.)'i incitmemeye büyük bir özen göstermelidir. Zira Kur'ân'da Ahzab Sûresi 57. âyette şöyle buyrulur: "Allah ve

"Hakîkî bir mü'min, öncelikle kendisini yaratan ve tüm nimetleri bahşeden Rabb'ini incitmekten kaçınmalıdır. Sonrasında ise Hz. Peygamber (s.a.v.)'i incitmemeye büyük bir özen göstermelidir."

Rasûl'ünü incitenlere Allah dünyada ve âhirette lânet etmiş ve onlar için horlayıcı bir azap hazırlamıştır." Demek ki, bir mü'min öncelikle dini güzelce yaşamalı, haramlardan uzak durmalı ve İslâm'ın razı olduğu bir kul olmalıdır. Sonrasında ise herhangi bir varlığı incitmekten kaçınmalıdır. Hz. Peygamber (s.a.v.), gerçek bir Müslümanın sözlerinden ve eylemlerinden diğer Müslümanların güvende olduğunu ifade etmiştir. Hz. Mevlâna'nın ifadesiyle, bir kişi başkalarını incittiğinde aslında Allah'ı incittiğini fark etmez. Bazı insanlar cehaletleri ve anlayışsızlıkları yüzünden diğer insanları hor görme ve incitme eğiliminde olur. Ahmaklar, insan eliyle yapılmış bir mescide saygı gösterirler, ancak gönül erlerinin kalplerini kırmaya çalışırlar. Gerçek bir mü'min, eli ve dili ile başkalarına zarar vermez, ahlâklı ve insaniyet sahibi bir kişidir. Müslümanlık, bizi daima ahlâkın en yücesine, insanlık er-

demlerinin en büyüğüne ulaştırmaktadır. Dili ve davranışlarıyla hiç kimseyi incitmeyecek kadar yüksek ahlâkî terbiyeye sahip olanlar, kesinlikle olgun imânâ sahip kişilerdir. İmanca olgunluk seviyesine ulaşabilmek için ahlâken en yüksek derecede olmak gerekir.

Hulûsi Efendi (k.s.), geride büyük izler bırakmış ve sadaka-i câriyeleri hayata geçirmiştir. O, kalbini Hakk'ın ilâhî muhabbetiyle doldurmuş ve bu muhabbetin, insanları gerçek anlamda sevmekten geçtiğine inanmıştır. İnsanı sevmenin, onları insan olma şuuruna erdirmek, olgun bireyler hâline getirmek, ilim ve irfan sahibi yapmakla mümkün olacağına inanmıştır. Kur'ân ve Sünnet açısından ideal insan, başkalarına fayda sağlayan, onlara güzel davranan, salih amellerde bulunan; her zaman doğruluktan ayrılmayan; insanlara iyiliği emreden, kendisini unutmayan; kötülüğe iyilikle karşılık veren; kendi isteklerini kardeşi için de dileyen; kendi sıkıntılarıyla meşgulken bile başkalarının dertleriyle ilgilenen; kimseyi incitmeyen ve incinmeye karşı olan bir kişidir. Hulûsi Efendi'nin Dîvân'ında da Yunus Emre'yi anımsatan bu kavramlar şu mısralarla ifade edilmiştir:

*El ile döğseler de dil ile söğseler de
Bin kez incitseler de bir cân incitmeyesin*

Hulûsi Efendi (k.s.), bir hutbesinde şu nasihatleri yapıyor: "Ey Müslümanlar! Her Müslümanın canı, malı ve namusu diğer Müslüman-

lara haramdır. Müslümanlar kardeşler ve birbirlerine hürmet etmek zorundadırlar. Allah'ın Peygamberi bunu emretmiştir, dinimizin gösterdiği yol da budur. Şimdi kendini sakinleştir, düşün ve adımlarını dinin emirlerine uygun olarak at. Hiçbir varlığın sebepsiz yere incinmesine göz yumma. Vatandaşlık ve komşuluk hukukuna saygı göster, bütün insanlara ve yaratıklara Allah için hürmet et ve yaratılmışı Yaradan'ı için hoş gör. Dilini gıybetten, kalbini kötü düşüncelerden koru. Hiç kimsenin aleyhine konuşma, her zaman yapıcı bir tavır sergile, yıkıcı ve incitici sözlerden kaçın. Memleketin ve milletin iyiliği ve menfaati için akıl ve iradeni kullan, kötülüklerden vazgeç. Ne kimseyi incit, ne de başkalarından incin. Sorunları iyilik ve güzellikle çözme gayretinde ol. İnsanların dinî kurallara uygun yaşamaları için elinden geleni yap. Kimseyi aşağılama, kin besleme ve ihanet etme."

Sonuç olarak, bilge olan kişi, bu dünyanın işleyişinden haberdar olarak dikkatli bir şekilde hareket eder. Büyük olan kişi, bir insanın veya hatta bir kuşun bile zarar görmesine neden olmaz. Öyle bir şekilde ilerler ki, bir karıncanın bile kalbini incitmez. Son olarak, sizi uygun olmayan şeylerden uzak tutar, sağduyulu bir şekilde düşünür, dinin ve adabın önerdiği yoldan ilerler.

Dipnot

*Prof. Dr. Oğuzhan AYDIN, Ankara Gazi Üniversitesi

15 Temmuz Rubailerini

Salâlar duyuldu minarelerden
İşgal var yurdunu uyuma uyan
Gazi ol şehit ol, sakın ha korkma
Arkanda bir olan Allah'a dayan

Ordunun tankları sokak gezdiler
Sivil kadın erkek halkı ezdiler
Kara bulut gitti ağardı şafak
Kendi düğümünü kendi çözdüler

Bu necip milletin hürriyet aşkı
Al bayrak ay yıldız kalbinde köşkü
"Ya ölüm ya istiklal" parolamız bu
Olmaz bu millette azıcık kuşku

Jetler havalandı milleti vurdu
Satılmış komutan bir sahte ordu
Kimi çıplak ayak kimi pijama
Savundu çiğnetmedi bu aziz yurdu

Aksakallı'dan geldi bir kutlu emir
Terzi hain, Ömer vur onu devir
Devirdi: vurdular otuz kurşunla
Şehit oldu orda dağ Halis Demir

Ramazan PAMUK

Rasûlallâh'ın Hayaliyle Geçen Geceler

“Fatih'teki Tahir Ağa Tekkesi'nde postnişin olarak irşad faaliyetlerini sürdüren Salâhî, Halvetî-Cemâlî geleneğin mühim temsilcilerinden birisi olmuştur.”

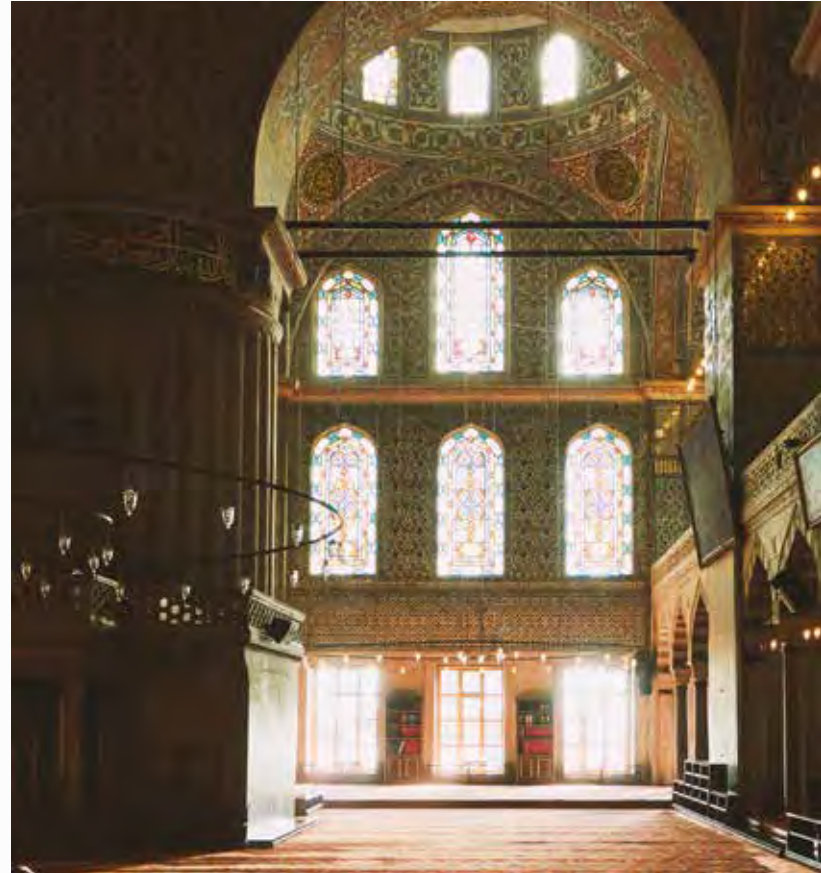
117'de (1705) bugün Yunanistan sınırları içinde bulunan Kesriye'de (Kastorya) doğan Abdullah Selâhaddin, memleketinde başladığı eğitim hayatını İstanbul'da sürdürmüş ve Hekimoğlu Ali Paşa'nın yanında kâtip olarak çalışmıştır. Paşa ile sırasıyla Bosna Hersek, Avusturya, Kahire ve Edirne'ye seyahat eden şair, son seferi sırasında tanıştığı Halvetî-Uşşâkî tarikatının Cemâliyye kolunun pîri ve Edirnekapı Savaklar'daki Hırâmî Ahmed Paşa Tekkesi şeyhi Cemâleddin Uşşâkî'ye intisap etti. Fatih'teki Tahir Ağa Tekkesi'nde postnişin olarak irşad faaliyetlerini sürdüren Salâhî, Halvetî-Cemâlî geleneğin mühim temsilcilerinden birisi olmuştur. Tuhfetü'l-Uşşâkiyye ve Divan bilinen eserleridir.¹ Salâhî 7 beyitten müteşekkil muşammât bir gazelinde muhtelif edebî sanatlara müracaat ederek Hz. Peygamber'e (sav) olan hasretini ve muhabbetini izhar eden sözler kaleme almıştır.

*Gönül fikr-i hayâlinle sabahlar Yâ Rasûlallâh
Olur şem'i cemâlinle sabahlar Yâ Rasûlallâh
(Yâ Rasûlallâh! Gönül, hayalini düşünerek sabahlar. Sabahlar, senin güzellik mumunla olur.)*

Gazelin giriş beytinde şair cinas sanatına başvurmuştur. Şairin Hz. Peygamber (s.a.v.)'in hayaliyle, bir başka deyişle aşığın maşuğun hayaliyle sabahlamasını anlatan 'sabahlar' kelimesi ve maşuğun güzelliği ile aydınlanan 'sabahlar' arasında bir cinas mevcuttur. Beytin ikinci mısraı ise hüsn-i ta'lîl sanatı ile sabahların oluşunu gerçek sebebinin dışında güzel bir nedene bağlamaktadır.

Yani şair muhayyilesine göre sabahların olması, güneş ışınlarının yaşadığı coğrafyaya uzanması değil Hz. Peygamber (s.a.v.)'in güzellik mumunun yanmasıdır. Ayrıca beytin ikinci mısraında doğrudan zikredilmeyen güneş/şems kelimesi ile doğrudan zikredilen mum/şem' kelimesi arasında aydınlatıcı olmaları bakımından bir tenasüp, hacimleri bakımından bir tezattan söz edilebilir. Kanaatimizce gazelin matla/ilki beyti olan bu dizeler, aynı zamanda

“Özellikle bu beyitlerden ve gazelin tamamından anlaşıldığı üzere Salâhî, mana aleminde veya rüyada Hz. Peygamber'le (sav) mülâki olmuştur. Yaşadığı bu manevi tecrübenin tekrarlamasını ümit ederek hasret çekmektedir.”

beytü'l-gazel / gazelin en güzel beytidir.

*Alîl-i pister-i hicrin enîn ü zâr edip dilden
Temennî-i visâlinle sabahlar Yâ Rasûlallâh
(Yâ Rasûlallâh! Ayrılık yatağındaki hastan, gönülden ağlar ve inler. Sana kavuşma ümidi ile sabahlar.)*

Şair, Hz. Peygamber (s.a.v.)'le aynı dönemde, aynı coğrafyada yaşayamamanın ve onu görememenin hasretinden dolayı yattığı yeri (pister/bister) bir hasta yatağına benzetmektedir. Kendisi ise tıpkı acı çeken bir hasta gibi

ayrılık derdinden dolayı inlemekte ve dermanını beklemektedir. İkinci beyitten de anlaşılacağı üzere şairin ayrılık derdine ilaç, Hz. Peygamber (s.a.v.)'e vuslattır. Peki, bu vuslat nasıl olacaktır?

*Seherlerde gönül teşrifin özler dîde-i cânâ
Tenezzül ihtimâlinle sabahlar Yâ Rasûlallâh*

(Yâ Rasûlallâh! Gönül, seher vakitlerinde can gözüne teşrif etmeni özler ve tenezzül ihtimalinle sabahlar.)

Şair, Hz. Peygamber (s.a.v.) ile yaşayacağı manevî vuslatı can gözü ile göreceği bir rüyadan ummaktadır. Ayrılık derdi ile kapanmayan göz vuslat ümidi ile uykuya dalmaktadır. İhtimal bu ya Hz. Peygamber (s.a.v.) şairin bu özlemini gidermek için onun rüyasına tenezzül buyurur. Özellikle beyitte sehere yapılan vurgunun rüya bakımından bir önemi vardır. Zira böyle özel bir nimetin böyle özel bir zaman diliminde lütfedilebileceği düşünülmektedir. Hz. Peygamber (s.a.v.)'in beyanına göre en sadık rüyalar, seher vaktinde görülen rüyalardır.²

*Ziyâ-yı şem'i ruhsârın nihân olur ise dilden
Hayâl-i zülf ü hâlinle sabahlar Yâ Rasûlallâh*

(Yâ Rasûlallâh! Yanağındaki mumun aydınlığı gönülden gizlenirse saçlarını ve 'ben'ini hayal ederek sabahlar.)

*Leyâlî-i tahayyül içre dil bezm-i tasavvurda
Cemâl-i bî-misâlinle sabahlar Yâ Rasûlallâh*

(Yâ Rasûlallâh! Gönül, tahayyül gecelerinde eşsiz güzelliğini zihninde canlandırarak sabahlar.)

*Şeb-i gamda gürisne bî-nevâ dil hân-ı vaslınla
Ümîd-i hoş nevâlinle sabahlar Yâ Rasûlallâh*

(Yâ Rasûlallâh! Nasipsiz gönül, gam gecesinde vuslat sofrandan dilenmekte ve güzel bir talihin ümidi ile sabahlamaktadır.)

Nakledilen beyitlerin ilkinde şair, gönül dünyasının Hz. Peygamber (s.a.v.)'in yanağındaki mumun nuru ile aydınlandığını ifade etmektedir. Şayet bu nur bir gün kaybolur ve gönül dünyasını aydınlatmazsa şair, Hz. Peygamber (s.a.v.)'in saçını ve yanağındaki 'ben'i düşünerek sabahlar. Özellikle burada ziya ve sabah arasın-

daki tenasüp, nurun beyazlığı ile 'ben'in siyahlığı arasındaki tezatla birlikte şairin Hz. Peygamber (s.a.v.)'i divan şiirindeki güzellik unsurları ile anlattığına dikkat çekmek gerekmektedir. İkinci beyitte cemâl-i bî-misâl terkininin de ifade ettiği gibi Hz. Peygamber (s.a.v.) eşsiz bir güzelliğe sahip olup şair, gecelerini onu tahayyül etmekle geçirmektedir. Özellikle bu beyitlerden ve gazelin tamamından anlaşıldığı üzere Salâhî, mana aleminde veya rüyada Hz. Peygamber (s.a.v.)'le mülaki olmuştur. Yaşadığı bu manevî tecrübenin tekrarlamasını ümit ederek hasret çekmektedir. Üçüncü beyitte ise ümidine nail olamadığı geceleri, gam gecesi olarak betimlemekte ve yine ümitle sabahlamaktadır.

*Hadîs-i zülfünü tahdîs ederse leyle-i hicrân
Salâhî kîl ü kâlinle sabahlar Yâ Rasûlallâh³*

(Yâ Rasûlallâh! Ayrılık gecesi saçlarının bahsini anlatırsa Salâhî, senin kîl u kâlinle sabahlar.)

Şair gazelinin makta / son beytinde ayrılık gecelerinin Hz. Peygamber (s.a.v.)'in saçından bahsetmesi halinde kîl ü kâl ile sabahlayacağını ifade etmektedir. Tabi "haber, görmek gibi değildir" ama Hz. Peygamber (s.a.v.)'den bahsetmek onu görememenin tesellisidir. Zira beyitte lügat ve ıstılah anlamlarını birlikte ihtiva eden hadis ve tahdis, bu teselliye imkân tanıyan sözlü haberleri ifade etmektedir. Ayrıca tahdîs/nakletme eyleminin faili olan gece ise, teşhis sanatı ile tıpkı bir hadis ravisi gibi betimlenmektedir. Genellikle kîl ü kâl/dedikodu kabilinden işler sūfî şairlerin eleştirdiği bir eylem olup bunun istisnası konuşmaya Hz. Peygamber'in (sav) konu edilmesidir. Buna göre gece, özelde Hz. Peygamber (s.a.v.)'in saçlarını genelde ise şemâilini anlatan sözler naklederse şair, kîl ü kâl razi olacaktır.

Dipnot

Dr. Hamit DEMİR, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

1. Hayatı, şahsiyeti, sufi kimliği ve eserleri hakkında detaylı bilgi için bk. Semih Ceyhan, "Salâhî Efendi", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (Erişim 24 Haziran 2025).

2. Muhammed b. İsâ b. Sevre b. Musâ b. Dahhâk et-Tirmizî, Sünen-i Tirmizî (Beyrut: Dârü'l-Garbi'l-İslâmî, 1998), "Rüyâ",.

3. Emine Yeniterzi, Türk Edebiyatında Na'lar (Antoloji) (Ankara: TDV Yayınları, 2015), 50.

Birlik Türküsü

Birlikte kuvvet, ayrılıkta azap var
Bu gerçek değişmez, kıyâmete kadar

Bir elin nesi, iki elin sesi var
Berâberlikte kardeşlik bestesi var

Düşmanların bir oku kırması kolay
Toplu okların kırılması zor olay

Komşular, birbirinin külüne muhtaç
Komşular, birbirinin gülüne muhtaç

Hep bir Havvâ Ana'dan gelmiyor muyuz?
Hep bir Âdem Ata'dan gelmiyor muyuz?

Dünyâyı gülşene döndürebiliriz
Onu cehennem yapmaya gelmedik biz

Ey Allah'ın kulları, kardeş olunuz!
Muhtaçları ısıtan güneş olunuz!

Bir aile değil mi, bütün insanlık?
Ebedî kurtuluş yolu, Müslümanlık?

Öldürmek için gelen sende dirilsin
Hayra, sabra adanmış altın nesilsin

Bir, bir daha, iki değil, on bir olur
Mısrâlar birleşirlerse şiir olur

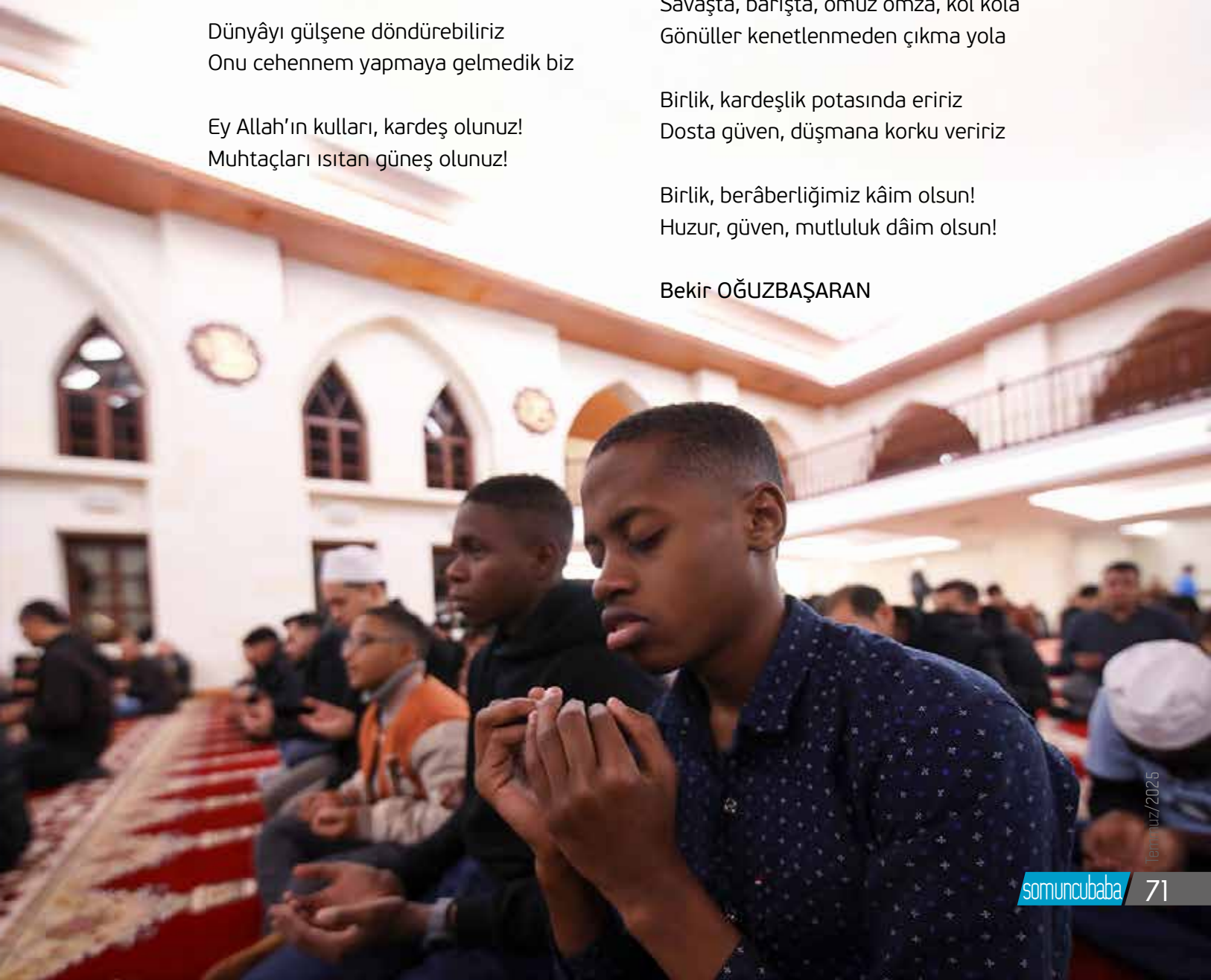
Kale gibi millete düşman giremez
Toplu kalpleri hiçbir top sindiremez

Savaşta, barışta, omuz omza, kol kola
Gönüller kenetlenmeden çıkma yola

Birlik, kardeşlik potasında eririz
Dosta güven, düşmana korku veririz

Birlik, berâberliğimiz kâim olsun!
Huzur, güven, mutluluk dâim olsun!

Bekir OĞUZBAŞARAN

Gülü İncitme Gönül

“Gülü İncitme Gönül” adlı eseri, Bestami Yazgan’ın önemli bir şiir kitabıdır. Eserin hem içerik hem de edebî yönü, şiirle ilgilenenler için dikkat çekicidir. Gülü İncitme Gönül, tasavvufî bir bakış açısına sahip şiirlerden oluşur.”

Bestami Yazgan'ın çocukluğu ve gençliği hem ailesinin hem de imam hatipte eğitim almasının etkisiyle mânevî bir ortamda geçmiştir. Küçük yaşta ibâdetlerini yerine getirmeye başlayan şair, yüreğindeki Hak sevgisiyle Hakk'ın yarattıklarına duyduğu kul sevgisini büyüdükçe artırmış ve en sonunda dizelere dökmüştür. Bestami Yazgan'ın Allah ve kul sevgisi, ondan yüz yıllar önce yaşamış Yûnus Emre'ye benzemesiyle dikkat çekicidir. Hatta öyle ki birçok şiiri Yûnus Emre'nin sanılmaktadır.

"Gülü İncitme Gönül" adlı eseri, Bestami Yazgan'ın önemli bir şiir kitabıdır. Eserin hem içerik hem de edebî yönü, şiirle ilgilenenler için dikkat çekicidir. Gülü İncitme Gönül, tasavvufî bir bakış açısına sahip şiirlerden oluşur. Kitap, bir insanın iç dünyasını, aşkını, acısını ve mânevî arayışını işler. Şair, hayatın anlamını ararken insan rûhunun karmaşıklıklarını derinlemesine keşfeder. Şiirlerinde insanın gönül dünyasına dair çok çeşitli duyguları işler; sevda, acı, ıstırap, aşk ve hakikat gibi temâlar öne çıkar.

Yazgan'ın şiirlerindeki edebî yönü özellikle şu açılardan değerlendirilebilir:

Şair, dilde sadelik ve derinlik arasında bir denge kurar. Şiirlerinde sıkça tasavvufî bir dil kullanır ancak bu dil halkın anlayabileceği şekilde sadeleştirilmiş bir biçimde sunulur. Şiirlerinde klâsik Türk şiirinin etkileri olduğu gibi, modern şiir anlayışından da izler taşır.

Özellikle tasavvufî simgeler ve metaforlar, kitabın genel yapısını güçlendirir. "Gül" simgesi, aşkın ve sevdanın en derin anlamlarını taşıyan bir sembol olarak karşımıza çıkar. Gül, edebiyatımızda Hz. Muhammed (s.av.)'i ve güzelliği simgeler.

Yazgan'ın şiirlerinde ritmik bir akış da vardır. Dinî kültürün etkisiyle şiirlerinde belli bir melodi ve ahenk bulunur. Bu yön, şiirlerin derin anlamlarının hem okuyucuya hem de dinleyiciye ulaşmasını sağlar.

"Gülü incitme gönül" ifadesi, şiir boyunca

bir içsel uyarı ve bir öğüt gibi yer eder. Bestami Yazgan'ın şiirlerinde benzetmelerin çok güçlü olduğunu söylemek mümkündür. Bu imgeler, okuyucuyu bir zihnî yolculuğa çıkarır. Bu anlamda şiir, sadece estetik değil, aynı zamanda düşündürücü bir işlev de taşır.

Kitap, sadece bir aşk ya da duygusal yoğunluk üzerine değil, aynı zamanda insanın varoluşsal anlam arayışına da eğilir. Felsefî bir derinlik, insan rûhunun varlıkla ve Yüce Yaratıcı ile ilişkisini sorgular. Gönül ve akıl arasındaki irtibât, şiirlerin temelinde yatan önemli bir düşünsel öğedir.

Aşk ve Sevgili: Aşk, Yazgan'ın şiirlerinde her zaman hem dünyevî hem de ilâhî bir boyutta ele alınır. "Gül" ve "gönül" kavramları, aşkı ve mânevî sevgiyi simgeler.

Tasavvuf ve Mânevîyat: Şiirlerinde insanın bâtin yolculuğu, arayışı ve mânevî olgunlaşma süreci işlenir. Hakk'a yaklaşma, ahlâkî olgunlaşma gibi tasavvufî temâlar güçlüdür.

Kalp Yolculuğu ve Keşif: Bestami Yazgan, şiirlerinde bireyin iç dünyasına dair bir keşfe çıkar. Gönül ve akıl arasındaki irtibâtlar, insanın kendi benliğiyle yüzleşme süreciyle ilgili derin anlamlar taşır.

Bestami Yazgan'ın Gülü İncitme Gönül kitabı, hem dilinin sadeliği hem de derin anlamları ile dikkat çeker. Şiirlerinde hem tasavvufî hem de bireysel anlamdaki sorgulamalar yer alır. Kitap, okuruna duygu ve düşüncelerle bir yolculuk yapma fırsatı sunar. Edebî yönü ise, yazdığı her şiirle hem estetik hem de anlam derinliği açısından etkileyicidir.

Nar Yayınları

Tel: 0212 512 37 69

Harakânî Hazretleri'nin Memleketi

“Oysa bizim şehre bakışımız aynı zamanda o şehir hakkındaki duamız, temennimiz ve hüsn-ü zannımızdır. Şehri güzel görmeyi başaramadan o şehri güzelleştiremezsiniz. Şehre bakışımız bizim hangi dünyanın insanı olduğumuzla da ilgilidir.”

Kars, Ebul Hasan El Harakânî Hazretlerinin manevî kokusu ile tütsülenmiş adeta bir maneviyat beşiğidir. Velilerin ana yurdu, bağıri yanık insanların şehridir... Tarihî eserlerin, ozanların, âşıkların, ariflerin, balın, kazın ve kaşarın yani maddî ve manevî nimetlerin buluştuğu yerdir. Cenab-ı Allah bu güzel şehre nimetlerinin en güzellerini vermiş.

Bazıları bir şehir hakkında güzel sözler söylediğimiz zaman, bunları abartılı bulabiliyor. Oysa bizim şehre bakışımız aynı zamanda o şehir hakkındaki duamız, temennimiz ve hüsn-ü zannımızdır. Şehri güzel görmeyi başaramadan o şehri güzelleştiremezsiniz. Şehre bakışımız bizim hangi dünyanın insanı olduğumuzla da ilgilidir. Mesela Ankara'ya baktığımızda biz ilk olarak Hacı Bayram türbesini görürüz. Kars'a baktığımız zaman Kars bizim için Ebul Hasan El Harakânî Hazretleri demektir.

Harakânî Hazretleri, silsilede Bayezid-i Bistami Hazretlerinden sonra yer aldığı için veliler zincirinin ilk halkalarındandır. Büyükler onun türbesindeki enerjinin yüksek olduğunu söylerler. Gölün ikliminde dolaşanlar, gülün kokusunu arayanlar mutlaka gidip orayı ziyaret etmelidir. Merhum Mehmed Zahid Kotku Hazretleri demiş ki: "Her insan ömründe bir defa bile olsa Ebul Hasan Harakânî Hazretleri'nin kabrini ziyaret etmeli, o da ona yeter."

Sevap Yumağı

Ebul Hasan El Harakânî Hazretlerinin bir menkıbesi şöyledir: Ebul Hasan Hasan El Harakânî Hazretlerini ziyaret etmek için talebeleri evine gitmişler. Kapıyı çaldıklarında hanımı içeriden "kim o" demiş. Dervişler Harakânî Hazretlerini ziyarete geldiklerini söylemişler. Hanımı; "Ormana odun getirmeye gitti. Ne buluyorsunuz bu adamda bilmem ki?" diye de söylenmekten geri durmamış.

Aylar sonra aynı talebeler şeyhlerini tekrar ziyarete geldiklerinde onu yine evde bulamamışlar. Fakat bu kez kapının arkasından gelen ses

"Şehri güzel görmeyi başaramadan o şehri güzelleştiremezsiniz. Şehre bakışımız bizim hangi dünyanın insanı olduğumuzla da ilgilidir. Mesela Ankara'ya baktığımızda biz ilk olarak Hacı Bayram türbesini görürüz. Kars'a baktığımız zaman Kars bizim için Ebul Hasan El Harakânî Hazretleri demektir."

pek müşfik ve pek naif imiş. "Çocuklar Hocanız ormana odun getirmeye gitti, biraz sonra gelir. Siz geçin bahçede bekleyin" demiş. Bir müddet sonra Harakânî Hazretleri gelmiş, dervişler elini öpmüşler ve sohbetini dinlemişler. Sohbet esnasında akıllarına bir şey takılmış. İçlerinden birisi biraz çekinerek de olsa merakını gidermek için şöyle demiş: "Efendim önceki gelişimizde farklı bir annemiz karşıladı bizi. Bu seferki karşılayan annemiz ise daha farklı birisiydi." Harakânî Hazretleri; "Bahsettiğiniz hanımım rahmetli oldu. Ben o zaman kendi yumağımı sarıyordum. Yeni hanımım ise kendi yumağını sarıyor!"

Ne demek istediğini bir büyüğümüze sordüğümde; "Eski hanımı aksi biri olduğu için ona sabrederek kendi sevap yumağını sarıyordu. Yani sevaplarını çoğaltıyordu. Yeni hanımı ise çok anlayışlı bir insan olduğu için o da kendi yumağını sarıyor ve sevaplarını çoğaltıyordu" dedi. Bu güzel menkıbeden anlıyoruz ki eşler zaman zaman birbirlerine sabrederek kendi sevap yumaklarını büyütmeleler.

Bir Rüya

Yine Recep Koçak Hoca'nın bir yazısından öğrendiğime göre, rivayet olunur ki Ebul Hasan Harakânî, Kars'ın fethine katılmış ve kale önlerinde şehid düşmüştür. Kars'ta, Hasan Harakânî'nin kabrinin bulunmasıyla ilgili bir riva-

yeti Evliya Çelebi nakletmiş. Rivayete göre Kars kalesi Osmanlılar tarafından III. Murad Han devrinde tekrar geri alınınca, kalenin tamirâtı Lala Mustafa Paşa'ya verilmiş. Tamirat esnasında Hafız Osman isimli hâl sâhibi bir asker rüyasında Harakânî Hazretlerini görmüş.

Harakânî Hazretleri rüyada bu askere; "Oğlum Hafız Osman! Uzun müddetten beri toprak altında yatmaktayım. Paşana söyle, kabrimi ayan edip açığa çıkarsın, okunacak Fatihalardan nasibdar olmak isterim" demiş. Hafız Osman birkaç gün aynı rüyayı üst üste görmüş. Son rüyasında kabrin yeri iyice tarif edilmiş ve yanına da bir mescid yapılması söylenmiş.

Hafız Osman gördüğü sadık rüyayı ertesi gün Paşa'ya büyük bir heyecanla anlatmış. Paşa da aynı rüyayı kendisinin de gördüğünü söylemiş. Lala Mustafa Paşa bir tamim yayınlamış ve dualarla zikirlerle kabri bulmuşlar. Mübareğin bozulmamış bedeni ve taze damlayan kanıyla karşılaşmışlar. III. Murad'a kabrin bulunduğu haber verilince vasiyete uyararak yanına mescid yapılmasını emretmiş.

Hafız Osman rüyayı paşaya ileterek bir güzelliğe vesile olmuştur. Güzelliklere vesile olan nice Hafız Osmanlar vardır ki onları da yeri geldikçe anlatacağız. Burada dikkatimizi çeken bir şey

daha var; o da Ebul Hasan El Harakânî Hazretlerinin belli bir müddet toprağın altında gizli kaldıktan sonra bir rüya vesilesi ile açığa çıkmasıdır. Allah Teâlâ bazı veli kullarını gizleyip vefatından yıllar sonra ortaya çıkarıyor demek ki...

Allah Teâlâ'nın öyle kulları var ki yaşarken hiç kimsenin bilmediği veya çok az kişinin bildiği bu güzel kullar vefat ettikten sonra bir veli olarak anılmaya başlıyor. Mezarı çok uzaklarda bile olsa, Kars'ta bile olsa, bir bakıyorsunuz onu dünya gözü ile görmemiş insanlar onun kabrini ziyaret etmek için Kars'a gidiyorlar.

Kars Kazı

Sevgili okuyucu, eskiden beridir Kars'a gitmek istediğimi yakınlarıma hep söyledim. Kars deyince de aklıma Allah'ımızın o şirin mahlûkları yani kazlar gelirdi. Yeri gelmişken kazla ilgili bir de hatıramı paylaşmak isterim. Bir dönem kazlara karşı bir merakım olmuştu. Kazlar hakkında ne kadar video bulduysam izlemiştim. Hatta Fransa'da ciğerleri için beslenen kazların videosunu bile izlemiştim. Doğrusu daha önce hiç yemediğim kaz etinin tadını da merak ediyordum.

Bir gün bir kasabın camında; "Kars kazı bulunur" diye bir yazıya rastladım. İçeri girdim ve fiyatını sordum. Çok pahalıydı. Sonra eşimi ara-

dim, Kars kazı bulduğumu ve almak istediğimi söyledim. Eşim; "Alışık olmadığımız bir et, yenmezse israf olur" dedi. Tabi biraz da ben madeten zorlanmayayım diye böyle demişti, çünkü borç ödüyorduk o zamanlar. Ben biraz ısrar edesi oldum fakat alma dediği için almadım.

Yine de merakımı gidermek için kasap beyefendiden rica ettim, dondurulmuş kazı içeriden getirdi. Başı ve ayakları da bir set halinde yanındaydı. Öğrendiğime göre hiçbir şeyi boşa gitmiyormuş. Neyse teşekkür edip ayrıldım. O günden sonra da kaz muhabbetine bir müddet devam ettim. Kazlarla ilgili yeni öğrendiğim bilgileri aileme ve öğrencilerle zaman zaman paylaşıyordum.

O sıralar bir okulda müdür yardımcısıydım. Birkaç gün sonra okuldaki idare odasına gözlerini tutarak bir erkek öğrenci geldi. Bir başka öğrenci bir şey fırlatmış ve gözüne değmiş. Öncelikle çocuğu oturttum ve endişesini yenmesi için teskin ettim. Gözünü elimle açıp içine baktığımda küçük bir kızarıklık gördüm. Ciddi bir şey olmadığını ve eliyle kaşınaması gerektiğini söyledim.

Çocuk bir müddet sonra geldiği andaki telaşını yendi ve acısı hafifleyince de gözünü açmaya başladı. Masamda genellikle gül suyu bulundurdum. Başım ağrıyor diye yanıma gelen öğrencilerin üzerlerine biraz gül suyu serperdim. Dişi ağrıyanlara da karanfil verirdim. Çocuklar rahatlar ve iyi olduklarını söylerlerdi. Biraz da şaşırırlar ve gülerlerdi.

Bu çocuğumuzla da aynı şekilde ilgilendim. Çocuğun gözleri renkli, iri ve güzeldi. "Bak" dedim: "Senin gözlerin güzel, gözlerine bundan sonra dikkat et nazar değebilir. Nas ve Felak surelerini sürekli oku, Fatiha ve Ayetel Kürsi de arkadaşın olsun. Hatta annene babana söyle, seni her gün nazara karşı okusunlar." Çocukla bir müddet sohbet ettik. Memleketini sorduğumda Karslı olduğunu söyleyince; "Kaz eti yedin mi?" diye sordum. "Evet" dedi. Çok efendi bir çocuktukonuşkan değildi, çok fazla da bir şey konuşmadık.

Gözünde ağrı sızı kalmayınca odadan çıktı. Ertesi gün öğle arasında baktım bu çocuk elinde bir poşetle odama geldi. "Annem benimle dün ilgilendiğiniz için teşekkür etti. Bunu da size gönderdi" deyip poşeti verdi. Poşeti elimle yokladığımda sıcak olduğunu hissettim. Şöyle bir içine baktım ki güzelce paketlenmiş bir güveç tabağı, içinde pilav ve bir tane de but var. Okulda yiyeceğim düşünülerek yanına bir tane de ayran konulmuş.

"Bu nedir?" dedim. "Hocam bu Kars kazı, annem pişirdi" dedi. Teşekkür ettim ve çocuğu gönderdim çünkü bu kadirşinas davranıştan çok etkilenmiş ve duygulanmışım. Çıkınca da zaten gayri ihtiyari gözlerim dolmuştu. Oysaki dün ona sadece; "Kaz eti yedin mi" diye sormuştum. Herhangi bir ima ile bir şey de istememişim. Önceden haberim olsa engel de olurdu. Öğretmenlik hayatımda hatırladığım kadarı ile bir defa okula yemek geldi ve o da bu kaz oldu. Bir sefer de Urfalı bir öğrencim akşam eve yumurtalı köfte getirmişti.

Bu hatırayı uzun yıllar kimseye anlatmadım. "Dualarım kabul olur mu?" diye tereddüt eden insanlar oluyor, bazen öyle birisi ile karşılaştığım zaman anlatmışımdır. "Ben kaz yemek istiyordum, Rabbim bana kaz gönderdi" demişimdir. Rabbim duaları kabul edeceğini söylüyor zaten. Fakat nefsim bir pay çıkar mı diye endişelendiğim için hâlâ da içimden "estağfirullah" diye diye bu hatırayı yazdım.

Tabi devamı da var. Kazı öğleyin yemedim akşam eve götürdüm. Hanıma; "Senin sözünü dinlediğim için Allah da bize bunu ikram etti" diyerek bir latife yaptım. "Sen aldırmasan da Allah bana gönderdi" demekten de kendimi alamadım. Hanım da ben de böyle şeylere fazla anlam yüklemeyiz. Rabbimizin lütfudur der geçeriz. Çoğu insan niyetine göre böyle şeyler yaşıyordur elbette. Sizlerin de benzer hatıralarınız vardır mutlaka. Canınız bir şey istemiştir, bir bakmışsınız onu birisi getirmiştir. Bütün bunların hepsi Allah Teâlâ'nın lütfudur.

Değerler Eğitiminin Farkında mıyız?

“Aile kavramının biraz sarsılmaya yüz tuttuğu bir dönemden geçiyoruz. Bundan dolayı aile kavramını iyi anlayıp aile dinamiklerinin sağlamlştırılması, aile kavramının önemini hatırlatılması kaçınılmazdır.”

Aile hayatı içerisinde yaşamının kendine has bir âdâbı vardır. Aile bireylerinin birer rolü vardır ve rol model olmaktadır diğer bireylere karşı. Aile kavramının biraz sarılmaya yüz tuttuğu bir dönemden geçiyoruz. Bundan dolayı aile kavramını iyi anlayıp aile dinamiklerinin sağlamlştırılması, aile kavramının önemini hatırlatılması kaçınılmazdır. Bu yıl aile yılı olarak ilan edildi ve çeşitli etkinliklerle aile kavramının önemi sürekli dillendirilmekte ve diri tutulmaya çalışılmaktadır.

Eskiden aile içerisinde yetişen nesiller; anne, baba, anneanne, babaanne ve dede kavramları ile büyürken sevgi, saygı, merhamet, şevkat vb. birçok insanî değeri de beraberinde yaşayarak öğreniyordu. Teknolojinin artmasıyla birlikte hayatımıza giren başlarda televizyon, bilgisayar, oyun konsolları şimdilerde yerini tablet ve telefona bırakarak bizim dikkatimizi dağıtmaya devam ediyor. Sadece dikkatimizi dağıtmakla kalmıyor, aile içerisinde geçireceğimiz zamanımızı da çalıyor. Aile bireyleri birbiriyle konuşmak yerine herkes bir köşeye geçerek elindeki telefonla ya oyun oynuyor ya da çeşitli kısa videolar ile zamanını heba ediyor. Basit gibi görünen ayrıntılar aslında gitgide büyüyor ve ileride daha çözülmez bir hâl almaya doğru ilerliyor. Daha büyük sorunlara dönüşmemesi için de bugünden önlem almak gerekir.

Küçüklerin büyüklere saygısının azaldığı, aynı şekilde büyüklerin küçüklere sevgisinin azaldığı, merhamet ve vicdan gibi kavramların lügatlerin arasında kaldığı bir dönemde büyük eksiklikler içinde hayata devam ediyoruz. Acımasız bir neslin, ruhsuz bir neslin ilerlediğini görmek ürkütücü. Elbette istisnalar var, anlayışlı kendini bilen bir nesil var ama diğer türlü de çok fazla bu durum ürkütücü duruyor. Üniversiteye gelmiş bir bireyin hatta üniversiteden mezun olmuş birinin dahi bir başkası ile konuşurken saygısız bir tutum içinde olması, adabı muaşeret dediğimiz toplum içerisindeki kuralların hiçe sayıldığı bir ortamdan bahsediyorum. Mesela bir yere gidildiğinde odadaki kişi bacak bacak üstüne atıp sizi karşılıyorsa sevgi ve saygıda sorun var demek-

“Küçüklerin büyüklere saygısının azaldığı, aynı şekilde büyüklerin küçüklere sevgisinin azaldığı, merhamet ve vicdan gibi kavramların lügatlerin arasında kaldığı bir dönemde büyük eksiklikler içinde hayata devam ediyoruz.”

tir. Gelen karşılanır ve giden uğurlanır. Belli bir yaş seviyesine geldiğimiz için başka insanlar hatalarımızı uyardıktan imtina eder. Çünkü üniversiteyi bitirmiş; yirmi, yirmi beş yaşını geçmiş insanlara çocuklara anlatılan değerleri anlatmak, nasihat etmek nahoş bir görüntü oluşturur. Bazen acımasız değerlendirmeler yaptığımı düşünebilirsiniz ama maalesef gözlemlerim ve karşılaştığım örneklerin bu doğrultuda olduğunu üzülerek görüyorum.

Bugün çeşitli etkinliklerle değerler eğitimi üzerinde birçok eser veriliyor, programlar yapılıyor. İlkokul, ortaokul, lise ve hatta üniversite çağında dahi bunun örneklerine rastlamak

mümkün. Ne acıdır ki sıfır altı yaş arasında aile içerisinde, hayatın içerisinde yaşanarak öğrenilecek bu değerlerin, okul zamanına sarkması çok acı vericidir. Buradaki ihmalin boyutunu herkes düşünmek zorundadır. Çünkü bu değerleri okulda kazandırmak zordur. Okul çağına gelmeden aile içerisinde yaşayarak bu temel değerlerin çocuklara verilmesi için anne, babalara ve topluma büyük görev düşmektedir. Ve bu görevden kaçtığımız her an geleceğe bıraktığımız bir zarardan ibarettir. Bu ciddi sonucu göremediğimiz, kendimizce haklı sebepler sıraladığımız bahanelerimizin ardında büyük sonuçların oluşacağını öngörmemiz gerekmektedir. Çocuklarımız korkarak mı büyüsün, düşüncelerini söyleyemesin mi minvalinde savunmalar işitebiliriz. Ancak aşırı özgüven kibri de beraberinde getirebilir. Her şeyin kararında olması gerekir. Çünkü insan tabiatı abartıyı sevmez ve kaldıramaz. Bugün özgürlük diye savunulan birçok şey başkasının özgürlük alanını işgal etmektedir. Yani sınırsız özgürlük diye bir kavram olamaz, insan yaşar ancak belli sınırları olan bir ortamda sınırlı özgürlüğü ile yaşayabilir. Mesela çok yüksek sesle müzik dinlerseniz komşunuzu rahatsız edebilirsiniz, komşunuzun özgürlük alanını kısıtlamış olursunuz. Bu yüzden herkesin normal değerler olarak kabul edeceği sınırlar içerisinde birbirimize saygı göstererek yaşamak zorundayız.

Bugün mesleki ve akademik olarak çok iyi du-

rumda olan nesiller yetişiyor olabilir. İlimde ve bilimde güzel çalışmalar da yapılıyor olabilir ancak insanî gelişim noktasında ne kadar iyi olduğumuz konusu tartışmaya açıktır. Yani meslekî ve akademik olarak çok iyi nesiller yetiştirebilirsiniz ama ahlâk ve vicdan konusunda bir şey katamamışsak bunun sonuçları da bizleri etkiler. Bugün sanayiye gidildiğinde afakî rakamlar çıkıyorsa karşımıza, bu meslekî ahlâkın yoksunluğundan ileri gelir. Yine bir doktor şifa bulmamız için afakî rakamlar talep ediyorsa yine vicdanî ve meslekî ahlâkın yoksunluğu karşımıza çıkıyor. Basit gibi görünen meseleler aslında hayatımızın her ânını kuşatan ciddi konular. Dolayısıyla insan hayatında hiçbir şey değersiz ve basit görülemez. Basit gibi gördüğümüz değerlerin ileride karşımıza acımasız bir şekilde çıkmasını üzücü bir şekilde tecrübe edebiliriz.

Değerlerimizin aile içerisinde hasbî bir şekilde çocuklara aktarılması önemli ve bu değerlere sahip çıkmak da önemli. Bu güzide değerlerin okulda ya da toplumda verilmesini beklemek büyük yanlış olur. Çünkü değerler aile içerisinde kazanılacak bir kavram. Toplum ise öğretici değildir, topluluklar bir arada doğru yanlış bir şekilde hayatına devam edebilir, sokaklar eğitim veren bir yer değildir, uygulama sahasıdır. Yani ekilen ekinlerin hasatlarını toplama yeridir. Neyi kazanmışsak onu karşımızda buluruz.

Kenetlenme Zamanı

Beşiklerden mezarlara giderken,
Günden güne katlanıyor günahım,
Ömrümüze yıllar vedâ ederken,
Kulluğunla gönenir mi sabahım?
Tevbemizi kabul eyle Allâh'ım!..

Yâ Rab bizi, kenetlenmiş saf eyle,
Affa lâyık olmasak da af eyle!
Bahşettiğin bin bir türlü süreyle,
Silinir mi alnımdaki siyahım?
Tevbemizi kabul eyle Allâh'ım!..

Melekü'l-mevt karşımıza durunca,
Münkir-nekir ahvâlimiz sorunca,
Boyutlardan boyutlara varınca,
Pişman olsam, duyulur mu eyvahım?
Tevbemizi kabul eyle Allâh'ım!..

Kime kalmış, bu dünyanın tapusu,
Fânî olur fânîlerin yapısı!
Kapanmadan evvel tevbe kapısı,
Kur'ân imiş, sünnet imiş felâhım,
Tevbemizi kabul eyle Allâh'ım!..

Celil, Hakk'a hangi yüzle gidersin?
Tevbe bozar, yine tevbe edersin!
Affedersin, affetmeyi seversin,
Yakarıştan var mı başka silâhım;
Tevbemizi kabul eyle Allâh'ım!..
Sen Rahman'sın affet bizi Allâh'ım!..

Halil GÖKKAYA

Tatilde Her Eve Bir Çocuk Kütüphanesi

“2000’li yıllardan itibaren Türkiye’de kitap okumada ciddi bir artış görüldü. Bu olumlu gelişmede, hükümete bağlı kurumların, valiliklerin, kaymakamlıkların ve belediye başkanlıklarının da büyük katkısı oldu.”

Benim yaşitlarım iyi hatırlar. Geçmişte bu kadar çok fazla çocuk kitabı yoktu. Hatta bazı kitapçılarda sadece ders ve yardımcı ders kitapları satılırdı ama çocuk kitapları deyince sadece Ömer Seyfettin'in hikâyeleri önümüze konulurdu. Hâlbuki bilindiği gibi değerli hikâyecimiz, çocuklardan ziyâde büyükler için yazmıştır. Şanslıysanız ve uğradığınız kitabevi biraz büyükse belki Kemalettin Tuğcu'nun birkaç romanını görebilirdiniz, o kadar. Şimdi maşallah boy boy, renk renk, desen desen, envâ-i çeşit çocuk kitabı, kitapçılarımızın raflarını, fuarlarda da yayıncıların stantlarını süslüyor.

On on beş sene öncesine kadar çocuk yayıncılığına, çocuk edebiyatına en çok emek ve değer veren birkaç yayınevi vardı. Ve bunlar bilhassa çocuk kitapları neşrederdi. Yetişkinlere dair ürünleri olsa da çocuk neşriyatından asla vazgeçmezlerdi; masallar, hikâyeler, romanlar, çocuk şiirleri, destanlar... Bir teşekkür borcu olarak adlarını anmalıyım; Damla, Erdem, Nar, Nesil ve Alioğlu Yayınevleri. Bu yayınevlerimizin emeklerine saygı duymak zorundayız. Benim ürünlerini görmediğim başka yayınevleri de vardır. Bu kültür gönüllüleri, yüzlerce çocuk kitabının yayılmasına, evlere ve okullara alınıp okunmasına vesile oldular. Zaman zaman şöyle düşünürdüm; Türkiye'de yüzlerce yayınevi var ama niçin sadece bu beş yayınevi çocuk kitabı hazırlıyor ve yayınlıyor? Onlara bu hususta bir engel mi vardır? Diğer yayınevlerinin çocuk kitabı çıkarmamasının sebebi, hikmeti nedir acaba? Doğrusu bunu yadırgardım.

Demek ki doğru düşünmüşüm ki, son senelerde anlı şanlı büyük yayınevleri de kitap neşriyatında çocuk alanına girdiler ve birbirinden güzel kitapları çocuklarımıza armağan ettiler. Şüphesiz bu ilginin temelinde sadece kültürel kaygı yoktu biraz da arz-talep meselesi vardı. 2000'li yıllardan itibaren Türkiye'de kitap okumada ciddi bir artış görüldü. Bu olumlu gelişmede, hükümete bağlı kurumların, valiliklerin, kaymakamlıkların ve belediye başkanlıklarının da büyük katkısı oldu.

“Bugün yayın dünyamızda ‘çocuk bölümü’nün çok büyük rolü ve ehemmiyeti vardır. Zira bugün Türkiye’de, ilk ve orta öğretimde okuyan 20 milyondan fazla çocuğumuz vardır.”

Çocuklarımız Kitabı Keşfetti

Büyükler, anne ve babalar, öğretmenler, kültür sanat insanları ve elbette yayıncılar çocuğun yetişmesinde, gelişmesinde kitabın önemini vurguladıkça çocuklarımızın kitaba, okumaya ilgisi giderek arttı. Okullarda okuma saatleri başlatıldı. Büyükler, çocuklarıyla birlikte şehirlerinde ve ilçelerinde açılan kitap fuarlarını ziyâret etmeye başladılar. Memleketlerine gelen yazarlarla, şairlerle tanıştılar, onlara kitap imzalattılar, sohbetlerini dinlediler. Bu müspet gelişmeler karşılık buldu. Artık bugün yayın dünyamızda ‘çocuk bölümü’nün çok büyük rolü ve ehemmiyeti vardır. Zira bugün Türkiye’de, ilk ve orta öğretimde okuyan 20 milyondan fazla çocuğumuz vardır.

Bir Fuar Hatırası

Yeri geldi, bir hatıramı sizinle paylaşayım. Vakanın üzerinden belki on sene geçmiştir. Türkiye Diyanet Vakfı, Sultanahmet'te kitap fuarı düzenliyordu. Ben de kitaplarımı neşreden Çağrı Yayınları standında oturmuş, arzu edenlere kitaplarımı imzalıyordum. Bir baba ve oğlu geldi, standın önünde kitapları seyretiler. Baba, "Size oğlumu şikâyet etmek istiyorum. Hiç kitap okumuyor! Biraz nasihat etseniz." deyiverdi. Çocuğa baktım bir suçlu gibi, ezilmiş, büzülmüştü. Tebessüm ettim, o da gülüverdi. Sonra babaya döndüm; "Kusura bakmazsanız size bir soru sormak istiyorum. Ama lütfen doğru cevap verin, siz kitap okuyor musunuz?" Durdu, biraz düşündü. Lâfın nereye geleceğini tahmin etti ama dobra dobra şu cevabı da verdi: "Valla ne yalan söyleyeyim, hiç okumuyorum. Annesi de okumuyor zaten. Ben maçlardan, hanım da dizilerden başımızı kaldıramıyoruz ki..." Mesele anlaşılıyordu. Dedim ki; "Kabul ederseniz oğlunuza değil de size öğütte bulunmak isterim." Olgun bir insandı, anlayışlıydı. Oğluyla fuara geldiğine göre kitaba aslında dosttu.

Dilimin döndüğü kadar okumanın faydalarından bahsettim. Sözüm bittiğinde memnuniyeti yüzüne aksetmişti. Kendisine, eşine ve oğluna kitaplar aldı, imzalattı. Mesele, tatlı bir sona bağlanmıştı. Çocuğun sevinci ise sonsuzdu. Hem azarlanmamış, hem de kitap sahibi olmuştu. Anlayışlı baba, benimle vedâlaşmadan önce şunları söylemişti: "Bugün bizim için bir milât olacak inşallah. Akşam hanıma da söyleyeceğim, ben maçlara o da dizilere vedâ edeceğiz. Bundan sonra bol bol kitap okuyacağız. Alakanız ve bu samimî sohbetiniz için de ayrıca çok teşekkür ederim." Doğrusu sevinmiştim.

İstanbul Sohbetleri

Bizim arkadaşlarla, dostlarla, gençlerle bir araya gelip kurduğumuz sohbet meclislerimiz vardır. Eyüpsultan'da, Esenler'de, Sultanahmet'te ve iki de Fatih'te olmak üzere beş ayrı kültür toplantısı düzenliyoruz. Cuma günü Hekimoğlu Ali Paşa Camii'nin medresesinde yıllardır sürdürdüğümüz "İstanbul Sohbetleri"nin 42'ncisindeydik. Hekimoğlu Ali Paşa Kültür Merkezi'nin

bahçesinde oturduk. Hatibimiz, emektar yayıncılarımızdan, fikir ve kültür dünyamızın mümtaz sîmâlarından Ahmet İyioğlu'du. Ahmet Ağabey Ötügen Neşriyat'ın kurucularındandır. Bize yayın dünyamızı, fikir hareketlerini, basın ve yayın âleminde yaşadığı ilgi çekici hatıraları anlattı. Uzun süren fakat doyamadığımız bir sohbet meclisindeydik. Dinleyiciler arasında da kıymetli yazarlar, gazeteciler, eğitimciler, kültür ve sanat dünyamızdan seçkin sîmâlar vardı. Tam bir beyin fırtınası esti ve herkes memnun kaldı. Ahmet İyioğlu Ağabeyimiz, yıllar önce Ötügen Neşriyat'ın Genel Müdürü Ertuğrul Alpay'a yayınevinin "çocuk yayıncılığı"na da girmesi gerektiğini söylemiş. Vakti gelince bu temenni tahakkuk etmiş. Şimdi Ötügen Neşriyat da çocuklarımız için birbirinden güzel kitapları titizlikle hazırlıyor ve yayınlıyor. Bu kitapları görünce insanın yeniden çocuk olası geliyor inanın. Emek verilerek hazırlanıyor. Henüz okula başlamayan iki torunum bize geldiklerinde bazen televizyonlardaki çocuk filmlerini bırakıp bu kitaplara yöneliyor ve sayfalarını çevirip resimlerine bakıyorlar. Demek ki iyi hazırlanmış kitaplar çocukların ilgisini çeker. Ötügen Çocuk/Gençlik Serisinden yeni çıkan kitapların isimleri ve yazarları şöyle: Kamânâ'dan Türk Dünyası Masalları (Kırgız-Kırım-Tatar-Kumuk-Nogay-Türkmenistan), Hazırlayan: Hilal Koçyiğit, Resimleyen: Fatma Hanecioğlu Alparşan; Eyvah! Başımız Çöplerle Dertte, Yazan: Ümmühan Öztürk, Resimleyen: Nur Demirbağ; Kafası Karışık Hayalet, Yazan-Resimleyen: Berna Şentürk; Boğaç Edirne'yi Kurtarıyor, Yazan: Dilek Bayraktar, Resimleyen: Berk Öztürk; Yakut Peri Masalları, Yazan: Marina Makeeva, Resimleyen: Mikhailova Aitalina Ivanovna, Çeviri: Ümit Şahin; Dülger Balığının Ölümü, Sait Faik Abasıyanık, Uyarlayan: Büşra Tan Ezik, Resimleyen: Gözde Eyce.

Damla Damla Birikenler

Değerli ilâhiyatçılarımızdan, emekli Eminönü Müftümüz Mehmet Doğru Hoca, Damla Yayınevi'ni 1970'li yıllarda kurduğunda yetişkinler için önemli eserler neşrederken çocukları da unutmuyor, onlar için de çocuk kitapları yayımlı-

yordu. Damla'nın yarım asırdan beri devam eden bu hizmeti aralıksız sürüyor. İkinci hatta üçüncü nesil, yayınevinin başına geçti ama çocuklara yapılan bu kültür hizmetini hiç bırakmadılar. Hem eğitim kitapları hem de çocuk edebiyatı alanındaki çalışmalara yer verdiler. Genç Damla'dan ve Çocuk Damla'dan yeni çıkanlar şöyle: Gizemli Sisin Peşinde, Onur Ömer Düzgün; Afacan Polisler İş Başında, Yavuz Ali Bilge; Kitabüs, Nur Dombaycı, Uçan Kitap, Nehir Aydın Gökduman, Duygularımı Keşfediyorum (On kitaplık seri).

Nar'ın İçindekiler

Tayfur Esen yönetimindeki Nar Yayınları, en çok çocuk ve gençlik kitabı yayımlayan kuruluşlarımızdandır. Türkiye'de ve yurtdışında kitap fuarlarını en çok takip eden, yazarlarıyla okuyucularını buluşturan seçkin ve başarılı yayınevlerimizden biridir Nar. Genç Nar'dan çıkan Yasin Yazar'ın üç romanın isimleri şöyle: Zeytin Ağacının Gölgesi, Şehrin Kayıp Şarkısı, Dijital Labirent.

Hasan Kallımcı'den Beş Eser

Hasan Kallımcı, ömrünü çocuklarımıza, gençlerimize adanmış bir edebiyat ustasıdır. Bugüne kadar kaleme aldığı eserlerle on binlerce çocuğumuzun kalbine dokunmuş, rûhuna hitap etmiş, onlara güzel telkinlerde bulunmuş, faydalı ve hayırlı bir hayatı yaşamalarına önemli katkılarda bulunmuştur. Yazarımızın bu hizmeti elbette unutulamaz. Çocuk edebiyatçımız Hasan Kallımcı'nın Töre Yayıncılık'tan yeni çıkan eserlerinin isimleri şöyle: Bana Babamı Anlat, Elif Abla, Süpermarketteki Sürpriz, Karınca Çocuklar, İkiz Kardeşler. Önümüzdeki hafta yaz tatili başlıyor. Şimdi çocuklarımızın ufuklarını açacak olan kütüphanelerini zenginleştirme ve renklendirme zamanıdır. Çocuklarımıza keyifli, zevkli, eğlenceli okumalar dilerim.

Nasıl Bir Gençlik İstiyoruz?

“Milletin derdiyle dertlenen, inleyen, ağlayan, gözü yaşlı, bağı yanık bir gençlik. Milletin kendisine yüklediği görevi yapmak için çalışıp çabalayan, asla vazgeçmeyen, geri dönmeyen bir gençlik.”

Nasıl bir gençlik istiyoruz sorusu Müslümanların her zaman gündemimizde olmalı. Gençlik özel ve güzel özelliklerle dolu olacak ki geleceğimiz aydınlık olsun. Gönlü Allah sevgisiyle çarpan, inancının âşığı, davasının sevdalısı, bu heyecanını her yerde her zaman yüreğinde ve beyninde duyan bir gençler ordusu yetiştirmek zorundayız. İnsanları sevmeye, saymada kusur etmeyen, kardeşlik ilişkilerini bozmayan, sevinçte ve tasada bir ve beraber olmaya çalışan, ulvî yolun yolcusu olmayı ve ona göre bir hayat çizgisi çizen bir gençliği hedeflemek.

Hiçbir şekilde kalp kırmayan, kimseyi incitmeyip kendisi de incinmeyen, arkadaş seçimine özen gösteren, üzerine almış olduğu görevi en iyi bir şekilde yerine getiren, hizmet aşkını hayatın her safhasına, her sayfasına yaymaya çalışan, kötülüklerden sakınıp iyi ve güzel işler yapan gençler yetiştirmek.

Çevresini süsleyen İslâm dışı görüntülere aldanmayan, şeytanın ve nefsinin kötü isteklerine karşı koyabilen, kalp ve beden sağlığına dikkat eden, zamanını boş geçirmeyen bir gençliğe sahip olmak. Ömrünü gençliğin maddî ve mânevî gelişmesi yolunda harcayan önder şahsiyetlerin altın değerindeki sözleri yolumuzu aydınlatacaktır. Konumuzla ilgili olarak kulaklarımıza küpe olacak şu sözlere kulak verelim mi?

“Genç adam! Göklerin rahminde kan renkli şafaklara bürülü bir yeni günün doğmak üzere bulunduğuna inan!.. Böyle bir günün ilk şafak pırıltısını veren şu anda, kirlenen vücudu temizlemenin zamanı gelmedi mi? Genç adam! Ortada başıboş gezen kirliliğe rağmen Allah’ın tertemiz yarattığı sende başka güvenimiz yoktur. Dünyanın yükünü omuzlayan kararlı ve azimli, yılgınlık ve vefasızlık nedir bilmeyen, onurdan, gururdan vazgeçen, davasına kara sevda ile bağlı kahramanlar ordusu bir gençlik. Ağzının diriltici iksiriyle milletine hayat üfleyecek serdarlar ordusu bir gençlik. Gül devrini yeniden getirecek, gönüllerde Peygamber aşkını yeniden diriltecek olan bir gençlik.

Milletin derdiyle dertlenen, inleyen, ağlayan, gözü yaşlı, bağıryanık bir gençlik. Milletten kendisi-

“Bugün gençliğin istediğimiz gibi olmamasının sebebi, gerekli uygun zemin ve şartları hazırlayamadığımızdan kaynaklanmaktadır.”

ne yüklediği görevi yapmak için çalışıp çabalayan, asla vazgeçmeyen, geri dönmeyen bir gençlik. Gecelerini Rabbi ile geçiren, gündüzünde hayırlı hizmet için çırpınan bir gençlik. En güzel ahlâkla süslenmiş, geçmişine saygılı, hizmetkâr, hürriyete âşik, hizmeti önde, ücreti arkada gören bir gençlik. Peygamber aşkı ile yanan, dünyasını değil âhiretini düşünen, dünyaya ve nefesine aldanmayan, hesap gününe göre hayatını şekillendiren bir gençlik.

Bugün gençliğin istediğimiz gibi olmamasının sebebi, gerekli uygun zemin ve şartları hazırlayamadığımızdan kaynaklanmaktadır. Çocuklarımız hayatın acımasız tuzaklarına yenik düşüp her biri birer birer kaybolurken bu gidişe dur diyecek kimsemiz kalmamış maalesef. Her yanımız harap her yer zindan. Dağ, taş ve hatta bütün kâinat bu gidişattan incinmiş kıyam hâlinde sanki. Gençlerin meselelerine eğilmemek onların dünyalarına tercüman olamamak gibi bir tablo var önümüzde. Bütün bu gerçekler ortada iken hâlâ bizde iyi adam yetişmiyor serzenişinde bulunma hakkını pişkin vaziyette görüyoruz kendimizde. Hem gerekli alt yapıyı kurmuyoruz hem de durumdan vazife çıkarıp sürekli bir şeylerden şikâyetçi olmayı yeğliyoruz.

Hayat denen serüvende, gençliğini hiçe sayan uygulamalar yarınlarımızı karartıyor hep. Peyami Safa; “Gençliği ayakta olmayan cemiyet yataktadır.” derken kanayan yaramıza neşter vurup çok doğru bir teşhiste bulunuyor Gerçekten de şuan da yaşadığımız manzara hasta yatağa düşmüş hâlidir. Birbirimizden habersiz yığını andırıyoruz her birimiz.

Nasihah Takvimi

ARTIK CEBİNİZDE!

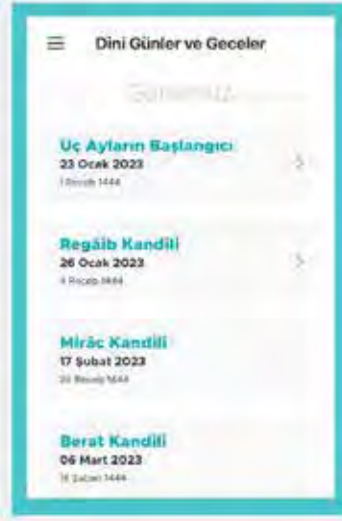
Nasihah Takvimi Mobil Uygulamasını Android ve iOS için indirebilirsiniz.

NASİHAT TAKVİMİ

Nasihah Yayınları tarafından hazırlanan Nasihat Takvimi'ni mobil telefonunuzdan takip edebilirsiniz.

- Namaz Vakitleri
- Bilgilendirici İçerikler
- Tebrik Kartları
- Dini Gün ve Geceler
- İmsakiye
- Kible Bul

DİVÂN-I HULÛSİ-İ
DÂRENDEVÎ'NİN SESİ

Divan Radyo

YAYIN HAYATINA
DEVAM EDİYOR

HULÛSİ AŞK

Gülzar-ı
Muhabbet

HALİL NECİPOĞLU

TASAVVUF MÜZİĞİ

Has-ı
Bahar

Divân
RADYO

www.divanradyo.com

Es-Seyyid Osman Hulûsî Efendi Vakfı'nın yayın hizmetlerinden biri olan Divan Radyo yayın hayatına başladı. Radyomuzda Osman Hulûsî Efendi'nin Divân-ı Hulûsî-i Dârendevî adlı eserinden ilahi ve şiir dinletileri başta olmak üzere dinî ve tasavvufî yayınlar yapılmaktadır. Radyomuzu web sayfamız üzerinden ve telefonunuza yükleyeceğiniz mobil uygulamalar ile dinleyebilirsiniz. İlginiz için teşekkür ederiz...

